

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

MODERN EDUCATION & FOREIGN LANGUAGES

Ἡ μακέτα τοῦ νέου μοντέρνου κτιρίου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Γαλλίας. Ἡ οἰκοδόμησις θὰ ἀρχίσῃ τὸ 1967 εἰς τὸν χρόνον ὅπου εὐρίσκονται σήμερον αἱ φυλακαὶ τῆς Σαντέ, καὶ θὰ ἐλοκληρωθῇ τὸ 1972. Τὸ νέον κτίριον θὰ περιλαμβάνῃ 32 πατώματα, ἐξυπηρετούμενα μὲ 24 ἀνακυστήρας, ὅς καὶ γκαράζ χωρητικότητος 2000 αὐτοκινήτων.

A MONTHLY REVIEW

Published
with the cooperation of the
INSTITUTE OF AMERICAN STUDIES - I.A.S.
ATHENS

♦ **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ**

♦ **ΟΡΓΑΝΟΝ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

♦ **ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :
ΚΩΝΣΤ. Α. ΓΕΡΑΡΔΟΣ**

♦ **ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ :
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑ-
ΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - IAS**

♦ **ΓΡΑΦΕΙΑ :
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72
ΤΗΛ. : 614.949**

ΑΘΗΝΑΙ

MODERN EDUCATION & FOREIGN LANGUAGES

A MONTHLY REVIEW

Editor : CONST. A. YERARDOS

Published with the cooperation of the
INSTITUTE OF AMERICAN STUDIES - I.A.S.

Annual Subscription :

In Greece... Drs. 40

In other Countries \$ 2

OFFICES : IAS, 72 Academias St., Athens, Greece
Tel. No. 614.949

VOLUME IV

APRIL - JUNE 1966

NUMBER 17

CONTENTS

	Page		Page
— A Report of the Union of Foreign Language Vocational Schools	33	al Council of the Ministry of Education	41
— American Educationalists in Athens	33	— Recognition of Gregory Kasimatis' Brilliant 30-years' Work	44
— Turkish Education and American Influence on it	35	— New Methods on Teaching Mathematics	
— Modern Tendencies in Education, by Dr. Th. Haralambides, former Director at the Marasleion Pedagogical Academy	37	In Greece, by Prof. N. Sotirakis	47
— The Recent Reforms in Education in the U.S.S.R., by Mr. Gregory P. Efthymiou, former member of the Education-		In England	49
		— Vocational Foreign Language Schools	51
		— Educational News from All Over the World	54

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ - ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Γραφεία : 'Ακαδημίας 72 — 'Αθήναι
Τηλέφωνον : 614.949

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΑΙ :

'Ιδιωτῶν Δρ. 40 'Οργανισμῶν Δρ. 100
Σπουδαστῶν » 30 'Ἐξωτερικοῦ \$ 2.—

Τιμὴ τεύχους Δρ. 5

Εἰς ὄσους ἢ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ» ἀποστέλλεται ἄνευ ἐντολῆς, ἀποστέλλεται τιμητικῶς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους τῶν ὑποχρεώσεως.

'Υπεύθυνος Συντάξεως : Κωνστ. Α. Γεράρδος, Χατζηγιάννη Μέξη 3, 'Αθήναι
Προϊστάμενος Τυπογραφείου : Μ. Χ. Ροδάκης, Κολχίδος 39

Χειρόγραφα δημοσιεύόμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΕΤΟΣ Δ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1966

ΑΡΙΘ. 17

Περιεχόμενα

◆ Καὶ πάλιν τὸ θέμα τῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν	
— 'Ανακοίνωσις τῆς 'Ενώσεως αὐτῶν	Σελίς 33
◆ 'Αμερικανοὶ ἐκπαιδευτικοὶ εἰς 'Αθήνας	» 34
◆ 'Η κατάσταση τῆς Τουρκικῆς ἐκπαίδευσως καὶ ἡ 'Αμερικανικὴ συμβολὴ καὶ ἐπίδρασις ἐπ' αὐτῆς	
— 'Ἀρθρον τῆς «American Education»	» 35
◆ Οἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις στὴν Παιδεία, ὑπὸ κ. Θεοδ. Χαραλαμπίδη, τ. Διευθυντοῦ Μαρασλείου Παιδαγ. 'Ακαδημίας	» 37
◆ Αἱ πρόσφατοι μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, ὑπὸ κ. Γρ. Π. Εἰθυμίου, τ. 'Εκπαίδ. Συμβούλου	» 41
◆ Μία ἐξαιρετικὴ τριακονταετία : Τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τοῦ κ. Γρηγ. Κασιμάτη	» 44
◆ 'Ο ἐκσυγχρονισμὸς τῶν Μαθηματικῶν	
— Εἰς τὴν 'Ελλάδα, ὑπὸ κ. Ν. Σωτηράκη, τ. γυμνασιάρχου	» 47
— Εἰς τὴν 'Αγγλίαν (ἄρθρον τοῦ «Economist»)	» 49
◆ 'Η Δικαιοσύνη ὀχρῶν καὶ τῆς 'Εκπαίδευσως	» 51
◆ 'Εκπαιδευτικαὶ εἰδήσεις ἀπὸ ὅλων τῶν κόσμων	» 54

ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ

Τὸ παράδοξον κτίριον ποὺ εἰκονίζεται ἀνωτέρω εἶναι ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ προαστίου Clamart τῶν Παρισίων, ἀφιερωμένη εἰδικῶς εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς τῆς περιοχῆς, ἀπὸ ἡλικίας 6 μέχρι 17 ἐτῶν. Εἰς τοὺς ὑπερβάντας τὴν ἡλικίαν ταύτην, ἀπαγορεύεται ἀδυστάτως ἡ εἰσοδος. «Τὰ παιδιὰ θέλουσι τὸν δικό τους χώρον διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ μελετήσουν», ἐδήλωσεν ὁ δήμαρχος τῆς περιοχῆς.

Τὸ κτίριον, μὲ κυκλικὰς κατασκευὰς ἀπὸ μπετόν, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον χαρούμενα δημιουργήματα τῆς σύγχρονης ἀρχιτεκτονικῆς. Περιέχει 10.000 τόμους, τοποθετημένους εἰς ράφια κατάλληλα διὰ τὸ ὕψος τῶν ἀναγνωστῶν. Ἄλλὰ καὶ ὄλη ἡ ἄλλη ἐπίπλωσις, τράπεζαι, καθίσματα κ.λ.π., εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ «μπόι» των.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΤΟ ΘΕΜΑ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Ἀνακοίνωσις τῆς Ἐνώσεως Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν

Ἡ Ἐνωσις Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν ἀπευθύνει πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν Παιδείας καὶ τὰ μέλη τῆς Νομοθετικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἀκόλουθον ὑπόμνημα :

«ὑπεβλήθη παρὰ κ.κ. βουλευτῶν πρότασις Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἐνώσεως Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν, διὰ τῆς ὁποίας παρέχεται εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν Παιδείας ἡ ἐξουσιοδότησις ὅπως ρυθμίσῃ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἔδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν.

» Αἱ Σχολαὶ αὗται διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν μὲ κατεύθυνσιν πρακτικὴν πρὸς ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν τοῦ σπουδαστοῦ, λόγῳ τῶν γνωστῶν εἰδικῶν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας (σύνδεσις μὲ Ε.Ο.Κ., τουρισμὸς, ναυτιλία κλπ.), ἵδρυθεῖσαι καὶ λειτουργοῦσαι ἀπὸ βεβαίως ἐπιβεβαιωμένων ἀποφάσεων τῶν ἐκαστοῦ ἀρμοστίων ὑπουργῶν κ.κ. Μακκᾶ, Παπαληγοῦρα, Γεροκωστοπούλου, Βογιατζῆ, Κασσιμάτη, Στρατοῦ, Διαμαντοπούλου καὶ Σαββατοπούλου, ἐξυπηρετοῦν διὰ 500 Παιρητικῶν πόλεων τὴν χώραν καὶ ἰδίως τὴν ὑπαίθρου, καὶ περιλαμβάνουν σήμερον 1.300 ἐκπαιδευτικοὺς καὶ 70.000 σπουδαστάς.

» Τὴν ρύθμισιν τῶν ἐκκρεμούντων ζητημάτων τῶν Σχολῶν τούτων εἶχεν εἰς τὸ παρελθὸν ἀποδεχθῆ ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία, ἘΝ ΟΜΟΦΩΝΙΑ τῆς τότε Συμπολιτεύσεως καὶ Ἀντιπολιτεύσεως, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 16 Ἰουνίου 1959. (Ἔρα ἐπίσημα Πρακτικὰ Βουλῆς, σελ. 6—7, ὅπου: Α. Γεροκωστόπουλος: «Θὰ ἀναφερθῶ εἰς τὸ θέμα τῶν σχολῶν ξένων γλωσσῶν, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει τροπολογία τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζω καὶ ἐγώ. Πρόκειται περὶ θέματος ἐκκρεμούντος ἀπὸ μακροῦ χρόνου καὶ τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ πολλὰς καὶ σοβαρὰς ἀνωμαλίας». Γ. Βογιατζῆς (Ἰπ. Παιδ.): «Θὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ θέμα εἰς προσεχῆ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον θὰ ἔλθῃ πρὸς συζήτησιν». Δ. Γόντικας: «Πρόκειται περὶ τῶν σχολῶν ξένων γλωσσῶν. Θὰ παρεκάλουν διὰ τὴν τακτοποίησιν των». Ε. Κοθρῆς: «Παρακαλῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δεχθῆ τὴν τροπολογίαν τὴν ἀφορῶσαν τὰς σχολὰς τῶν ξένων γλωσσῶν.»)

» Ἀτυχῶς, ἡ λειτουργία τῶν ἀνωτέρω ΣΧΟΛΩΝ Ξένων γλωσσῶν συνήντησε τὴν ἐκ λόγων κακῶς ἐννοουμένου ἐπαγγελματικῶν ἀνταγωνισμῶν.

σμοῦ σφοδρὰν ἀντίδρασιν τῶν ἰδιοκτητῶν ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ξένων γλωσσῶν, οἵτινες προσεπάθησαν νὰ συσκοτίσουν καὶ νὰ δυσφημήσουν τὸ θέμα καὶ νὰ προσδώσουν εἰς αὐτὸ χαρακτῆρα προσωπικὸν καὶ χριστιανικόν, διὰ νὰ παρεμποδίσουν τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῶν Σχολῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κληρονομήσουν τοὺς σπουδαστάς των.

» Ἡ προτεινομένη ὁμοῦς διὰ τῆς ὡς ἄνω Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἐνώσεως Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ξένων Γλωσσῶν, ὡς εἶναι αὐτόνοητον, εἰς ὠρισμένα πρόσωπα, ἀλλὰ ρυθμίζει ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ, ΔΙ' ΟΛΟΥΣ καὶ μὲ ἀπόλυτον ἴΣΟΤΗΤΑ μεταχειρίσεως ΔΥΟ γενικώτατα ἐκπαιδευτικὰ θέματα:

» 1ον. Ἐὰν ἡ τόσον ἀπαραίτητος διὰ τὸν Ἕλληνα ἐκμάθησις ξένων γλωσσῶν ΘΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΘῆ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΩΣ εἰς τὰ κατὰ νόμον καὶ ἐκ φύσεως ἀνοργάνωτα, χωρὶς πρόγραμμα διδασκίας ὕλης, χωρὶς τάξεις, χωρὶς χρονικὸν προσδιορισμὸν, διδασκαλίας κλπ. καὶ ἐπὶ πλέον χωρὶς οἰονδήποτε ἔλεγχον παρὰ τῆς ὑπηρεσίας ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ξένων γλωσσῶν, ἡ ἐνδείκνυται νὰ ὑπάρχουν παραλλήλως πρὸς τὰ φροντιστήρια αὗτα καὶ ΣΧΟΛΑΙ ξένων γλωσσῶν, λειτουργοῦσαι ὑποχρεωτικῶς καὶ ἐκ τοῦ νόμου μὲ κανονισμὸν, πρόγραμμα διδασκίας ὕλης, τάξεις, κλπ. καὶ μὲ ἀρμόδιον ἔλεγχον τῆς ἐν αὐταῖς ἐπιτελουμένης ἐργασίας. Σημειωτέον ὅτι ὑπὲρ τῆς λειτουργίας Σχολῶν ξένων γλωσσῶν ἀπεφάνθησαν καὶ τὸ Παῖδα γω γικὸν Ἰνστιτούτον καὶ ἡ ὑπὸ τὸν κ. Θεοδωράτον συσταθεῖσα εἰδικὴ πρὸς μελέτην τοῦ θέματος Ἐπιτροπὴ. Ἄλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κ.κ. φροντισταί, εἰσηγούμενοι εἰς τὸ ἀπὸ 3.6.1966 ὑποβληθὲν πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν Παιδείας ὑπόμνημα τῶν τῆν καθιέρωσιν κανονισμοῦ λειτουργίας, προγράμματος διδασκίας ὕλης κατὰ τάξιν, πτυχίου κλπ. εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ξένων γλωσσῶν, ὁμολογοῦν ἐμμέσως τὴν ἀναγκασιότητα τῆς βαθμίδος τῆς σχολῆς ξένων γλωσσῶν, ἐφ' ὅσον κανονισμὸς, πρόγραμμα, πτυχία κλπ. ἀποτελοῦν τὰ ἐκ τοῦ νόμου κύρια συστατικὰ στοιχεῖα τῆς σχολῆς, δὲν ὑφίστανται δὲ εἰς τὸ φροντιστήριον.

» Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι αἱ Σχολαὶ ξ. γλ. ΟΥΔΕΝ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΟΝ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ, και ύποστηρίζουν εκ-
θύμως τήν ελευθέραν και παράλληλον λειτουργίαν και
σχολών και φροντιστηρίων. Ξ. γλ., υπό τὰς νομίμους
δι' ἐκάστην περίπτωσιν προϋποθέσεις και υπό ΠΑΝ-
ΤΩΝ ανεξαιρέτως τῶν κεκτημένων τὰ υπό τοῦ νόμου
ὀριζόμενα προσόντα, ἄνευ οἰουδήποτε προνομίου ὑπὲρ
οἰουδήποτε. Πιστεύουν ὅμως ὅτι θὰ ἀπέτελε ἔσχατον
παράλογισμὸν — ἄλλὰ και ἐνέργειαν ἀ ν τ ι σ υ γ-
τ α γ μ α τ ι κ ῆ ν — ἡ ριζικὴ κατάργησις τ ῆ σ
θ α θ μ ι ε ἰ ο ς τ ῆ σ σ χ ο λ ῆ σ ξέ ν ω ν γ λ ω σ σ ὶ
σ ὶ ν με τήν υπό τῶν κ.κ. ἰδιοκτητῶν φροντιστηρίων
προβαλλομένην αἰτιολογίαν περὶ δῆθεν κ α τ α σ τ ρ α -
τ η γ ῆ σ ε ω ς ἢ π α ρ α θ ᾶ σ ε ω ς τοῦ νόμου,
ἡ ὁποία αἰτιολογία και ἐὰν ἀκόμη ἠλήθευε (ὅπερ ἄμ-
φισητοῦμεν) θὰ ἐπέβαλλεν ἴσως διασαφήνισιν τοῦ νό-
μου (πρὸς ἀποκλεισμὸν τῶν δῆθεν «καταστρατηγήσε-
ων»), ὡς και ἀρμόδιον ἔλεγχον και ἐνδεχομένως δικα-
στικὰς κυρώσεις, ἐφ' ὅσον ἤθελον τυχὸν διαπιστωθῆ
παραβάσεις, οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐδικαιολόγει τήν συλ-
λήθδην κατάργησιν 500 σχολῶν και παραρτημάτων αὐ-
τῶν, ἣτις θὰ ἀπέτελε και πρωτοφανῆ μορφήν σ υ λ-
λ ο γ ι κ ῆ ς π ο ι ν ῆ ς.

» 2ον. Τ ὸ ἑ β ε ὑ τ ε ρ ο ν γ ε ν ι κ ῶ τ α τ ο ν
ἐ π ῖ σ τ η ς κ ρ ι ν ὸ μ ε ν ο ν θέμα εἶναι τὸ ἐὰν
θὰ συνεχίσουν λειτουργοῦντα τὰ σήμερον ὑφιστάμενα
500 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ τῶν μεγάλων ἐλληνικῶν ὀρ-
γανισμῶν Σχολῶν ξένων γλωσσῶν, τὰ δημιουργηθέντα
διὰ μόχθων και θυσίων 15 ὀλοκλήρων ἐτῶν, ἢ ἐὰν θὰ
καταργηθοῦν ταῦτα.

» Εἰς τήν ἐποχὴν μας εἶναι α ὑ τ ο ν ὄ η τ ο ν ὅτι
μικραὶ μονάδες δὲν δύνανται πάντοτε νὰ ὑπάρξουν (και
μάλιστα εἰς ἀπομεικχυμένους και πτωχὰς περιοχὰς
και χωρία) και τυχὸν ὑπάρχουσαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ
ἐξασφαλίσουν ἱκανοποιητικούς θροὺς ἀναπτύξεως, διὰ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΑΙ ΕΠΑΦΑΙ

**ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΝ
ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Κ ΑΤΑ ΤΑΣ ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου θὰ φθά-
σῃ εἰς Ἀθήνας ὀμάς ἐκ 35 καθηγητῶν-μελῶν τῆς
'Αμερικανικῆς ὀργανώσεως ἐκπαιδευτικῶν National
Education Association. Οἱ καθηγηταὶ οὗτοι ἐπιθυμοῦν νὰ
γνωρίσουν ἐκ τοῦ πληροῦ ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ και
τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐλληνοσλαβῶν, ἰδιαίτερος εἰς τὸν τομέα
τῶν ξένων γλωσσῶν, ποὺ ἀποτελεῖ σήμερον ἓνα ἀπὸ τὰ βα-
σικώτερα μέσα διεθνούς ἐπαφῆς, ἀλληλογνωριμίας και συνεργ-
ασίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ Ἄμερικανοὶ ἐκπαιδευ-
τικοὶ θὰ ἐπισκεφθῶν τὰς κεντρικὰς σχολὰς τοῦ Ἰνστιτούτου
'Αμερικανικῶν Σπουδῶν - IAS εἰς Ἀθήνας.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐπισκέψεων τοῦς Ἄμερικανοὺς κα-
θηγητὰς θὰ δεξιοθῶν ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἰνστιτούτου Ἄμε-
ρικανικῶν Σπουδῶν ὁ Διευθυντὴς Σπουδῶν αὐτοῦ καθ. κ.
John D. Logan, ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος τοῦ IAS κ.
Θ. Χαρολαμπίδης ὡς και τὸ Συμβούλιον καθηγητῶν τοῦ IAS.
Εἰς τὴν δεξίωσιν, ποὺ θὰ λάβῃ χώραν εἰς τὸ Roof-garden
τοῦ Kings' Palace, θὰ παρευρεθοῦν και ἐκπρόσωποι τῶν
ἀρμόδιων ἐλληνικῶν και ἀμερικανικῶν ἐκπαιδευτικῶν Ἐπι-
τροσιῶν, διακεκομμένα μέλη τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου τῆς χῶ-
ρας, ὡς και ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου.

λόγους προφανεῖς οἰκονομικούς, ὀργανωτικούς και ἄλ-
λους.

» Κατάργησις συνεπὸς τῶν Παραρτημάτων ξένων
γλωσσῶν θὰ ἐπέφερε και ὑποβιβάσμιον τῆς παιδείας,
και θὰ ἀπεστέρει συγχρόνως τὴν ὑπαιθρον χώραν ἀπὸ
τῆς παρεχομένης σήμερον ἀρίστης ξενογλώσσου ἐκπαι-
δεύσεως, καθ' ἣν μάλιστα ὄραν και αὐτὸ τὸ Δημόσιον
ἀδυνατεῖ νὰ ἐξεύρῃ διδασκάλους ξένων γλωσσῶν διὰ
τὴν ἐπαρχίαν. Θὰ ἀπέτελε ὅμως και ἐνέργειαν κυριο-
λεκτικὰ ἀ ν τ ε θ ν ι κ ῆ ν, ἣτις εἰς μὲν τοὺς ἐν
'Ἑλλάδι ἔΕΝΟΙΣ ὀργανισμοὺς θὰ ἐξησφάλιζε, δίκην
σουλτανικῶν διαμολογήσεων, τὸ ἀποκλειστικὸν ΠΡΟΝΟ-
ΜΙΟΝ τῆς ἰδρύσεως και λειτουργίας ξενογλώσσων ἐκ-
παιδευτηρίων ἀνωτέρας βαθμίδος (σχολῶν, ἰνστιτού-
των), τοὺς δὲ Ἑλλήνας ἐκπαιδευτικούς θὰ περιώριζεν
ἐν προκειμένῳ εἰς τὴν κ α τ ω τ ᾶ τ η ν θ α θ μ ι ε -
δ α τοῦ ἀνοργανώτου και ἀπρογραμματίστου και ἀνε-
ξελέγκτου φροντιστηρίου ξένων γλωσσῶν, τὸ ὁποῖον ση-
μελωτέρον εἰς ΟΥΔΕΜΙΑΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΗΝ χώραν
ὕφισταται διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ξένων γλωσσῶν.
Και με πρόσθετον, ἀλλ' ἀναπότρεπτον συνέπειαν τὴν
ἐξώθησιν τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας πρὸς τὰ ἀνωτέρας
βαθμίδος ξένα ἰδρύματα, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἤθελον παρα-
μείνει ΜΟΝΑ και ἄνευ Ἑλλήνος ἀνταγωνιστοῦ. Ἐπι-
πλέον θὰ καθίστα δυνατὴν εἰς ΜΟΝΟΙΣ τοὺς ξένους
τούτους ὀργανισμοὺς τὴν διὰ τῆς ἀκωλύτου ἰδρύσεως
Παραρτημάτων περαιτέρω εἰλευθέραν ἀ ν ᾰ π τ υ ξ ῖ ν
και ὁ ρ ᾰ σ ῖ ν, ἐνῶ θὰ περιώριζε τοὺς Ἑλλήνας
εἰς ΑΤΟΜΙΚΑ φροντιστήρια, τὰ ὁποία ἐκ τῶν πρα-
γμάτων θὰ ἦσαν προφανῶς και καθ' ἀνάγκην ΜΙΚΡΟ-
φροντιστήρια, ἀδυνατοῦντα νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς
ὑψηλένας ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τῆς ἐλληνικῆς κοι-
νωνίας και ἰδίως τῆς ἐπαρχίας και τῆς ὑπαιθρου.

» Και ταῦτα, ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ Σύν-
ταγμα και τὸ δικαίωμα τῆς ἰδρύσεως σχολῶν (ὅπὸ τὰς
νομίμους φυσικὰ προϋποθέσεις) κ α τ ο χ υ ρ ὶ ν ε ἰ,
και συγχρόνως ἀ π α γ ο ρ ε ῦ ε ἰ οἰοῦνδήποτε ἀρι-
θμητικὸν περιορισμὸν εἰς τὴν ἀσκησιν τοῦ δικαιοῦματος
τούτου. Σχετικὰ ἀποφάσεις ἔχουν ἐπανειλημμένως ἐκ-
δοθῆ παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

» Ἡ ὑπό τῶν κ.κ. βουλευτῶν προτεινομένη σήμερον
ΠΡΟΣΘΗΚΗ, ἐπιτρέπουσα ἀντὶ τῶν παραρτημάτων
τὴν παρὰ τῶν ἐλληνικῶν ἐκπαιδευτικῶν ὀργανισμῶν
ἰδρύσιν πλειόνων αὐτοτελῶν κατὰ τόπους Σχολῶν, ἱκα-
νοποιεῖ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐλληνικῆς ἐπαρχίας και ἀπο-
τρέπει τὴν παρὰ τῶν ξένων μονοπώλησιν τῆς ξενο-
γλώσσου ἐκπαιδεύσεως εἰς βαθμίδα ἀνωτέραν τῆς τοῦ
ὑπαναπτύχτου φροντιστηρίου.

» Ἡ Ἑνωσις τῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ἐένων
Γλωσσῶν τρέφει τὴν στερρὰν πεποίθησιν ὅτι τὰ ἀξιό-
τιμα Μὲλη τῆς Νομοθετικῆς Ἐπιτροπῆς θέλουσ συμ-
θάλει εἰς τὴν ὀριστικὴν τακτοποίησιν τοῦ χρονίσαντος
σοδαρωτάτου τούτου ἐκπαιδευτικοῦ θέματος, τοῦ ὁποίου
ἡ ἐνδεδειγμένη λύσις εἶναι και ἀπλουστάτη και προ-
φανής: φιλελευθέρα και ἴση δι' ὅλους μεταχειρίσις, διὰ
τῆς παραλλήλου λειτουργίας τῶσον τῶν σχολῶν ὅσον
και τῶν φροντιστηρίων ξένων γλωσσῶν, ὑπὸ τὰς διὰ τοῦ
νόμου τασσόμενας εἰς ἐκάστην περίπτωσιν προϋποθέ-
σεις. Ἡ λύσις ἔμως αὕτη ἱετορπιλλίσθη μέχρι σήμερον
διὰ δυσφημῆσεως και συσκοτίσεως τῶν πραγμάτων πα-
ρὰ τῶν ἐχόντων συμφέρον εἰς τὴν διαιώνισιν τῆς ἐκ-
κρεμότητος.»

**Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ**

(Ἀπὸ τὴν « AMERICAN EDUCATION »)

Εἰς τὸ τεῦχος Μαρτίου τῆς « AMERICAN EDU-
CATION », τοῦ ἐπισημοῦ ὀργάνου τοῦ ἀμερικανικοῦ
'Τπουργείου Παιδείας (Department of Health,
Education and Welfare), δημοσιεύεται ἀξιολογι-
ωτον ἄρθρον περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς
τουρκικῆς ἐκπαιδεύσεως και τῆς παρεχομένης πρὸς
αὐτὴν βοήθειας παρὰ τῶν Ἑν. Πολιτειῶν. Τὸ ἄρ-
θρον τοῦτο πρέπει νὰ κινήσῃ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων τὸ
ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τῶν Ἑλλήνων και διότι ἀνα-
φέρεται εἰς τὴν ὅμορον χώραν, ἀλλὰ και διότι ἡ κα-
τάστασις τῆς παιδείας τῆς προδικάζει ἐν πολλοῖς και
τὴν μελλοντικὴν κατεῦθουν και ἐξέλιξιν αὐτῆς.

Τὸ ἄρθρον ἐπισημαίνει ἐν πρώτοις τὴν συστημα-
τικὴν συμβολὴν και ἐπίδρασιν τῆς ἀμερικανικῆς παιδεί-
ας και, γενικώτερα, τοῦ ἀμερικανικοῦ τρόπου ζωῆς ἐ-
πι τῶν νέων πνευματικῶν γενεῶν τῆς Τουρκίας, και
τὴν καταβαλλομένην ἐν προκειμένῳ προσπάθειαν παρὰ
τῶν Ἑν. Πολιτειῶν. Δεύτερον, τονίζει τὸν ὑφιστά-
μενον ἐκεῖ σήμερον σκληρὸν ἀνταγωνισμὸν μεταξὺ
τῶν δυτικῶν ἀντιλήψεων και τῶν ἀντιδραστικῶν τά-
σεων τοῦ παρελθόντος. Ἐπογοραμίζει ἰδιαίτερος τὴν
ἀναχρονιστικότητα (rigidity) τῶν ἐκπαιδευτικῶν ὑπὴ-
ρεσιῶν (αἱ ὁποῖαι φαίνονται ἐν πολλοῖς ἀμυλλῶνται
με τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐλληνικῆς ἐκπαιδευτικῆς γρα-
φειοκρατίας). Χαρακτηρίζει ἐμμέσως ὡς μέγιστον κίν-
δυνον τῆς Τουρκίας τὴν τουρκικὴν ἀναβλητικότητα —
τὸ « γιάνι », δηλ. τὸ εἶς αἷριον — και ἡ ὁποία ἐπίσης
δὲν ἔχει και πολλὰ νὰ φθονήσῃ ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον ἐλ-
ληνικὴν ἀναβλητικότητα. Καὶ τέλος, ὅπερ και οὐσιω-
δέστερον, ἐκφράζει συγκεκριμένως ἄλλὰ σαφῶς ἄ-
παισιόδοξον ἀμφιβολίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς τουρκικῆς
ἐκπαιδεύσεως, (και κατὰ φυσικὴν προέκτασιν, διὰ τὸ
μέλλον αὐτῆς ταύτης τῆς Τουρκίας), ἐ φ' ὅ σ ο ν
π α ρ α μ ε ἰ ν ῆ ἂ β ο ἡ ῆ θ η τ ο ς.

Εἰς ἡμᾶς ἀπέκειται νὰ συναγάγωμεν ἐκ τοῦ θαυ-
σημνάντου τούτου ἄρθρου τὰ ἀναγκαῖα π ο λ ῦ π λ ε υ -
ρ ο α συμπεράσματα. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον ἔχει
ὡς ἐξῆς:

Τ Ο ΣΧΟΛΕΙΟΝ περὶ τοῦ ὁποίου θὰ σᾶς διηλήσω —
τὸ Μ α α ρ ῶ Κ ο λ λ ε γ ῖ (Κολλέγιον τοῦ
Μααρίφ) — ἐδρίσκειται εἰς ἓνα προάστιον τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς ἁσιατικῆς ὁχθῆς τῆς θαλάσσης τοῦ
Μαρμαρᾶ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ὁμοῦ και τὰ ἀπὸ τῆς εἶναι ἐ-
στραμμένα πρὸς τὴν Δύσιν.

'Επισκέφθη προσφάτως τὸ σχολεῖον αὐτό, και συνήντησα
ἐκεῖ τὸν τοῦροκον διευθυντὴν του κ. Βεχρή Γκιουνεὺ και τὸν
κ. Μίκαελ Χάρλου, ἀμερικανὸν καθηγητὴν τοῦ Προγράμμα-
τος Fulbright, ἀπὸ τὴν Νέαν Ἐνθρον. Ἐσκόπευαν νὰ συ-
ζητήσω μαζί των διὰ τὴν ἐργασίαν των, διὰ νὰ ἀποκτήσω
οὕτω μίαν ἐπι τόπου ἀντίληψιν περὶ τῆς τουρκικῆς ἐκπαιδευ-
σεως.

«Κατὰ τὰ τελευταῖα ὀλίγα ἔτη Ἄμερικανοὶ καθηγηταὶ τοῦ
Προγράμματος Fulbright συνεργάσθησαν με ἐξαιρετον ἐπι-
τυχίαν μαζί μας, ἐδήλωσε με ἔνθουσιασμὸν ὁ διευθυντὴς
τῆς σχολῆς κ. Γκιουνεὺ. Ἐδημιούργησαν οὕτω ἓνα ἰσχυρό-
τατον δεσμὸν μεταξὺ Μααρίφ και Ἀντικῶ πολιτισμοῦ, και
κάθε ἔτος ὀλονὲν και περισσότεροι μαθηταὶ μας ἐπιθυμοῦν νὰ
συνεχίσουν ἀνωτέρας σπουδὰς εἰς ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια.
Οἱ καθηγηταὶ τοῦ προγράμματος Fulbright συμβάλλουν πολὺ
εἰς τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος ποὺ χωρίζει τὴν παιδείαν
τῶν δύο χωρῶν μας. Ὁ συνεργάτης μας κ. Χάρλου ἀποτε-
λεῖ ἓνα λαμπρὸν παράδειγμα τοῦ τύπου αὐτοῦ τοῦ διδασκά-
λου και πρεσβευτοῦ συνάμα τῆς Ἀντικῆς παιδείας, ποὺ ἡ χῶ-
ρα σας μᾶς ἀποστέλλει.»

'Ο κ. Χάρλου ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν τελευταῖ-
ον Σεπτέμβριον, μετέχων εἰς τὸ πρόγραμμα Ἐκπαιδευτικῶν
'Ανταλλαγῶν ποὺ καθιέρωσεν ὁ Νόμος Fulbright τοῦ 1961
περὶ Διμερῶν Ἐκπαιδευτικῶν και Μορφωτικῶν Ἀνταλλαγῶν.
'Ηλικίας 28 ἐτῶν, ἀπόφοιτος τοῦ Middlebury College τοῦ
Vernon, διατελεῖ ἐν ἀδείᾳ ἀπὸ τοῦ McBurney School τοῦ
Μανχάτταν, ὅπου ἐδίδασκεν ἀγγλικά και ἱστορίαν, και εἶναι
ἓνας ἀπὸ τοὺς 200 ἀμερικανοὺς καθηγητὰς τοῦ Προγράμμα-
τος Fulbright ποὺ διδάσκουν σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν
Λατινικὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἑγγὺς και Ἀπω
'Ανατολήν. Τὸ Πρόγραμμα Fulbright κατεῦθνεται ὡς γνω-
στὸν ἀπὸ τὸ Ἐπιτροσιεῖον Ἐξωτορικῶν τῶν Ἑν. Π., τὸ
ὁποῖον ὅμως ἔχει ἀναθέσει εἰς τὸ Office of Education τὴν
ἐπιλογὴν τῶν καθηγητῶν.

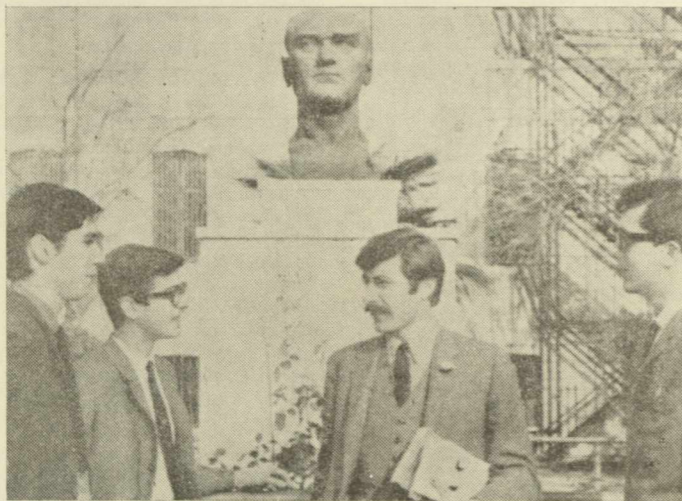
'Ο κ. Χάρλου διδάσκει σήμερον ἀγγλικὴν γλῶσσον και φι-
λολογίαν εἰς τὸ Μααρίφ. Εἰς τοὺς μαθητὰς του διαπιστώνει
τὴν ἔνθον ἐπιθυμίαν τῶν Τούρκων πρὸς μάθησιν: «Πο-
θενά ἄλλου δὲν αἰσθάνεται κανεὶς περισσότερον, λέγει ὁ κ.
Χάρλου, ὅτι ἔχουν τὴν ἀνάγκην του. Οἱ Τούρκοι σπουδα-
στα ἔχουν πλὴρη ἐπίγνωσιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ χῶρα των
διέρχεται μεταβατικὴν περίοδον ἀπὸ μᾶς σχετικῶς καθυστε-
ρημένης καταστάσεως πρὸς ἔκεινον ποὺ ὁ Ἄτατοροκ ὀνόμαζε
πεπολιτισμένον κόσμον. Ἐπιθυμοῦν νὰ διέλθουν τὴν μεταβα-
τικὴν ταύτην περίοδον τὸ ταχύτερον, και γνωρίζουν ὅτι τοῦ-
το δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον διὰ τῆς παιδείας. Ἐν πάσῃ
περιπτώσει, αἱ ἀνάγκαι τῆς παιδείας εἰς κατάλληλον προσω-

πικόν, εις αϊθούσας διδασκαλίας, εποπτικά μέσα και βιβλιοθήκας, είναι πολύ μεγαλύτερα από όσα πράγματι διατίθενται σήμερα εν Τουρκία.

«Τὸ Μααρίφ Κολλεγί αποτελεί ἀκριβῶς μίαν ἔμπρακτον ἀναγνώριον τῶν τοιούτων ἀξιοσημίων ἀναγκῶν, τονίζει ὁ κ. Χάρλου. Εἶναι μία ἰδιοκλήσις, ὅπως εἶναι πολλὰ ἀπὸ τὰ ἰδρύματα τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσως εἰς Τουρκίαν, καὶ ὅπως ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς χώρας ὑπάγεται εἰς τὸ λίκνον συγκεντρωτικῶν ὑπογεγῶν τῆς Παιδείας ποῦ ἐδρεῖται εἰς Ἄγκυραν».

Εἰς τὸ Μααρίφ Κολλεγί φοιτοῦν σήμερα περὶ τοὺς 500 σπουδαστάς, ἄρρενες κατὰ τὸ πλεῖστον. Διὰ νὰ εἰσαχθῶν εἰς αὐτό, ὑποβάλλονται προηγουμένως εἰς ἐξετάσεις ἀπὸ οἱ ποῖοι γίνονται δυσκολότερα ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Οἱ ὑποψήφιοι προέρχονται ἀπὸ ἕναν εὐρύτατον γεωγραφικὸν χῶρον, ἀπὸ ἀπομακρυσμένα χωρία καὶ πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Τουρκίας, ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, καὶ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀνήκουν εἰς τὰ ἀνώτερα μεσοαστικά στρώματα, καὶ παραμένουν εἰς τὴν σχολὴν ὡς οἰκότροφοι. Τὸ πρόγραμμα διδασκίας εἶναι ἀρκετὰ ἀπαιτητικόν, ἰδίως διὰ τοὺς σπουδαστάς ἀνωτέρας ἐκπαίδευσως (Senior School level). Ἀλλὰ οἱ σπουδασταὶ τὸ ἀποδέχονται εὐχαρίστως, ἐπειδὴ προπαρασκευάζει αὐτοὺς διὰ τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις εἰς τὰ τουρκικὰ πανεπιστήμια. Διότι τὸ κύριον πρόβλημά των παραμένει πάντοτε τὸ γεγονός ὅτι τὰ πανεπιστήμια εἰς τὴν Τουρκίαν, περισσότερον ἀπὸ τὰ σχολεῖα, εἶναι τόσο ἀνεπληρωμένα ἀπὸ σπουδαστάς, ὥστε παρίσταται συχνὰ ἡ ἀνάγκη πολλοὶ ὑποψήφιοι νὰ ἀποκλεισθῶν.

Διελίστωσα ἐπίσης ὅτι ἕνα μεγάλο ποσοστὸν τῶν διδασκάλων τοῦ Μααρίφ γνωρίζουν τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν χρησιμοποιοῦν, καὶ τοὺς ἠρώτησα διατὶ μαθήματα ὅπως ἡ χημεία, ἡ γεωλογία, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ φιλολογία ἐδιδάσκοντο εἰς τὴν ἀγγλικὴν εἰς τὴν σχολὴν των, ἐνῶ αἱ ἐξετάσεις καὶ τὰ περισσότερα μαθήματα εἰς τὰ πανεπιστήμια διδάσκονται εἰς τὴν τουρκικὴν. «Ἡ ἀγγλικὴ, μοῦ ἀπήντησεν ὁ προϊστάμενος τῶν διδασκάλων, εἶναι σήμερα οὐσιαστικὰ ἕνα μέσον παγκοσμίου ἐπικοινωνίας, καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐκείνας ποῦ εἶναι βασικὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Τουρκίας. Ἐκτὸς τούτου, διὰ τῆς γνώσεως τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης οἱ σπουδασταὶ μας προετοιμάζονται διὰ νὰ παρακολουθήσουν ἀνωτέρας σπουδὰς ὅχι μόνον ἐν Τουρκίᾳ ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας».

Ὁ κ. Michael Harlow, καθηγητὴς τοῦ Προγράμματος Fulbright, συνομιλεῖ μετὰ μαθητὰς του εἰς τὸ Κολλεγίον τοῦ Μααρίφ. Ὁπίσθεν, ἡ προτομὴ τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ.

Τὸ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ τοῦ Σουλεϊμάν Ντεμερέλ, τοῦ σημερινοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας, ποῦ ἔλαβε τὴν πρώτην ὑποτροφίαν τῆς χώρας του διὰ σπουδὰς εἰς Ἡν. Πολιτείας, εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτικόν. Καὶ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μελλόντων ἡγετῶν τῆς Τουρκίας διὰ μίαν ἀνωτέραν Δυτικὴν παιδείαν. «Φυσικὰ, προσθέτει ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Γιουνέϊ, ὅλοι δὲν ἠμποροῦν νὰ μεταβῶν εἰς Ἡν. Πολιτείας δι' ἀνωτέρας σπουδὰς, ἀλλὰ χάρις εἰς τοὺς καθηγητὰς τοῦ Προγράμματος Fulbright αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι μεταφέρουν τὴν Δυτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν Τουρκίαν».

Ἐνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα προβλήματα διὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν πρόδοον τῆς Τουρκίας ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός τῆς ὑπερσυγκεντρωτικότητος καὶ τῆς δυσκαμψίας (rigidity) τοῦ τουρκικοῦ ὑπουργείου Παιδείας. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ἀποκέντρωσις καθίσταται δυσχερὴς, καὶ πολλὰ προσπάθειαι καθηγητῶν, διοικητικῶν στελεχῶν καὶ σπουδαστῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς τουρκικῆς ἐκπαίδευσως συχνὰ ἀποτυγχάνουν.

Ὁ κ. Χάρλου φρονεῖ ὅτι τὰ προγράμματα τοῦ Τούρκου μαθητοῦ εἶναι πολὺ βεβαρημένα. Συνέπεια τοῦ γεγονότος τούτου εἶναι ἡ τάσις τοῦ μαθητοῦ πρὸς μηχανικὴ ἀποστήθισιν τῶν διδασκόμενων, καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς χρόνου διὰ πρωτόβουλον σκέψιν καὶ κρίσιν, ἀνεξάρτητον τοῦ διδασκτοῦ κεκλιμένου καὶ τοῦ διδάσκοντος καθηγητοῦ.

Ἐτὸ σχολεῖον αὐτό, ἡ πόλις αὐτή, ἐπάγεται ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου, εἶναι ἕνα τμήμα τῆς Ἀνατολῆς ποῦ στρέφεται πρὸς τὴν Δύσιν. Τόσον ὅμως ὁ καθηγητὴς ὅσον καὶ οἱ μαθηταί, εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον μιᾶς λεπτῆς διεκυστίνας. Ἀπ' ἐνὸς μὲν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ριζικωτέρων ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων, καὶ ἀπ' ἑτέρου ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ αἰωνοβίου παρελθόντος, ἀντισταμένου εἰς κάθε μεταβολὴν τῶν παλαιῶν ἐκπαιδευτικῶν μεθόδων.

Ὅττω, παρ' ὅλην τὴν στροφὴν πρὸς τὸ μέλλον, ἡ Τουρκία δὲν ἀπόλεσεν ἀκόμη τὴν συνήθειαν τῆς ἀναβλητικότητος, τοῦ «γιαρὶν» (ἔξ αὔριον). Οἱ ὑπομονητικοὶ πιστεύουν ὅτι τὸ «αὔριον» αὐτὸ ἔρχεται πάντοτε, ἐνίοτε μάλιστα μετὰ πολλὰς εὐχαρίστους ἐκπλήξεις. Ἐπάρχουν ὅμως καὶ οἱ ἄλλοι, ποῦ πιστεύουν ὅτι τὸ «γιαρὶν» συχνὰ ἐξουδετερώνει τὸ «τώρα» καὶ τὸ «ἀμέσως» τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ὅταν ὁ Μίκαελ Χάρλου ἀντιμετωπίσῃ τοὺς σπουδαστάς του εἰς τὸ Μααρίφ Κολλεγί, δὲν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του πολὺ βέβαιον ὅτι τὸ «γιαρὶν» αὐτὸ θὰ ἔλθῃ ἀρκετὰ γρήγορα, ἐφ' ὅσον ἡ Τουρκία δὲν βοηθηθῇ πρὸς τοῦτο...

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

ὑπὸ τοῦ κ. ΘΕΟΔ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ, δ.φ.

τ. Διευθυντοῦ Μαρασλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας
Διευθυντοῦ Κέντρου Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως Β.Ε.Ι.

Ἐκπαιδ. Συμβούλου Ἰνστιτούτου Ἀμερικανικῶν Σπουδῶν—I.A.S.

III.

Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΕΝΑ ΤΡΙΤΟ παγκόσμιον αἴτημα καὶ μιὰ ἄλλη γενικὴ κατεύθυνσις εἰς τὴν Παιδείαν τοῦ κόσμου σήμερα εἶναι ἡ τάσις πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ἐκπαίδευσως καὶ γενικὰ τῆς μορφώσεως, ἐπιμορφώσεως ἢ μετεκπαίδευσως καὶ τοῦ ἐνηλίκου ἀνθρώπου.

Ὁ δημοκρατικὸς τρόπος τῆς ζωῆς, φαινομενικῶς ἢ πραγματικῶς, ποῦ ἀπαιτεῖ μεταξὺ ἄλλων καὶ περισσότερη συμμετοχὴ ὅλων μας εἰς τὴν ἔμμεση διακυβέρνησιν τῶν κοινῶν, οἱ ταχεῖς, ραγδαῖες μάλιστα, καὶ ἀκατάπαυστες μεταβολαὶ εἰς συνθήκας διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὰς νέας ἐφευρέσεις καὶ καθημερινὰς σχεδὸν ἐπινοήσεις εἰς τὴν Τεχνικὴν, τὰς ἀνάσεις (τὰ κομφορ) τῆς ζωῆς, τὴν παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, τὴν ἐργασία μας γενικὰ, μὲς ὑποχρεῶντων ὅλους μας νὰ μορφωθῶμε καὶ ἰδιαίτερα νὰ μορφωνώμαστε διαρκῶς καὶ ὀλοένα περισσότερο, γιατί ἄλλοιῶς παραγκωνίζεται κανεὶς, ὕστερεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ δυστυχεῖ.

Ἐτσι ἡ Παιδεία ἀκόμη περισσότερον σήμερα γίνεται «τὸ θεξὶ χέρι» τῶν ὑπεύθυνων πολιτικῶν ἀνδρῶν, χωρὶς ὅμως νὰ χάσῃ τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς γνώρισμα, ποῦ εἶναι ἡ ἀναζήτησις πάντοτε τῆς ἀλήθειας καὶ ἡ φρόνιμη καθοδήγησις ἐνὸς λαοῦ, μιᾶς κοινωνίας, πρὸς τὰ ἔμπροσ καὶ πρὸς τὰ ἄνω.

Ἡ Παιδεία γίνεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ πιστός, ὁ πραγματικὸς φίλος καὶ συμπαράστατος τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ λίκνον μέχρι τὸν τάφο. Καὶ ὅχι μόνον στὴ βελτίωσίν του τὴν ὕλικήν, τὴν οἰκονομικήν, ἀποδόσκει ἡ Παιδεία, ἀλλ' ἐπίσης, καὶ κυρίως, εἰς τὴν ἀνθρωπιά του, τὴν ἀξιοπρέπειάν του, ὑπενθυμίζοντάς του συνεχῶς καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν του ὑπόστασιν καὶ τελειοποίησιν, τὴν ἀνάγκην τῆς καλαισθητικῆς του ἐκλεπτύνσεως καὶ μιᾶς φιλοσοφικο-θηρησκευτικῆς ὑποθεμελιώσεως τῆς ζωῆς του.

Τὴν προώθησιν εἰς τὸν τομέα τοῦ πολὺπλευρου αὐτοῦ νέου (σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν συστηματικὴν του ὀργάνωσιν) κλάδου, τῆς περαιτέρω δηλαδὴ μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀνέλαβαν ἤδη νὰ βοηθήσουν καὶ ἐπιμελῶνται, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐπὶ μέρους κράτη, καὶ διεθνεῖς ὀργανισμοί. Ἐτσι ἡ «Παγκόσμια Συνομοσπονδία τῶν Ὀργανώσεων τῶν Ἐκπαιδευτικῶν» συγκρότησε στὸ ὄχιδο ἐτήσιόν της συνέδριον εἰς τὴν Οὐάσιγκτον τὸ 1959 ἰδιαίτερον Ἐπιτροπὴν γιὰ τὴν «Ἐπιμορφώσιν τῶν Ἐνηλίκων», ἃς τὴν ὀνομάσωμε ἔτσι τὴν κίνησιν αὐτήν. Γιατί ἡ «Παγκόσμια Συνομοσπονδία» αἰσθάνθηκε, ὅτι κάτι τῆς ἔλλειπε ἀπὸ τῆς ἰδιαίτερης βαθμίδος τῆς Ἐκπαιδεύσεως ποῦ τὴν ἀπαρτίζουν καὶ φρόντισε νὰ συμπληρώσῃ τὸ κενὸ μετὰ τὸν κλάδον αὐτόν. Τὸν δὲ Αὐγουστο τοῦ 1960 συνήλθε στὸ Μόντρεαλ τοῦ Καναδά τὸ Δεύτερον Παγκόσμιον Συνέδριον Ἐθνικῶν γιὰ τὰ ζητήματα τῆς Ἐπιμορφώσεως τῶν Ἐνηλίκων ἀπὸ μέρος τῆς Οὐνέσκο, καὶ ἄρθρα σχετικὰ δημοσιεύθησαν στὸ εἰ-

δικό περιοδικό της διεθνούς αυτής οργανώσεως.

“Ας αναφέρουμε ακόμη το γεγονός, ότι έχουν ιδρυθεί, κυρίως μεταπολεμικώς, και έδρες ειδικές στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια της Αμερικής, Αγγλίας και Καναδά για την Επιμόρφωση των Ενηλίκων, και παρεμφερή συγγράμματα και περιοδικά κυκλοφορούν στον κόσμο δόλοκληρο. Στις δε προηγμένες χώρες διοικητικές διευθύνσεις και τμήματα για την αντιμετώπιση και προώθηση των συναφών ζητημάτων έχουν συσταθεί στα ύπουργεία τους που αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού τους συστήματος.

Θά εξετάσουμε, λοιπόν, την τάση αυτή της έπεκτάσεως της εκπαίδεως πρὸς τήν κατεύθυνση των ενηλίκων, είτε περί μορφώσεως, γενικής ή επαγγελματικής, πρόκειται, είτε περί επιμορφώσεως και μετεκπαιδευσεως, κάτω από τις διάφορες μορφές της:

Και πρώτα - πρώτα, στόχο πρωταρχικό στην επέκταση αυτή της μορφώσεως και επιμορφώσεως αποτελεί ή εξέλιξη της αίσθησης του αναλφάβητου. Οφείλεται δυστυχώς το δυσάρεστο αυτό φαινόμενο σε γενικότερα ή θαυότερα αίτια (κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά) που έλοι μας τα γνωρίζουμε κάπως. Στη χώρα μας παρά το νόμο του 1834 περί υποχρεωτικής φοιτήσεως, είχαμε το 1929 48% αναλφάβητους, σήμερα δε επίσημα στοιχεία μιλούν για 25%. Αλλά δυστυχώς ή κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη.

Για την καταπολέμηση τώρα του αναλφάβητισμού έχουν ληφθή παντού δραστήρια μέτρα, τόσο από τα ίδια τα κράτη, όπου υπάρχει τέτοιο πρόβλημα, όσο και από διεθνείς οργανισμούς και συγκεκριμένα από την Ουνέσκο, καθώς ήδη αναφέραμε.

Αλλά μαζί με το ενδιαφέρον της πολιτείας χρειάζεται να υποβοηθήση ο καθείς μας. Χρειάζεται να γίνη μια γενική κινητοποίηση, ένας έθνικός συναγερμός για τή ριζική εξαφάνιση του αναλφάβητισμού. Πρέπει π.χ. ο κάθε μορφωμένος κάτοικος μιας χώρας να μάθη γράμματα σε κάποιον που δεν ξεύρει να διαβάξη ή να γράφη. Έτσι έλοι μας θά πρέπει να βοηθήσουμε το κράτος στις προσπάθειές του. Αυτό είναι ή πρώτη μορφή της τάσεως αυτής.

“Ας μὴν απατώμαστε όμως! Με το να μάθη κανείς τα γράμματα της αλφάβητου και με το να γράφη το όνομά του δεν σημαίνει ότι ο άνθρωπος αυτός έπαυσε και από το να είναι αναλφάβητος ή ημιαναλφάβητος. Μολατούτα αυτό αποτελεί το μονοπάτι που οδηγεί στη μεγάλη λειψόρο της Παιδείας. Γι' αυτό χρειάζεται προσοχή στο ζήτημα του αναλφάβητισμού και ή καταπολέμησή του οφείλει να συνδυασθή με την παροχή χίλιων-δυσέ άλλων μορφωτικών στοιχείων, που όλα μαζί σχηματίζουν τή Βασική Εκπαίδευσή του Άνθρώπου, όπως ονομάζεται σήμερα, και γίνεται με τρόπο μεθοδικό, τρόπο διαφορετικό, ως ένα βαθμό, από εκείνο στα συνήθη σχολεία.

Η Βασική Εκπαίδευσή αποτελεί τή δεύτερη μορφή της επέκτάσεως

της εκπαίδεως των ενηλίκων, που είναι το σημείο το οποίο μας ενδιαφέρει εδώ.

Με Βασική Εκπαίδευσή εννοούμε να δώσουμε στον κάθε αναλφάβητο ή ημιαναλφάβητο (άγροτη, εργάτη, διοτένη, κατώτερο υπάλληλο, κλπ.) τέτοια μορφωτικά αγαθά, τέτοιες γνώσεις και εφόδια, που να τον βοηθήσουν στο ν' ασκήση το επαγγελματά του, ή να φέρη σε πέρας τή δουλειά του αποδοτικότερα και ανετώτερα και χωρίς να προσφεύγη διαρκώς στα φώτα και τή βοήθεια του άλλου. Να μπορεί δηλαδή ο κάθε άνθρωπος να στέκη στα δικά του τα πόδια, να είναι όπωςδήποτε σε θέση ν' αντιμετωπίξη ικανοποιητικά μόνος του τις τόσες απαιτήσεις της σημερινής περίπλοκης ζωής.

Καταλληλότερος τώρα τρόπος για να πετύχουμε και στα δύο: και στην εξέλιξη της αναλφάβητισμού και στην παροχή μιας γενικής και επαγγελματικής Βασικής Εκπαίδεως είναι, νομίζουμε, να ιδρυθούν σιγά - σιγά σε όλες τις κοινότητες και σε όλους τους δήμους της χώρας «Κέντρα Πολιτισμού». Σκοπός τους θά είναι να διαθέσουν φως πνευματικό, εφόδια πρακτικά και, μαζί με αυτά, συνθήσεις υγιεινές και ψυχαγωγία, δηλαδή, χαρά γνήσια, φυσική και άπλη. Θά προσελκύσουμε τον άγροτη, τον εργάτη κλπ. στα Κέντρα αυτά, όταν τους προσφέρουμε κάτι που ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους τις καθημερινές και στις επιθυμίες τους τις πραγματικές για αυτοβελτίωση.

Κι' αυτό ακριβώς τονίζεται σε μια εγκύκλιο του δικού μας Υπουργείου Παιδείας κατόπιν από την εισήγηση του «Κέντρου Έρευνών Βασικής Εκπαιδευσεως Ένηλίκων». Παραθέτουμε μερικά αποσπάσματα:

“Τα Κέντρα Διδασκαλίας Ένηλίκων» (*) δεν θά είναι σχολεία δι' ένηλίκους αλλά μορφωτικά και εκπολιτιστικά κέντρα (έστια, λέσχαι, φάροι) της Κοινότητας, τα οποία θά πολεμήσουν μεθοδικά τον αναλφάβητισμόν και ημιαναλφάβητισμόν εις τās μεγαλύτερας ηλικίας (20 έτων και άνω) και εις τους μη φοιτήσαντας εις τα νυκτερινά σχολεία νεωτέρους. Θά δώδουν γενικήν επιμόρφωσιν, συνεχή ένημέρωσιν εις θέματα υγείας κλπ. εις όλους τους κατοίκους, θά παρέχουν στοιχειώδεις τεχνικές γνώσεις, θά προσφέρουν μίαν δυνατήν ψυχαγωγίαν, θά οργανώνουν τον άθλητισμόν, θά κυκλοφορούν εκλαϊκευμένα μικρά βιβλία, φυλλάδια και περιοδικά τα οποία θά δίδουν λύσεις εις άμεσα προβλήματα της ζωής, θά συζητώνται εντός αυτών με πνεύμα συνεργασίας τα τοπικά προβλήματα. Θά είναι έχθροι των καφρηνείων, τουλάχιστον δια τους νεωτέρους, θά γίνουν οι μόνιμοι φάροι δια την μορφωτικήν, εκπολιτιστικήν και γενικήν πρόοδον της κοινότητος με την συνεργασίαν άλλων των μορφωτικών παραγόντων...

Η προσπάθεια προς γενίκευσιν της επιμορφώσεως των ένηλίκων εις την χώραν μας είναι νέα και τα μέσα έλάχιστα. Θά παρουσιασθούν μεγάλα και πολλαί δυσκολίαι...

(*) Η όνομασία είναι άτυχή. *Οχι «Κέντρα Διδασκαλίας Ένηλίκων» αλλά θά πρέπει να λέγονται «Κέντρα Πολιτισμού».

Ο αναλφάβητος ένηλικος και δεν προσέρχεται μεμονωμένως από έντροπήν να μάθη γράμματα αλλά και αν προσέλθη θά λησμονήση ταχέως ότι έμαθε, εάν δεν έχη συνεχή επαφήν με μίαν μάθησιν ευρύτερας μορφής κολακευούσης τον έγωισμόν του και έγγιζούσης την έμπειρίαν του, αλλά και τα άμεσα προβλήματά του. Προσέτι ή φοιτήσι εις τα «Κέντρα Διδασκαλίας Ένηλίκων» εις τα οποία θά παρακολουθούν και έγγράμματοι ένθαρρύνει και παρακινεί τους ένηλικούς αναλφάβητους και ημιαναλφάβητους...

Το μορφωτικό κέντρον (ή έστια του χωριού) δεν είναι πολυτέλεια ούτε ούτοπία. Είναι πρωταρχική, σπουδαία και κατορθωτή προσπάθεια ή όποια θά βοηθηθή από το κράτος αλλά και από την ιδιωτικήν πρωτοβουλίαν...

Ο αναλφάβητισμός είναι θεδαίως θέμα έθνικής έντροπής, αλλά και ή Λαϊκή Επιμόρφωσις γενικότερον είναι πρόβλημα έθνικόν, κοινωνικόν, και οικονομικόν. Ο σημερινός πολίτης χρειάζεται οπωσδήποτε ή συνεχή ένημέρωσιν και άναπροσαρμογήν εις τās νέας συνθήκας αι όποια τον περιβάλλουν, διότι άλλως αναγκαστικώς θά προσαρμοσθή τυχαίως και μοιραίως με αποτέλεσμα τον άτομικισμόν, τον άχαλίνωτον μοντερνισμόν και με τεταραγμένην ψυχοπνευματικήν κατάστασιν αλλά και με μικράν απόδοσιν.

Το έργο της Λαϊκής Επιμορφώσεως είναι δύσκολον και μακράς πνοής» (*).

ΜΙΑΝ ΑΛΛΗ, τριτημορφή, που παίρνει ή σύγχρονη αυτή τάση για την επέκταση της εκπαίδεως, πάλιν προς την κατεύθυνση των ενηλίκων, είναι ή ανανέωση, ή βελτίωση, και ο πλουτισμός των γνώσεων και των ικανοτήτων ακόμη και αυτών των έγγράμματων, των μορφωμένων.

Εδώ πρόκειται πραγματικά για τήν Επιμόρφωση των Ενηλίκων.

Αυτό το επιθυμούν οι ίδιοι και το ζητούν ώθούμενοι είτε από μίαν έξωτερική ανάγκη (όπηρεσιακή, επαγγελματική, κοινωνική), είτε από μίαν έσωτερική έφεση προς αυτοβελτίωση, περαιτέρω τελειοποίησή τους, μια μη-ικανοποίηση από τον ίδιο τον έαυτό τους.

Είναι ή ιδεωδέστερη εκδήλωση αναπτύξεως, ή πιο ευγενική ανθρώπινη παρόρμησις που θά μπορούσαμε να σκεφθούμε, ή επιθυμία αυτή να ανέλθη κανείς με μέσα τίμια, αντικειμενικά, επιστημονικά, πνευματικά. Είναι μια έσωτερική όρμη στον άνθρωπο, πολλές φορές ένισχυόμενη και από έξωτερικούς έποικοδομητικούς παράγοντες, για μια ανώτερη ανθρώπινη ζωή, ανώτερη όπωςδήποτε από την κατάστασή του που βρίσκεται τή στιγμή εκείνη (που δεν τον εύχαριστεί).

Στήν κατηγορία αυτή μπορεί ν' ανήκουν όχι πλέον και όχι μόνον άπλως συνήθεις έγγράμματοι και

(*) Βλ. Εγκύκλιον 270 του Υπουργείου Παιδείας της 10.10.1959 σελ. 4-6.

μορφωμένοι άνθρωποι, αλλά και μεγάλοι επιστήμονες και έρευνητές από κάθε κλάδο του επιστητού, γιατί κανείς σήμερα δεν μπορεί να ίσχυρισθή ότι τα ξεύρει όλα: «Η Επιμόρφωση των Ένηλίκων, με τον καιρό, με την πρόοδο και τον πολιτισμό, παίρνει τή μορφή μιας συνεχούς άγωγής και μορφώσεως των έβδη έγγράμματων, τόσο των τελειοφίτων των πανεπιστημίων όσο και των άλλων ανθρώπων», γράφει ο Νέστορ των ειδικών στον κλάδο αυτόν, ο Άγγλος έπίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Nottingham, ο Robert Peers, στο θαυμάσιο έργο του «Επιμόρφωση Ένηλίκων» (σελ. 352, έκδ. 1958).

Η Επιμόρφωση των Ένηλίκων είναι ή πιστή εφαρμογή του παλαιού γνωμικού «Γηράσκω άεί διδασκόμενος». Με τον κλάδο αυτόν συστηματοποιείται έπιστημονικότερα ή περαιτέρω άπαραίτητη κυρίως σήμερα μόρφωση του ανθρώπου και προσαρμόζεται στις πολυποικίλες επιθυμίες και ανάγκες μιας μεθοδικότερα, αποβλέποντας στην άνύψωση και άνάταση ατόμων και κοινωνιών. Γιατί έδω έγκαιρα το μυστικό της Παιδείας: Ν' άνεδάση το επίπεδο ενός λαού, ποσοτικά και ποιοτικά, υλικά και πνευματικά, στον πιο ανώτερο δυνατό βαθμό. Γι' αυτούς τους λόγους το άρχαιο αυτό γνωμικό θά έπρεπε σήμερα να διατυπωθή ως εξής: «Γηράσκω άεί αναπροσαρμόζομενος».

Γιατί, άραγε, να θέλουν να μορφωθούν οι ένηλικοι περισσότερο, αν και δεν το όμολογούν φανερά πολλές φορές;

Επειδή, πρώτα - πρώτα, ο άνθρωπος είναι αναγκασμένος να το κάμη. Ο καθείς μας ενδιαφέρεται να θελιωθή. Του το επιβάλλουν ανάγκες υλικές, και το ένστικτο της αυτοσυντηρήσεως.

Επειτα, ή όρμη μέσα του και το ενδιαφέρον που νοιώθει κάθε φυσιολογικός άνθρωπος για περαιτέρω τελειοποίησή του, τον ώθει στο ν' αποκτήση ολοέν και περισσότερα φώτα πνευματικά και εφόδια πρακτικά.

Τρίτο, επειδή αναγκάζομαστε να ένημερωθούμε πάνω σε πολλά ζητήματα δια ν' αντιμετωπίσουμε έπιτυχώς διάφορους κινδύνους που μπορούν να προέλθουν από τή φύση ή όποια μας περιβάλλει, από τή δική μας τήν ίδια τή φύση μας ή από την ανθρώπινη κοινωνία.

Μπορεί όμως και το αντίθετο να συμβαίνη, χρειάζομαστε περισσότερη γνώση, θεωρητική και πρακτική, όχι τώρα από το αίσθημα της ασφάλειας, αλλά για να ριψοκινδυνεύσουμε για κάτι, όχι από πρόβλεψη και προνοητικότητα, αλλά για το νέο, το άγνωστο, το περιπετειώδες (ταξίδια σε μακρινούς τόπους, συμμετοχή σε επικίνδυνες αποστολές επιστημονικές, άγώνες για τήν έπιτυχία έθνικών, κοινωνικών σκοπών, κλπ.).

Μπορεί ακόμη, πέμπτο, να επιθυμούμε να γνωρίσουμε περισσότερα από αίσθημα φιλίας, συμπάθειας, αγάπης, για να κερδίσουμε δηλαδή τήν εκτίμηση και τήν άφοσίωση αυτών που αισθανόμαστε τόσο κοντά μας.

Θέλουμε, τέλος, να καταρτισθούμε περισσότερο, θεωρητικά ή πρακτικά, γιατί είναι ένα από τα μέσα

που μας οδηγούν στην επιτυχία του σκοπού μας, ν' αναγνωρίσουν οι άλλοι την αξία μας.

Γίνονται, τώρα, όλα αυτά τα παραπάνω, και άλλα πολλά, γιατί επιθυμούμε να είμαστε καλά στην υγεία μας, να μπορούμε να κερδίζουμε χρήματα, να εξοικονομούμε λίγο χρόνο ελεύθερο, να είμαστε δημοφιλείς, ή εμφάνισή μας να είναι περιποιημένη, να έχουμε εξασφαλίσει τα γερατιά μας, να μας επαινούν οι άλλοι, να απολαμβάνουμε τις ανέσεις της ζωής, να ανεβαίνουμε στην κοινωνία, στη ζωή γενικά, να έχουμε εμπιστοσύνη στον εαυτό μας, να μας εμπιστεύονται οι άλλοι, να έχουμε αποκτήσει κύρος με την προσωπικότητά μας κλπ. κλπ.

Για να κατορθώσουμε όλα αυτά υπάρχει άλλος τρόπος πιο ανιδιοτελής και πιο θετικός από την μόρφωση;

Ο πραγματικός άνθρωπος θέλει ακόμη να είναι καλός πατέρας ή καλή μητέρα, να είναι κοινωνικός, φιλόξενος, συγχρονισμένος, δημιουργικός, υπερήφανος για ό,τι έχει αποκτήσει, να μπορεί να επηρεάσει το περιβάλλον του, να είναι αποδοτικός στο επάγγελμά του, πρώτος στη δουλειά του, ν' αναγνωρίζεται ως αθλητής, κλπ. Κι' εδώ ποιός άλλος εκτός από τη μόρφωση θα του είναι πιστός συμπαράστατης;

Επειτα, ο άνθρωπος αυτός θέλει να εκφράσει ελεύθερα τη γνώμη του και να μη γίνεται το φερέφωνο του άλλου, να μπορεί να ικανοποιήσει την περιέργειά του, να συνεργάζεται με άλλους για ένα καλό σκοπό, ν' απολαμβάνει την Τέχνη, την όμορφιά, να κάνει συλλογές από διάφορα αντικείμενα, κλπ. Και εδώ ποιός άλλος εκτός από τη μόρφωση θα του παράσχει τις καλύτερες ευδουλεύσεις;

Με όλα αυτά τα ζητήματα και με χίλια-δυο ακόμη καταγίνεται ή «Επιμόρφωση των Ήνθλίκων», που σήμερα διδάσκεται ως χωριστός κλάδος στα νεότερα πανεπιστήμια από ειδικούς στα προβλήματα αυτά.

Και ως προχωρήσουμε τώρα στη διαφοροποίηση των μορφωτικών αυτών επιθυμιών και αναγκών του ανθρώπου. Μπορούμε να τις χωρίσουμε, από το ένα μέρος, με βάση την ελευθερία, πηγαία και αδέσμευτη επιθυμία μας για περαιτέρω γενική μόρφωση, και από το άλλο, την επιθυμία μας για επιμόρφωση (καλύτερα για μετεκπαίδευση) σ' ένα ώριμομένο τομέα (επιστημονικό, καλλιτεχνικό, διοικητικό, φιλοσοφικό, θρησκευτικό κλπ.) σύμφωνα να είναι σχέδιο, που μας επιβάλλεται απ' έξω.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν όσοι ελεύθερα εκλέγουν εκείνα τα μορφωτικά αγαθά που νομίζουν ότι τους ικανοποιούν εσωτερικά, χωρίς να προέρχεται αυτό από καμμιά εξωτερική υποχρέωση (υπηρεσιακή ή επαγγελματική).

Οι μορφές που μπορεί να λάβει ή ικανοποίηση των αναγκών μας και η εκπλήρωση των επιθυμιών μας στο σημείο αυτό είναι άπειρες. Μπορεί να είναι θε-

ωρητικής ή πρακτικής φύσεως, φιλοσοφικής ή καλλιτεχνικής, αθλητικής κλπ. Μπορεί ν' αφορά π.χ. την παρακολούθηση σειράς διαλέξεων σ' ένα είδος Λαϊκού Πανεπιστημίου, όπως είναι ο Σύλλογος των «Φίλων του Λαού» ή το «Αθήναιο», σειράς μαθημάτων για να σχεδιάσουμε σκίτσα και σχέδια εκ του φυσικού, για να μάθουμε ξένες γλώσσες με το Lingua-phone ή σε κανένα ειδικό ίδρυμα, τη συμμετοχή μας ακόμη σε ξεναγήσεις στα διάφορα μουσεία, σε μια θρησκευτική οργάνωση ή σ' ένα φιλανθρωπικό σωματείο, σ' ένα σχολείο που λειτουργεί με αλληλογραφία, κλπ. κλπ.

Ας μου επιτραπεί ακόμη να προσθέσω και ένα-δυο συγκεκριμένα παραδείγματα από το εξωτερικό.

Αναφέρω, πρώτα-πρώτα, το όλιγο γνωστό σε μας Wansfell College που βρίσκεται σε απόσταση 20 σχεδόν μιλίων έξω από το Λονδίνο σε μια πραγματικά ευδύλεια τοποθεσία. Στο μορφωτικό αυτό κέντρο συνδυάζεται το τερπνόν μετά το ωφέλιμον. Πολλοί περνούν λίγες ημέρες εκεί, μια ή περισσότερες εβδομάδες αναπαυόμενοι και ταυτόχρονα παρακολουθούν διάφορα μαθήματα της άρεσκειάς τους: ζωγραφική, ιστορία, ψυχολογία, λογοτεχνία, μουσική κλπ.

Και αναρωτιώμουν; δεν θα ήταν άραγε δυνατό στα διάφορα ώραία κέντρα παραθερισμού και στη χώρα μας να καλλιεργηθεί με κάποιο τρόπο (με διαλέξεις, συζητήσεις, ταινίες, τραγούδι, με πρακτικές, ελαφρές και εύχρηστες ασχολήσεις) και η μορφωτική πλευρά των παραθεριστών, ιδιαίτερα για τους στην καθημερινή τους εργασία δεν τους παρέχεται τέτοια ευκαιρία, χωρίς θέματα καμμιά υποχρέωση και χωρίς να εμποδίζονται από το ν' απολαύσουν τις ημέρες της άδειάς τους ή των διακοπών τους;

Ως δεύτερο παράδειγμα, από το εξωτερικό, επιθυμώ ν' αναφέρω τον μορφωτικό τομέα του Εργατικού Κέντρου της Στοκχόλμης και των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών της Σουηδίας. Βρίσκεται κανείς σε πολύ δύσκολη θέση ως προς το τί να επισημάνει πρώτα και τί ύστερα: Τά εκλαίκευμένα φυλλάδια για την χρήση των εργατών και των μελών των συνεταιριστικών οργανώσεων που πραγματεύονται θέματα από τη Φιλοσοφία και Ψυχολογία ως τη Λογιστική, Τεχνική Έκπαιδευση, Αγωγή του Πολίτη, Γυμναστική και Μουσική; Τις χιλιάδες βιβλιοθήκες κατασπαρμένες σε όλες τις γωνιές της χώρας, που ιδρύθηκαν και λειτουργούν από το Εργατικό Κέντρο; Τις εκατοντάδες δμάδες σπουδών σε πολλά μέρη της Σουηδίας, αποτελούμενες από έργατες ή από συνεταιρισμούς;

Τα ειδικά Λαϊκά Πανεπιστήμια του Εργατικού Κέντρου στο Brunnsvik της συνεταιριστικής κινήσεως έξω από τη Στοκχόλμη; Το «Ινστιτούτο Άλληλογραφίας», τον «Εκδοτικό Οίκο», τον ήμερησιο και περιοδικό τύπο των καταναλωτικών συνεταιριστικών οργανώσεων;

Η «Επιμόρφωση των Ήνθλίκων» είναι μια ευερ-

(Η συνέχεια εις την σελ. 50)

Αι πρόσφατοι μεταρρυθμίσεις εις την εκπαίδευσιν τής Σοβιετικής Ένώσεως

Υπό ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ
Καθηγητού, τ. Εκπαιδευτικού Συμβούλου

Β'

Πρόσφατοι πραγματοποιήσεις

ΤΟΝ ΑΓΓΟΥΣΤΟΝ του 1964 η Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος και το Συμβούλιον των Υπουργών τής Σοβ. Ένώσεως υιοθέτησαν μίαν λύσιν «επί τής μεταβολής τής διαρκείας φοιτήσεως τής μέσης πολυτεχνικής σχολής, τής εργασίας, τής γενικής μορφώσεως μετά διδασκαλίας τής παραγωγής». Αι κυριώτεροι προοπτικοί είναι αι κάτωθι:

1. Η τριετής διάρκεια των μέσων πολυτεχνικών σχολών μεταβάλλεται εις διετή.

2. Η πλήρης μεταβολή πρέπει να έχη πραγματοποιηθή εντός διετίας, αρχής γενομένης από 1ης Σεπτεμβρίου 1964.

3. Οι ύπουργοί Παιδείας των επί μέρους δημοκρατιών έχουν την υποχρέωσιν να επιφέρουν τας αναγκαίας μεταβολάς εις τα σχέδια και τα προγράμματα των μαθημάτων (*).

4. Αι Κεντρικαί Επιτροπαί του Κομμουνιστικού Κόμματος και τὰ εξ Υπουργών Συμβούλια των επί μέρους δημοκρατιών υποχρεούνται να λάβουν όλα τὰ μέτρα διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς διδασκαλίας τῆς παραγωγῆς, ἢ ὁποία προορίζεται διὰ τοὺς μαθητὰς τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ «πλήρη» σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, καὶ «να ἐξασφαλίσουν τὴν ἐνίσχυσιν καὶ περαιτέρω βελτίωσιν τῶν βασικῶν ἀναγκαίων γνώσεων διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τῶν ἀποφοιτῶν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὰς συλλογικὰς βιομηχανίας τοῦ Κράτους».

Αἱ πρόσφατοι αὐταὶ μεταβολαὶ ἐνδιαφέρουν κυρίως τὰς μέσας πολυτεχνικὰς σχολὰς πλήρους ἀπασχολήσεως. Τὸ δεκταετὲς σχολεῖον παραμένει τὸ βασικὸν σχολεῖον τοῦ σοβιετικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος καὶ δὲν ὑφίσταται οὐσιώδεις μεταβολὰς εἰ μὴ μόνον με-

ρικὰς ἐσωτερικῆς φύσεως σχετιζομένας μετὰ τὴν ἀνασύνταξιν τῶν σχεδίων μελέτης. Μέχρι στιγμῆς τὰ ἐσπερινὰ μαθήματα, τὰ δι' ἐναλλαγῆς μελέτης καὶ ἐργασίας καὶ τὰ δι' ἀλληλογραφίας παραμένουν ἀμετάβλητα, σύμφωνα μετὰ τὰς βηλώσεις τοῦ ὑπουργοῦ Ε. Ι. Ἀφanasenko. Τὸ νέον σχέδιον δὲν ἀφορᾷ εἰς τοὺς μαθητὰς, οἱ ὅποιοι φοιτοῦν σήμερον εἰς τὴν 10ην καὶ 11ην τάξιν, ἀλλ' εἰς τοὺς φοιτῶντας σήμερον εἰς τὴν 9ην τάξιν τὸ σχολ. ἔτος 1965—66 θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς ἡ 10η τάξις καὶ ταυτοχρόνως ἡ τελευταία τῆς μέσης πολυτεχνικῆς σχολῆς, μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τῆς ὁποίας οἱ μαθηταὶ θὰ ἠμποροῦν νὰ παρακολουθήσουν σπουδὰς εἰς ἕν ἀνώτερον Ἰνστιτούτον ἐκπαιδεύσεως καὶ νὰ ἀπασχοληθοῦν μετὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἰσχύει δι' αὐτοὺς τὸ προσωρινὸν σχέδιον τὸ σχετικὸν μετὰ τὴν μέσῃν ἐκπαιδεύσειν διετοῦς διαρκείας.

Ὅπως διαπιστοῦται ἀπὸ τὸν κατωτέρω παρατιθέμενον πίνακα, αἱ ἐβδομαδιαῖα ὥραι τῶν μαθημάτων γενικῆς ἐκπαιδεύσεως ἔχουν ἀυξηθῆ, ἐνῶ ἀντιστοίχως ἔχουν ἐλαττωθῆ αἱ ὥραι αἱ διατιθέμεναι εἰς τὰς πολυτεχνικὰς σπουδὰς καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν ἐργασίαν. Οὐχ' ἤττον, ἐπειδὴ κατὰ τὴν διετὴ φοίτησιν ἔχει μειωθῆ ὁ διαθέσιμος χρόνος ἐναντι τῆς μέχρι τοῦδε τριετοῦς, κατέστη ἀναγκαῖον νὰ μειωθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρων τῶν μαθημάτων γενικῆς ἐκπαιδεύσεως. Γενικῶς, αἱ ἐπιστημονικαὶ ὕλαι ἔχουν ὑποστῆ μικροτέραν μείωσιν, ἐνῶ ἡ ἱστορία, ἡ γεωγραφία καὶ αἱ ξένη γλώσσα πολὺ μεγαλυτέραν.

Ἐν τούτοις, καθίσταται φανερόν, ὅτι τὸ σχέδιον αὐτὸ ἔχει προσωρινὸν χαρακτῆρα: πράγματι, ἡ πρόθεσις εἶναι ν' ἀναπτυχθῆ ἐντός 10 ἐτῶν τὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον προηγουμένως ἀνεπτύσσετο ἐντός 12ετίας—πρόθεσις περισσότερον ἐπιτευκτὴ ἀπὸ ἐκείνην πού θέλει νὰ πραγματοποιηθῆ εἰς 2 ἔτη τὸ πρόγραμμα 3 ἐτῶν. Δοθείσης τῆς ἀξιοσημειώτου συγκεντρικότητος τοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται εἰς τὸ σημερινὸν σχέδιον, οἱ μαθηταὶ

(*) Εἰς τὴν Σοβ. Ρωσίαν δὲν ὑπάρχει ἕνα κεντρικὸν Ἰνστιτούτον Παιδείας: ὑπάρχει ὅμως ἕνα κεντρικὸν Ἰνστιτούτον διὰ τὴν Ἀνοιχτὴν Ἐκπαιδεύσειν καὶ διὰ τὴν ἐξειδικευμένην Μέσῃν Ἐκπαιδεύσειν.

πού φοιτούν σήμερα εις τήν 9ην τάξιν πρέπει να υποβληθούν εις μεγαλύτεραν κόπωσιν. Δι' αυτούς πού φοιτούν ακόμη εις τὸ ὄκταετὸς σχολεῖον, ἢ ἀκολουθητέα διαδικασίᾳ διὰ τὰ κερδίσουν χρόνον θὰ εἶναι περὶ σπότερον βαθμιαία. Μία ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ προγράμματος σπουδῶν τοῦ ὄκταετοῦς σχολείου ὑπῆρξεν ἡ ἀνταπόκρισις πρὸς τὸ πρόγραμμα πού ἐφαρμόζεται εις τὸ ἀνώτερον σχολεῖον μέσης ἐκπαίδευσως, τὸ ὅποιον ὅμως ἔδεν εἶναι τόσοσὺν βαρύν. Αὐτὴ ἡ διαδικασία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 4ον ἔτος.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρων πού προσορίζονται διὰ τὰ διάφορα μαθήματα, ἔδεν ὑπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξὺ τοῦ νέου καὶ τοῦ παλαιοῦ προγράμματος. Εἰς μερικὰς περιπτώσεις τὸ ὥραριον ἔχει μειωθῆ, ὅπως π.χ. κατὰ μίαν ὥραν ἡ διδασκαλία τῆς ρωσικῆς γλώσσης εἰς τὴν Δ' καὶ Ε' τάξιν, τῆς λογοτεχνίας εἰς τὴν ΣΤ', τῶν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων εἰς τὴν Δ', καὶ τῆς ξένης γλώσσης εἰς τὴν Η'. Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν μάλιστα ἐμειώθη κατὰ μίαν ἑβδομαδιαίαν ὥραν τὸ μάθημα τῆς θεωρίας τῆς

ἐργασίας καὶ ἠυξήθη τὸ τῆς γεωγραφίας.

Τὸ ἕλρον πλαίσιον ἐν τῷ συνόλῳ του ἔδεν παραμένει ἐνιαῖον. Διὰ μερικὰ μαθήματα ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρων διδασκαλίας εἶναι οὐσιαστικῶς ὁ ἴδιος δι' ἄλλα ἢ μειώσεις τοῦ ὥραριου πραγματοποιεῖται διὰ συμπυκνώσεως μερικῶν ἀποδείξεων καὶ δι' ἀφαιρέσεως ἄλλων. Ὅπως, ὡς πρὸς τὴν λογοτεχνίαν λ.χ. διὰ τὰ κερδηθῆ χρόνος, ἢ ἐναρξῆς τῆς διδασκαλίας τῆς γίνεται εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν διὰ τῆς ἀναπτύξεως μερικῶν ποιημάτων καὶ ἐκλεκτῶν χωρίων καὶ διὰ ἀτομικῶν μελετῶν. Εἰς τὸ ὄκταετὸς σχολεῖον τὸ πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν παραμένει ἀμετάβλητον ὑπὸ συνθετωτέραν μορφήν διδασκαλεῖται μόνον εἰς τὴν Θ' τάξιν. Εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης ἔδεν ὑπάρχουν μεταβολαὶ ἀπὸ τῆς Δ' μέχρι τῆς Ζ' τάξεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Η' ἐκλείπουν ἢ σπουδῆ τοῦ λεξιλογίου καὶ ἡ ἀποστήθισις. Εἰς τὰς γενικὰς τῶν γραμμὰς τὰ προγράμματα διδασκαλίας ἔχουν μείνει σχεδὸν ἀμετάβλητα, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον πίνακα:

Πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ Πολυτεχνικοῦ Σχολείου Μέσης Ἐκπαίδευσως πρὸ καὶ μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ 1964

Μαθήματα	Ἐβδομαδιαῖον ὥραριον κατὰ τάξιν							Σύνολον ἐλαττωθεῖσων ὥρων
	Πρὸ τοῦ 1964				Μετὰ τὸ 1964			
	Θ'	Ι'	ΙΑ'	Σύνολον	Θ'	Ι'	Σύνολον	
1. Λογοτεχνία	3	3	3	9	5/4	4/3	8	1
2. Μαθηματικά	5	4	4	13	6	6	12	1
3. Ἱστορία	2	3	4	9	3/4	3/4	7	2
4. Κοινωνιολογία	—	—	2	2	—	—	2	—
5. Γεωγραφία	—	2	2	4	—	2	2	2
6. Φυσικὴ	4	4	2	10	5	5	10	—
7. Ἀστρονομία	—	1	—	1	—	1	1	—
8. Βιολογία	3	—	—	3	2	—	2	1
9. Χημεία	2	3	2	7	4	3	7	—
10. Ἐξὴν γλῶσσα	2	2	3	7	2	2	4	3
11. Γυμναστικὴ	2	2	2	6	2	2	4	2
12. Τεχνικὸν σχέδιον	2	—	—	2	1	—	1	1
13. Εἰδικαὶ σπουδαὶ Πολυτεχνικαὶ σπουδαὶ καὶ διδασκαλία τῆς παραγωγῆς	2	2	2	6	2	2	4	1
	περίπου τὸ 1/3 τοῦ συνολικοῦ χρόνου				περίπου τὸ 1/4 τοῦ συνολικοῦ χρόνου			

Τὰ σχόλια τοῦ τύπου πρὸς δικαιολόγησιν τῶν νέων αὐτῶν ἀλλαγῶν ἐπιμένουν ἀνεκδοτῶς ἐπὶ δύο οὐσιαστικῶν σημείων. Ἐν πρώτοις ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ἐλάττωσις κατὰ ἕν ἔτος τῶν σπουδῶν «ἔδεν σημαίνει ἀφεύκτως καὶ ἐπ' ἀνόδον εἰς τὸ δεκαετὸς σχολεῖον, τὸ ὅποιον ὑπῆρχε πρὸ τοῦ 1958». Ἐπρεπε νὰ διατηρηθῆ ἡ πολυτεχνικὴ ἀρχή. Συμφώνως πρὸς δηλώσεις τοῦ Ἰπουργείου Παιδείας «ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἐπιλύσεως τῶν πρακτικῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἐτέθησαν ἐκ τοῦ νόμου, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐνθυμούμεθα, ὅτι αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς λευκιστικῆς θεωρίας τῆς σχετικῆς μετὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐναρθρώσεως τῆς ἐκπαίδευσως εἰς τὴν παραγωγικὴν ἐργασίαν, παραμένουν ἀμετάβλητοι ἢ ἀνωτέρα μέση ἐκπαίδευσις ὑπῆρξε καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ἐν

πολυτεχνικὸν σχολεῖον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς γενικῆς μορφώσεως μετὰ διδασκαλίαν τῆς παραγωγῆς». Ἐπίσης: «Ἐχουν περάσει πλέον τῶν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νόμου περὶ ἐνισχύσεως τῶν δεσμῶν μεταξὺ τοῦ σχολείου καὶ τῆς ζωῆς, καὶ ἡ λευκιστικὴ ἀντίληψις στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συνδέσεως τῆς ἐκπαίδευσως μετὰ τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας ἀνεγενώθη κατὰ ἀξιοσημειώτον τρόπον. Ἡ μόρφωσις ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας ἔχει καταστῆ κοινὴ συνείδησις εἰς τὸ σοβιετικὸν σχολεῖον... Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ ἔδεν σημαίνει ἐπ' ἀνόδον εἰς τὸ παλαιὸν δεκαετὸς σχολεῖον, τὸ ὅποιον ἀπετέλει ἄρνησιν τῆς διδασκαλίας τῆς παραγωγῆς. Κάθε ἐκπαιδευτικὸς, κάθε πρόσωπον τὸ ὅποιον ἀνα-

πτύσσει τὴν δραστηριότητά του εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τομέα, ὀφείλει νὰ λογίζεται καὶ νὰ ἐξηγῆ ἐπιμόνως εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ εἰς τὸν λαόν, ὅτι τὸ

νέον δεκαετὸς σχολεῖον εἶναι σχολεῖον τῆς ἐργασίας, πολυτεχνικὸν σχολεῖον, τὸ ὅποιον διασφαλίζει δι' ἑαυτοῦ τοὺς μαθητὰς τὴν διδασκαλίαν τῆς παραγωγῆς.

Πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ ὄκταετοῦς σχολείου μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ 1964

Μαθήματα	Ἐβδομαδιαῖον ὥραριον κατὰ τάξιν							
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	Η'
1. Ρωσικά	12	12	12	9	5	5	3	2
2. Λογοτεχνία	—	—	—	—	2	2	2	3
3. Μαθηματικά	6	6	6	6	6	6	6	5
4. Ἱστορία τῆς Σοβ. Ρωσίας	—	—	—	2	2	2	2	3
5. Ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις	—	—	—	2	—	—	—	—
6. Γεωγραφία	—	—	—	—	2	2	2	3
7. Βιολογία	—	—	—	—	2	2	2	2
8. Φυσικὴ	—	—	—	—	—	2	2	3
9. Χημεία	—	—	—	—	—	—	2	2
10. Τεχνικά	—	—	—	—	—	—	1	1
11. Ἐξὴν γλῶσσα	—	—	—	—	4	3	3	2
12. Χειροτεχνία	1	1	1	1	1	1	1	—
13. Ὀδικὴ	1	1	1	1	1	1	1	1
14. Γυμναστικὴ	2	2	2	2	2	2	2	2
15. Ἔργασια	2	2	2	2	3	3	3	2
Σύνολον	24	24	24	25	30	31	32	31

Εἶναι ἀληθές, ὅτι γίνεται συχνὰ ἀναδρομὴ εἰς τὴν ἀνάγκην ἀναδιοργανώσεως κατὰ τρόπον ὀρθολογικώτερον τῆς διδασκαλίας τῆς παραγωγῆς πράγματι, τὸ νέον ὄκταετὸς σχολεῖον μέσης ἐκπαίδευσως ἀφιερώνει τὸ 1/4 τοῦ συμπληρωματικοῦ χρόνου δι' αὐτὴν τὴν δραστηριότητα, ἐναντι τοῦ 1/3 πού ἀφιερῶτο προηγουμένως. Ἐν τούτοις, ὑπογραμμίζεται ὅτι ἡ ἐλάττωσις τοῦ ὥραριου ἔδεν ἔφορᾷ μόνον εἰς αὐτὸ τὸ μάθημα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα.

Ἐν συνεχείᾳ, διαβεβαιούται ὅτι «ἡ ἐλάττωσις τῆς διαρκείας τοῦ μαθήματος ἔδεν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον νὰ σημεῖν πτώσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν». Ἐνας σχολιαστὴς προσεπάθησε νὰ διαβεβαιώσῃ, ὅτι τὸ νέον σχέδιον «ἔδεν δεικνύει ἀφεύκτως μίαν πτώσιν τῶν ἐξετάσεων πού ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ποιότητα τῶν γνώσεων» καὶ ὑπεστήριξε γενικῶς, ὅτι αὐταὶ αἱ ἐξετάσεις θὰ ἠμποροῦσαν νὰ εἶναι ἐκανοποιητικαὶ ἀκόμη καὶ εἰς μικρότερον περίσθον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ καλλιτέρα ὀργάνωσις τοῦ ὥραριου.

Ἀσφαλῶς, ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ ἀμφιβολίας ἐπ' αὐτοῦ ἐν τούτοις καθίσταται φανερόν, ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ παράγοντες, οἱ ὅποιοι ἠμποροῦν ν' ἀντισταθμίσουν τὰ ἀποτελέσματα, πού ὀφείλονται εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς διαρκείας τῶν μαθημάτων:

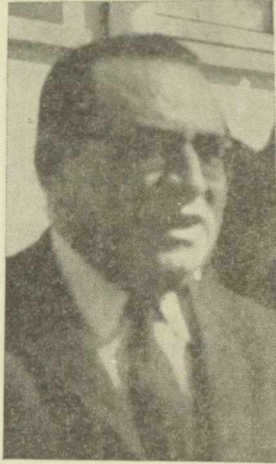
1) ἠμπορεῖ νὰ κερδηθῆ ὀλίγος χρόνος διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἐπιφανειακῶν στοιχείων. Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ σοβιετικοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας «μία λεπτομερὴς ἀνάλυσις ἕλρων τῶν σχεδίων μελέτης ἀπεκάλυψεν, ὅτι ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἴδια στοιχεία εἰς τὰς διαφόρους τάξεις... Τὸ (νέον) σχέδιον μελέτης στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐλαφρύνσεως τοῦ προγράμματος. Ἡ ἐλάφρυνσις αὐτῆ, καθὼς καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὥρων, πού προσορίζονται διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πα-

ραγωγῆς, θὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὸ σχολεῖον ν' ἀναλάβῃ τὰς ἴδιαις ἀκριβῶς ὑποχρεώσεις ἐντὸς 10 ἐτῶν ἀντὶ τῶν 11. Ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως αὐτὸ φαίνεται ὅτι συνεπιφέρει ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου πού εἶναι ἀφιερῶμενος εἰς τὰς ἐπαναλήψεις, ἀν ὅχι τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἤδη διαπραγματευθέντων στοιχείων.

2) Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς παραγωγῆς, τὸ κέρδος τοῦ χρόνου προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐξαφάνισιν πάσης ἀνωφελοῦς καὶ ἤδη γενομένης ἐργασίας. Αὐτὸ εἶναι εὐχολογητόν, διότι ἡ ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις τῶν ὥρων πού διατίθενται διὰ τὸ μάθημα τοῦτο ἔδεν συνεπιφέρει καμμίαν ἀπώλειαν εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τομέα.

3) Μεγάλῃ ἐπιμονῇ δεικνύεται ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς βελτιώσεως τῶν διδακτικῶν τεχνικῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐγράφησαν τὰ κάτωθι: «Εἶναι καθήκον τῶν διδασκόντων νὰ ἐργασθοῦν ἐντατικώτερον. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ χρησιμοποιοῦν κάθε λεπτόν τῶν διδακτικῶν ὥρων διὰ νὰ λάθουν μίαν ἐμπειρίαν βαθυτέραν καὶ πλουσιωτέραν» αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ μέθοδος ἢ ὁποία, ἐὰν ἐφαρμοσθῆ καλῶς εἰς τὴν πρακτικὴν, ἐπιτρέπει τὴν ἐμπέδωσιν μιᾶς σταθερᾶς καὶ διαρκοῦς μορφώσεως. Ὑπάρχουν κανονισμοὶ διὰ τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων ἔχουν γίνεαι συγκεντρώσεις διδασκόντων πρὸς βιευκόλυνσιν ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν καὶ ἔχει βοηθῆ μεγαλυτέρα σημασία εἰς τὴν δραστηριότητα τὴν διεξαγομένην εἰς τὰ πειραματικὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὰς ὁμάδας σπουδῆς. Πράγματι, ἐκκινοῦν ἀπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι ἡ χρησιμοποίησις καλλιτέρων μεθόδων θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀποτελεσματικώτεραν διεξαγωγήν τῆς διδασκαλίας καὶ συνεπῶς εἰς τὸ κέρδος χρόνου ἐν τῇ τάξει.

4) Τὸ παρὸν σχέδιον ἔδεν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς ὀριστικόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐλλείπει ὁ χρόνος διὰ τὴν

**Τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον
τοῦ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

**«Ἡ Παιδεία εἶναι εἰς ὅλας τῆς τὰς μορφάς,
ὡς σχολεῖον, ὡς γλῶσσα, ὡς μόρφωσις καὶ
ὡς διοικήσεις, ὑπόθεσις τοῦ Ἔθνους.»**

ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Τὴν 31ην Μαρτίου ἐ.ξ. ἐπιτροπὴ φίλων τοῦ βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ τ. ὑπουργοῦ κ. Γρηγορίου Κασιμάτη ὠργάνωσε πρὸς τιμὴν του συνεστίαςιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Ὀλυμπία», ἐπὶ τῇ τριακοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς πρώτης παρ' αὐτοῦ ἀναλήψεως ὑπουργεῖον καὶ τῇ εἰκοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκλογῆς του ὡς βουλευτοῦ. Εἰς τὴν συνεστίασιν παρεκάθησαν πολλοὶ βουλευταί, πολιτευταί, εκπαιδευτικοί, δημοσιογράφοι καὶ περὶ τοὺς 500 φίλοι τοῦ ἐξέχοντος πολιτικοῦ ἀνδρός.

Τὸν κ. Γρ. Κασιμάτην προσεφώνησεν ἐν ἀρχῇ ὁ λυκειαρχὴς κ. Γ. Σταματογιαννόπουλος καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁμιλήσας ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀν. Βιομηχανικῆς Σχολῆς κ. Κ. Καρανιζόπουλος, ὁ δικηγόρος κ. Β. Ἀνδριτσόπουλος καὶ ὁ τ. εκπαιδευτικὸς σύμβουλος κ. Π. Ξιφαρᾶς, ἀναλίσαντες ἀντιστοίχως τὸ ἐπιστημονικόν, τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τοῦ τιμωμένου. Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Π. Ξιφαρᾶ, τὴν ἀναφερομένην εἰδικώτερον εἰς τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Γρ. Κασιμάτη

ἀναγκαίαν ἀναθεώρησιν τῶν προγραμμάτων τῶν σχετικῶν μὲ τὰ καθ' ἕκαστον μαθήματα, τὸ σχέδιον τοῦτο μεταβάλλει μόνον τὴν μελέτην καὶ θὰ πρέπει ν' ἀναθεωρηθῇ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐν τῷ μεταξύ κτηθείσης ἐμπειρίας. Παρέχεται δὲ ἡ βεβαίωσις ὅτι, ὅταν θὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ ἀναθεώρησις, θὰ εἶναι δυνατὸν διὰ μίαν ὀρθολογικὴν κατανομήν τῶν χρόνου καὶ τῶν στοιχείων νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον προπαρασκευῆς χωρὶς νὰ χρειασθῇ νὰ μεταβληθῇ τὸ ὥράριον ἢ νὰ ἐπενεχθῶν τοιαῖα, ὅπως συμβαίνει σήμερον.

Εἰς τὸ ἐπομένον:

Αἰτίαι τῆς βεβιασμένης ἐφαρμογῆς τῆς μεταρρυθμίσεως. - Παρατηρήσεις.

σιμάτη ὡς ὑπουργοῦ Παιδείας δημιουργικὸν ἔργον. Ὁ κ. Π. Ξιφαρᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς:

Η ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ μας συγκέντρωσις γιὰ τὸ χαρούμενον ἠωθιακὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ, τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ προσφιλεστάτου μας ἐπιστήμονος καὶ βουλευτοῦ καὶ πρώην ὑπουργοῦ κ. Γρηγορίου Κασιμάτη εἶναι γιὰ μᾶς μὴ ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία νὰ ἐκφράσωμε τὴν χαρὰ μας καὶ τὴν ἰκανοποίησίν μας ἐπιδοκιμάζοντες ἐναντὶ ἐγγενικὸν καὶ τίμιον ἀγωνιστῆ, ποὺ συνεχίζει τόσα χρόνια τὸν ἐπίτιμον ἀγῶνα τοῦ μ' ἐπιμονή, μ' αἰσιοδοξία, καὶ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀμειπτον. Μὲ τὴν ἐπιδοκμασία μας αὐτὴ ὄχι μόνον τονώνομε τὴν ἀγωνιστικὴν διάθεσιν τοῦ προσφιλοῦς μας ἀγωνιστοῦ, ἐπαναλαμβάνοντες κατὰ τινὰ τρόπον πρὸς αὐτὸν τὸ Σωκρατικὸν κλισίον ποιεῖ καὶ ἐργάζου, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐνδοσκοπομε μὴ εὐκαιρία νὰ ἀπομακρυνθῶμε ἀπ' τὸ πνιγρὸν κλίμα τῆς καθημερινῆς ρουτίνας καὶ ν' ἀνυψωθῶμε, σὰν μὲ φτερά σ' ἕνα στρώμα ἀτμοσφαιρᾶς ἀνώτερον, ὅπου τ' ἀστέρια λάμπουν σὺν ζῶρᾳ καὶ σὺν χαρούμενα, πῶρον ἢ ἀναπνοῆ γίνεται πρὸς εὐχάριστη καὶ ἡ σκέψιν μας παίρνει ἕνα ὀλόκληρον λουτρὸν εὐγενείας καὶ ἰδανικῆς καθαρότητος. Γιατὶ ὀλόκληρη ἢ πολυσχιδῆς κ' ἀρκετὰ μακρόχρονη δράσις τοῦ προσφιλεστάτου μας ἑορταζομένου ἐκδηλώνεται καὶ πραγματοποιεῖται πάντοτε μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἰδανικῆς καθαρότητος.

Οἱ προηγηθέντες ἐμοῦ λιγεῖς ἀγορηταὶ μᾶς παρουσίασαν ἐν συντομίᾳ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἀνάγλυφον καὶ λίαν ἐπαγωγὸν τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τὴν γενικὴν πολιτικὴν δρᾶσιν τοῦ κ. Γρηγορίου Κασιμάτη, ὥστε εἰς ἐμένα ἀπομένει τώρα τὸ πολὺ εὐκολώτερον ἔργον, νὰ παρουσιάσω τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ὡς ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, κατὰ τὸ σύντομον χρονικὸν διάστημα τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος περιόπου ἔτους, καθ' ὃ διηύθυνεν ὡς ἐμπνευσμένος ἡγέτης τὰς ἐργασίας τοῦ ὑπουργεῖον τούτου καὶ ἔθεσε τὰ θεμέλια τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἀλλὰ πρὶν ἀσχοληθῶ μὲ τὸ θέμα τοῦτο, θεωρῶ ἀπαραίτητον νὰ ἐκθέσω δι' ὀλίγων καὶ τὸ πῶς ἐγνώρισα διὰ πρώτην φορὰν τὸ ὄνομα —ὄχι τὸ ἄτομον— Γρηγόριος Κασιμάτης καὶ ποίας ἐντυπώσεις, ποίας σκέψεις καὶ ποίας ἐλπίδας ἐγέννησεν εἰς τὸν συναισθηματικὸν καὶ τὸν πνευματικὸν μου κόσμον τὸ ὄνομα τοῦτο.

Ἦταν ἡ θλιβερά, ἡ ἐφιαλτικὴ ἐποχὴ τῆς Κατοχῆς, ὅταν σὲ μὴ μικρῇ συντροφίᾳ συναδέλφων καὶ φίλων, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχα στενὸτατο δεσμό, μᾶς ἀνήγγειλε ἕνας χαμηλό-

φώνος: ἐτὸ μάθατε, χθὲς ἔπασαν τὸ Γρηγόρη τὸν Κασιμάτη καὶ τὸν ἔκλεισαν στὸ Χαϊδάρι. Εἶναι βέβαια περιττὸν νὰ σᾶς ξαναθυμίσω τί ἐσημαῖνε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ λέξις «Χαϊδάρι». Τότε ἔμαθα γιὰ πρώτη φορὰ ὅτι ὁ Γρηγόριος Κασιμάτης ἦταν ἕνας νέος ἄνθρωπος—γύρω στὰ 35 χρόνια του—καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, πρώτα Θεσσαλονίκης καὶ κατόπιν Ἀθηνῶν, ἐπιστήμων ἐξαιρετος, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος εὐλαχρῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως ἀπὸ τοὺς φοιτητὰς καὶ ὅλους τοὺς γνωρίζοντας αὐτὸν πνευματικὸς ἄνθρωπος, πατριώτης ἀκραίφνης καὶ ἄδολος, καὶ δραστηριότατον μέλος μουσικῆς ὁργανώσεως, ποὺ ἐργαζόταν ἀληθινὰ καὶ τίμια γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ὅλου συμμαχικοῦ ἀγῶνος. Ἀπὸ τότε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐχαράχθη στὴ μνήμη μου ἀνεξίτηλα καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἀκούγα γιὰ ἐτελέσεις ὁμήρων, ἀγωνιστοῦ μέρους ὅτου λάβω πληροφορίας γιὰ τὸν ἀγνωστον ἡρώα μου. Ὁ Θεός, ποὺ δὲν ἀφήνει ποτὲ ἀβοηθήτους τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους, τὸν ἐπροστάτευσεν καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν εὐτυχίαν νὰ δοκιμασθῇ τὴ χαρὰ τῆς ἀπελευθέρωσεως σώος. Ἐπικολούθησαν κατόπιν τὰ ἄλλα δραματικὰ γεγονότα, ποὺ, καθὼς ἐνήθυμεισθε ὅλοι, μᾶς ἐδίδαξαν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλα δεινὰ ἐξ ἴσου φοβερά μὲ τὴν κατοχὴν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ, μολοντά δὲν ἦσαν ἀπλοῦν ἐνεφύδριον, ἀλλὰ βαρυστάτη καὶ ἐπιανδυνωδεστάτη νέφωσις, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ προστάτου τῶν καλῶν ἀνθρώπων, παρήλθον. Καὶ ἄρχισε τότε ἄλλη δραματικὴ περίοδος, ἡ προσπάθεια τῆς ἀναστήλωσεως τῶν ἐρειπίων, διεξαγομένη καὶ αὐτὴ μέσα εἰς τὴν θύελλαν τοῦ νέου φοβεροῦ κινδύνου, τοῦ συμμοριτοπολέμου. Καὶ ἐνήθυμεισθε ὅλοι τὰς ἀγωνιώδεις προσπάθειάς ὅλων τῶν κυβερνήσεων, αἱ ὁποῖαι συχνότατα διεδέχοντο ἢ μία τὴν ἄλλη, ἐπιδιώκουσαι νὰ βάλλουν κάποιαν πάξιν εἰς τὸ τρομακτικὸν χάος.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ ὄνομα Γρηγόριος Κασιμάτης εὐρίσκετο πλέον ἐπίσημα καὶ ὀλοφάνερα στὸ προσκήνιο τῆς Ἐθνικῆς δράσεως καὶ μάλιστα μὲ μὴ δυναμικότητα καὶ ἀκτινοβολία ἐξαιρετικῇ. Ὁ Γρηγόριος Κασιμάτης, πότε ὡς ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας, πότε τῶν Οἰκονομικῶν, πότε τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας, πότε τῆς Βιομηχανίας, πότε δὲν ἐνήθυμομαι ἀκριβῶς ποῖων ἄλλων ὑπουργείων, πάντα στὴν πρώτη γραμμῇ τοῦ ἀγῶνος, πάντα αἰσιοδόξος, πάντα ἐμπνευστὴς, πάντα μὴ πηγῆ ἐλαττοφύρου φωτός. Ἐνθυμῶμαι ἀκόμη τὰς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ τὰς δηλώσεις καὶ τὰς ὁμιλίαις του, μὲ τὰς ὁποίας ἐπέδιωσε καὶ συγκεράτησεν καὶ τονώσεν τὴν αἰσιοδοξίαν μας. Ἐθαύμαζα τὴν ὀρθότητα τῆς ρεαλιστικῆς ἀντιλήψεώς του, τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός του, τὴν ἀκριβείαν τῶν ἐκφράσεών του καὶ πρὸ πάντων τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν δημιουργίαν ἕνα κλίμα ἐγκαρδίου συνεννόησεως μὲ τοὺς καλῆς πίστεως ἀκροατὰς του ἢ ἀναγνώστῃς του. Πρὸ πάντων ὅμως ἐθαύμασα τὴν εὐχέρειαν μὲ τὴν ὁποῖαν ἐκινεῖτο μέσα εἰς τὸν λαβύρινθον τῆς πολιτικῆς, ἐμφανίζων, λόγῳ τῆς σπανίας ἐπιστημονικῆς καταρτίσεώς του, τὴν ἰκανότητα νὰ ἐπιλύῃ ὡς εἰδικὸς τὰ πλέον ἐπερόκλιτα καὶ πλέον δυσπελάτα κυβερνητικὰ προβλήματα. Αὐτὴ ἡ ἰκανότης του μὲ ἔκανε νὰ τὸν παραβάλλω καὶ νὰ τὸν παρομοιάζω μὲ τοὺς περιφημῶς σοφοὺς τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἱκανοὶ ἀπ' ἐνὸς μὲν νὰ πραγματεύονται καὶ νὰ ὀμιλοῦν περὶ παντὸς ἐπιστητοῦ, ἀπ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐμφανίζον μίαν συμμετοχὴν εἰς τὴν κοινωνικὴν δραστηριότητα καταπληκτικὴν. Καὶ διελογίζεσθην τότε μὲ κάποιαν λύπην, πόσον ἄτυχον ἦταν πρὸ ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας, τὸ ὅποιον δὲν εἶχε τὴν τύχην νὰ βοεθῇ στὰ χεῖρα τοῦ Γρηγόρη Κασιμάτη.

Ἀλλὰ τέλος πάντων, «περιπλομένων ἐναντιῶν ἦλθε καὶ τὸ ἔτος, τὸ δι' ἐπεκλώσαντο θεοί» διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας. Τὸ 1961 ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ καὶ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς ἀναγγέλλων ὅτι ἦλθε καὶ ἡ σειρά τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, ἀνέθεσε τὸ ὑπουργεῖον εἰς τὸν κ. Γρηγόριον Κασιμάτην, ὁ ὁποῖος μετὰ προθυμίας τὸ ἀνέλαβε καὶ ἤρχισεν ἀπὸ τὴν πρώτῃν ἡμέραν τὸ ἀναδημιουργικὸν τοῦ ἔργου. Τὰ προβλήματα τῆς Παιδείας τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν πολλά, ἀλλὰ δύο ἦσαν τὰ πρωταρχικά, τὰ ζῶντα, τὰ ἔχοντα ἀνάγκην ἀμέσου ἀντιμετωπίσεως. Τὸ πρῶτον ἦτο ἡ ἔλλειψις προσωπικοῦ καὶ τὸ δεύτερον ἡ ἔλλειψις διδασκῶν. Παιδεία χωρὶς σχολικὰ κτῖρα καὶ χωρὶς διδασκῶν προσωπικὸν δὲν νοεῖται. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ κ. Κασιμάτης, ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος ἔθεσε τὴν ἀμύνομον λύσιν καὶ εἰς τὰ δύο. Ἰδρυσεν τὸν Ὀργανισμὸν Σχολικῶν Κτιρίων (Ν.Δ. 4267/

**Γρηγόριος
Κασιμάτης**

1962), διὰ τοῦ ὁποῖου ἀντιμετωπίσθη διὰ πρώτην φορὰν ὀριζικὰ καὶ ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ τὸ πρόβλημα ἀνεγέρσεως πλήρων καὶ συγχρονισμένων διδασκῶν εἰς ὅλην τὴν χώραν καὶ ἐπρογραμματίσθη τὸν καθ' ἕκαστον ἔτος διορισμὸν 1000 διδασκῶν καὶ 700 καθηγητῶν μέχρι συμπληρώσεως ὅλων τῶν πολυαριθμῶν κενῶν τοῦ διδασκικοῦ προσωπικοῦ, ἐπραγματοποιήθη δὲ ἐντὸς τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους τῆς ὑπουργείας του τὸν διορισμὸν 1500 περίπου καθηγητῶν καὶ πλέον τῶν 1700 διδασκῶν.

Διὰ νὰ κατανοηθῇ πλήρως ἡ σημασία τῶν δύο τούτων ἐκδηλώσεων τῆς ὑπουργικῆς δραστηριότητος τοῦ κ. Κασιμάτη ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ Παιδείας, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ κάμω μίαν σύντομον παρομοίωσιν. Δὲν γνωρίζω ἂν ἔτυχε ποτὲ νὰ βοεθῆτε εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ὀλυμπίου, εἰς τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός, εἰς ἐποχὴν διεξαγωγῆς διαφόρων ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν, μελέτης καὶ ἐξακριβώσεως τεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν λεπτομερειῶν. Ἐγὼ ἔτυχα κάποτε καὶ μοῦ ἔκαμε καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν ἡ θεμελίωσις τῶν κίονων τοῦ ναοῦ. Κάτω ἀπὸ κάθε κίονα εἰς βάθος ἔξ. περίπου μέτρων ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ὑπάρχει κτιστὴ θεμελίωσις ἀποτελούμενη ἀπὸ μεγάλους ὀρθογωνίους λίθους πελεκημένους μὲ τὴν ἐπιμέλειαν, σὰν νὰ προορίζοντο διὰ πρῶτον μέρου καὶ ὄχι διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν εἰς τόσον βάθος. Διὰ νὰ ἔχουν ὅμως τόσον ἐπιμελημένην θεμελίωσιν οἱ κίονες αὐτοί, στέκουν ὄρθιοι δύο χιλιάδες χρόνια, ὅσοι ἐγλύττωσαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ στέκοντο ἐς ἀεὶ, ἐπ' ὅσον ἰσχύουν οἱ σήμερον γνωστοὶ εἰς ἡμᾶς φυσικοὶ νόμοι. Τὴν νοοτροπίαν τῶν ἀρχιτεκτόνων τοῦ ναοῦ αὐτοῦ παρουσίασεν ὡς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ὁ κ. Γρ. Κασιμάτης. Πρῶτα γὰρ καὶ ἀκλόνητα θεμέλια καὶ κατόπιν τὰ τηλαυγῆ μέτωπα. Ἦδη εἰς πολλὰς περιοχὰς τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος κτίζονται καὶ πλησιάζουν νὰ ἀποπερατωθῶν λαμπρὰ καὶ συγχρονισμένα διδασκῶν, προωριζόμενα νὰ συντελέσουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας. Δὲν γνωρίζω πόσος θὰ εἶναι ὁ τυχερὸς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ὁ ὁποῖος θὰ παραστῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐγκαινιασμοῦ τῶν. Γνωρίζω μὲν ὅμως ὅλοι ὅτι θεμελιωτὴς καὶ δημιουργὸς αὐτῶν εἶναι ὁ κ. Γρηγ. Κασιμάτης. Ἄλλο σοβαρότατον ἔργον τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ εἶναι καὶ ἡ ψήφισις νόμου περὶ ἰδρύσεως Συμβουλίου διὰ τὴν κρίσιν καὶ ἔγκρισιν τῶν διδασκῶν βιβλίων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπετυγχάνετο ἡ ταχεῖα κρίσις τῶν ὑποβαλλομένων πρὸς ἔγκρισιν διδασκῶν βιβλίων καὶ ἡ σὺν τῷ χρόνῳ τελειοποίησις τοῦ διδασκικοῦ βιβλίου τῶν Ἑλληνοπαιδῶν μέχρις ἀνυψώσεως αὐτοῦ εἰς τὴν στάθμην τοῦ βιβλίου τῶν πλέον συγχρονισμένων χωρῶν, καὶ θὰ ἐνεθαυρόνογον οἱ νέοι συγγραφεῖς νὰ συγγράφουν καὶ νὰ ὑποβάλουν πρὸς κρίσιν νέα βιβλία. Διότι περὶ ὅλων αὐτῶν προέβλεπον ὁ Νόμος κατὰ τρόπον ἀπόλυτον ὀλοφάνερον καὶ ἐλαττοφύρον. Ἄν ὁ νόμος οὗτος δὲν ἔπιπτε θῆμα τῆς μεγαλομανοῦς ἐκνοκλαστικῆς παραφροσύνης τῶν μεταρρυθμιστῶν καὶ διετηρεῖτο ἐν ἰσχύϊ, δὲν θὰ ἐτυπώνοντο διὰ τὰ Ἑλληνόπουλα ἐπίσημα ἠθροσεντικά βιβλία ἀντίθετα πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν παράδοσιν καὶ ἐπίσημα ἱστορικὰ ἐγχειρίδια μὲ ἀντεθνικὰς διδασκαλίαις.

Ἀποδίδων τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων, ὅσοι δὲν εἶναι προωριζόμενοι δι' ἀκαδημαϊκὰς σπουδὰς, ἐφρόντισε διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν τεχν. σχολῶν μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα εἰς αὐτὰς ὄργανα τεχνικῆς ἐκπαίδευσσεως καὶ μηχανήματα, ἵδρυσεν νέας εἰς πολλὰς πόλεις, ὅπως Ἰδρυσε καὶ νέα Γυμνάσια εἰς μικρὰς κομπολεις, διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν Παιδείαν περισσότερο προσιτὴν εἰς τὸν λαὸν τῆς ὑπαίθρου καί, τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὅλων, καθήργνησε τὴν ἐλαττοστάτην μαθητικὴν εἰσφορὰν ἡ ὁποία ἦτο τοιαύτη, ἴσως πενταπλασία τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν, χωρὶς νὰ καυχήθῃ ὅτι εἰσήγαγε δωρεὰν παιδείαν.

Γενικῶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἠδῆθήσαν σημαντικώτατα τὰ κοινὰ διὰ τὴν Ἑκπαίδευσιν, ἐδιπλασιάσθησαν αἱ παρο-

καὶ ἐποπτικῶν ὀργάνων εἰς τὰ σχολεῖα καὶ αἱ δωρεὰν διανομαὶ βιβλίων εἰς ἀπόρους μαθητὰς, καὶ ἂν γνωστοὶ παράγοντες δὲν ἐδημιουργοῦν ἀπορότους ἀντιξοότητας, θὰ ἐπελύοντο καὶ τὰ περισσότερα ἐκ τῶν οικονομικῶν προβλημάτων τοῦ προσοπακοῦ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

Ἄλλὰ τὸ πόσον ὕγειος, ὡς πρὸς τὴν Ἐθνικὴν σκοπιμότητα καὶ πόσον ὀρθοὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν ἦσαν αἱ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας ἀντιλήψεις τοῦ κ. Κασσιμάτη εἰδείχθη ἡλίον φαιετότερον κατόπιν, ὅταν μετὰ τὸ Νοεμβριανὸν ἀτύχημα τῆς πατρίδος μας, ἠγωνίσθη ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς, ἐναντίον τῆς καταστρεπτικῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, τῆς ὁποίας κατέδειξε τὰς σαφροτάτας βάσεις καὶ τὸν ὑφέροντα δόλον. Καὶ ἂν ὑπάρχουν σήμερον βάσιμοι ἐλπιδες, ὅτι τὰ προκείμενα ἐκ τοῦ ὀλέθρου τούτου δεῖν δὲν θὰ εἶναι ἀνίατα εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον, τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τοὺς ἰδικούς του ἀγῶνας.

Σταματῶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅχι διότι δὲν ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀξιολογώτα λεπτομερειακὰ στοιχεῖα νὰ προβληθῶν, ἀλλὰ διότι δὲν εἶναι σήμερον ἡ κατάλληλος ὥρα νὰ ἀπαριθμηθῶν ὅλα.

Καὶ τώρα θὰ παρακαλέσω τὸν κ. Κασσιμάτη νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ χρησιμοποιήσω ἕνα ὠραϊότατον στοιχεῖον παρομοιώσεως, ἀπὸ μίαν πρόσφατον ὁμιλίαν του εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ὁμιλιῶν ἐκεῖ ἔφερον ὡς παράδειγμα τὸ γνωστὸν εἰς ὅλους μας καμάρω τῶν Ἑλληνικῶν θαλασσῶν, τὸ δελφίνι, τὸ ὁποῖον τρέφεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ ἀνεβαίνει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ εἰς τὸν ἀέρα. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὑπερήφανο δελφίνι μοῦ θυμίζει ὁ ἀγαπητὸς μας κ. Γρηγόριος Κασσιμάτης, ὅταν προσπαθῶ νὰ συλλάβω εἰς τὴν σκέψιν μου ὀλόκληρον τὴν πνευματικὴν του δραστηριότητα καὶ νὰ καθορίσω τὰ κῆρυκα χαρακτηριστικὰ τῆς. Κινεῖται ἀτρόμητος καὶ με καταπληκτικὴν εὐχέρειαν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν τῆς σημερινῆς ἐπιστημονικῆς πολυγνωσίας, ἀλλὰ ἀναπνεύει πάντοτε τὴν ζεῖδωρον αἶσαν ποῦ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ὁ Θεὸς νὰ χαρίξῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν εὐγενεστάτην σύντροφον τῆς ζωῆς του ὕγιαν καὶ χαράν, διὰ νὰ διαθέτῃ ἀπερίσπαστος τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητά του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεστιάσεως ὁ κ. Γρηγ. Κασσιμάτης, λίαν συγκινημένος καὶ ὑπὸ τὰς συνεχεῖς καὶ ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις τῆς ἐκλεκτῆς ὁμηγύρευσης, ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἀφοῦ ἠὲ χαρισίτησε τοὺς παρισταμένους, προέβη εἰς γενικωτέραν ἀνασκόπησην τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς χώρας, τόνισας διὸ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικῶς συνεργασίαν ὄλων τῶν ἐθνικῶς σκεπτομένων Ἑλλήνων. Ἀναφερόμενος εἰδικώτερον εἰς τὰ θέματα τῆς Παιδείας, ὁ κ. Κασσιμάτης ἐτόνισεν ἰδιαίτερος διὸ ἡ Παιδεία τοῦ Ἐθνους δὲν εἶναι ὑπόθεσις προσωπικῆ ἢ κομματικῆ, καὶ ἐπέρανε μὲ τὰ ἐξῆς βαρυσήμαντα:

«Ἡ Παιδεία εἶναι εἰς ὅλας τῆς τὰς μορφάς, ὡς σχολεῖον, ὡς γλῶσσα, ὡς μόρφωσις καὶ ὡς διοικήσις, ὑπόθεσις τοῦ Ἐθνους. Ἔτσι εἶχα ἐγὼ ἀντιμετωπίσει ὡς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας τὸ θέμα. Καὶ ἐπανειλημμένως ἐκάλεσα εἰς συνεργασίαν ὅλα τὰ κόμματα. Καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς παραίτησεως τῆς Κυβερνήσεώς μας εἶχα συγκαλέσει τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον Παιδείας, διὰ νὰ δοθῇ ἐθνικὴ λύσις εἰς τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐθνικὴ μεταρρυθμίσις καὶ ὅχι ὅπως ἔγινε, ἄθλιον καραγκιοζήλικι ποῦ διέλυσε τὰ πάντα.»

★ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΝΕΑ

♦ Ἡ σεξουαλικὴ διαφώτισις εἰς τὰ βρεταν. σχολεῖα

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.—Τὰ παιδιὰ ἡλικίας 8 ἐτῶν θὰ λαμβάνουν τοῦ λοιποῦ μαθήματα σεξουαλικῆς ἀγωγῆς εἰς ἐπίλεκτα βρετανικὰ σχολεῖα. Μία σειρά ἀπὸ πέντε βιβλία σεξουαλικῆς ἀγωγῆς θὰ ἀρχίσῃ διδασκομένη εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν μὲ ἀρχικὸν θέμα τὴν κύησιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα.

Τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον βιβλίον, διὰ παιδιὰ ἡλικίας δέκα καὶ μέχρι 14 ἐτῶν, διδάσκουν τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν δύο φύλων, διὰ σχεδίων. Τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον βιβλίον πραγματεύεται τὸ θέμα τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων, τῶν κοινωνικῶν εὐθυνῶν ἐκάστου φύλου, τῶν σεξουαλικῶν διαστροφῶν — καί, διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν 18 ἐτῶν, τὰς μεθόδους ἐλέγχου τῶν γεννήσεων.

♦ Γλωσσικὸς πόλεμος εἰς βελγικὸν πανεπιστήμιον

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ.—Διακόσιοι περίπου ἀστυνομικοὶ μετεκινήθησαν εἰς Λουβαίν τὸν παρελθόντα Μάιον κατόπιν ἀποφάσεως Βέλγων ἐπισκόπων ὅπως ἀρνηθῶν νὰ διαχωρισθῇ τὸ Καθολικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Λουβαίν εἰς Γαλλικὸν καὶ Φλαμανδικὸν τμήμα. Οἱ ἐξτρεμισταὶ Φλαμανδοὶ σπουδασταὶ θέλουν ἐνὰ ἐξοστρακίσουν τοὺς Βαλλῶνας ἀπὸ τὴν πόλιν. Τὸ ἀγωνιστικὸν σύνθημά των ἦτο: «Βαλλῶνοι, πηγαίνετε σπίτι σας».

Οἱ ἐπίσκοποι ἐδημοσίευσαν μίαν διακήρυξιν ποῦ λέγει ὅτι σκοπεύουν νὰ διατηρήσουν ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν ἐνότητα τοῦ Πανεπιστημίου ποῦ ἰδρύθη τὸ 1425. Ὅσοι δὲν μένουν ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτὸ ἠμποροῦν νὰ φύγουν, λέγουν οἱ ἐπίσκοποι. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λουβαίν φοιτοῦν σήμερον 20.000 σπουδασταί, ἐξ ὧν 10.000 Φλαμανδοὶ καὶ 10.000 Γάλλοι. Αἱ ὀργανώσεις τῶν Φλαμανδῶν σπουδαστῶν ἀνέδρασαν μὲ τὴν θρασύν τῶν παραθῶρων τοῦ πανεπιστημιακοῦ κτιρίου.

♦ Ἐνωρίτερα εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἀργότερα εἰς τὴν σύνταξιν

ΝΕΑ ΤΟΡΚΗ.—Νέας ἀντιλήψεις διευτύπων ἐσχάτως ὁ πρόεδρος Τζόνσον διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀμερικανῶν πολιτῶν. Οὕτω, εἰς δεξίωσιν ποῦ ἐδόθη εἰς τὸν Λευκὸν Οἶκον, εἶπεν ὅτι τὰ παιδιὰ θὰ ἔπρεπε νὰ πηγαίνουν κατὰ δύο ἔτη ἐνωρίτερον εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ θὰ πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ ἀυξηθῇ κατὰ δέκα ἔτη τὸ ὄριον ἡλικίας τῶν ἐργαζομένων.

«Ἔτσι, εἶπε, θὰ προστεθῶν δέκα χρόνια ζωῆς μὲ νόημα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἡλικιωμένων Ἀμερικανῶν. Διότι οἱ ἡλικιωμένοι χρειάζονται νὰ ἐκτελοῦν κάποια παραγωγικὴν ἐργασίαν διὰ νὰ αἰσθάνωνται ἱκανοποιημένοι. Ὅσον διὰ τὰ παιδιὰ, εἶναι σήμερον πολὺ ἀργὰ νὰ ἐγγράφωνται, εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς ἡλικίαν 8 ἐτῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὁ νοῦς τῶν παιδιῶν εἶναι ὄριμος πρὸς μάθησιν ἀπὸ ἡλικίας τεσσάρων ἐτῶν».

♦ Ἡ διδασκαλία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ κολλεγία τῆς Ἀμερικῆς

ΝΕΑ ΤΟΡΚΗ.—Ἐπεκτείνεται ἡ εἰσαγωγή τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης εἰς πολλὰ ἀμερικανικὰ κολλεγία διαφόρων πολιτειῶν, κατόπιν σχετικῶν ἐνεργειῶν τῆς μεγάλης Χιακῆς παροικίας ποῦ ἀκμάζει εἰς Μονέσεν τῆς Πενσυλβανίας. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐκτιμῆσεως τῆς ἀξίας τῆς νέας γλώσσης εἶναι ἡ ἀθρόα καὶ συνεχῶς ἀξιοσημείωτη ἐγγραφή Ἀμερικανῶν φοιτητῶν πρὸς παρακολούθησίν τῆς, κυρίως εἰς τὰ νεοἰδρυθέντα 7 τμήματα νεοελληνικῆς γλώσσης τῶν κολλεγίων τοῦ Πίτσμπουργκ, Σέντον, Ἰλλινόις, Ἰνδιάνας, Μονέσεν, Κολοῦμπια καὶ Γουόρρεν.

Ἡ ἐλληνικὴ Χιακὴ παροικία τῆς Πενσυλβανίας εἶναι σήμερον μία ἀπὸ τὰς πλέον ἀκμαζούσας εἰς πνευματικὴν καὶ ἐπιχειρηματικὴν κίνησιν ἐλληνικῆς παροικίας τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Πρωτεύουσα ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἀνθίζοντος πνευματικῆ καὶ οικονομικῆ πληθυσμοῦ τῶν Χίων ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶναι τὸ Μονέσεν, ποῦ ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τοὺς 25.000 Ἕλληνας.

Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἰπὸ τοῦ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΩΤΗΡΑΚΗ

τ. Γυμνασιάρχου, καθηγητοῦ Μαθηματικῶν

ΣΑΝ ΕΛΛΗΝΕΣ εἴμαστε —καὶ δικαιολογημένα— περήφανοι γιὰ τὴν χώρα μας, γιὰ πρώτη φορά, κάτω ἀπὸ τοὺς δλόφωτους οὐρανούς τῆς, φύσηξε τὸ ζωογόνο πνεῦμα τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνικῆς. Ἐβῶ γεννήθησαν οἱ Ἐπιστήμες: ἡ Μαθηματικὴ καὶ ἡ Μηχανικὴ, ἡ Φυσικὴ καὶ ἡ Φυσιολογικὴ, καὶ σὲ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πρωτομίλησαν στὸν ἄνθρωπο.

Μέχρι χτέες ὅλοι ἐμεῖς οἱ γονεῖς τῶν σημερινῶν μαθητῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον, γνωρίζαμε τὰ Μαθηματικά — ὅσα μάθαμε — ἀπὸ τὰ «Στοιχεῖα» τοῦ Εὐκλείδου, μὲ ἐλαφρὲς μόνο παραλλαγές. Τὸ περίφημο αὐτὸ ἔργο ἔχει τυπωθεῖ μέχρι σήμερα σὲ χίλιες τόσες ἐκδόσεις καὶ μόνο ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή ἔχει ξεπεραστεῖ σὲ παγκόσμια κυκλοφορία. Ἕλληνας μαθηματικοί, πρὶν καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν Εὐκλείδου ἔδωκαν τέτοια ἔκταση καὶ βάθος στοὺς διάφορους κλάδους τῆς Μαθηματικῆς ποῦ οἱ καρποὶ τους, ὄρμιοι πιά, ἔθρεψαν μὲ τοὺς δυναμογόνους χυμούς τους τὴν Ἀναγέννηση...

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσουμε πῶς καὶ γιὰ τί ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Τεχνικὴ πῆραν στὰ χρόνια μας ἱλιγγιώδεις ρυθμούς ἀνάπτυξης. Κι' εἶναι αὐτονόητο ὅτι τὰ Μαθηματικά εἶναι ὁ κύριος φορέας καὶ τὸ ὄχημα στὴν κίνησιν τῆς σύγχρονης ἐπιστημονικῆς σκέψεως. Μὰ ἂν τὰ κλασσικὰ Μαθηματικά, αὐτὰ ποῦ στοιχεῖα τους μάθαμε ἐμεῖς στὸ Γυμνάσιο, ἦταν, ὡς ποῦμε, ἀρκετὰ γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας καὶ στὸ μεσοπόλεμον τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν Τεχνικὴ, στὴν παιδεία καὶ στὴν ἔρευνα. σήμερα πιά δὲν μᾶς ἐξυπηρετοῦν. Ὅχι γιὰ τί εἶναι λίγα —ἀπε-

ναντίας— ἀλλὰ γιὰ τί εἶναι πολλά, πάρα πολλά: γιὰ τί μὲ τίς ἀλλεπάλληλες ἀνακαλύψεις ἔγινε μιά τόσο μεγάλη συσσώρευσις ποῦ τὸ οἰκοδόμημα τῆς Μαθηματικῆς δὲ σηκώνει πιά ἄλλους ὀρόφους, καὶ τὸ φτάσιμόν στὰ ψηλότερα скалаπάτια εἶναι πολὺ μακρυνὸ καὶ ἐξαντλητικόν. Οἱ πολλοὶ θιστάζονται στὸ ξεκίνημα, κι' ἂν μερικοὶ τολμήσουν, κουράζονται σύντομα καὶ μένουν ἐξαντλημένοι στὰ μισὰ τοῦ ὄρουμου. Ἐλάχιστοι προικισμένοι φτάνουν στὴν κορυφή.

Ἔτσι, ἡ προσθετικὴ αὐξηση τῶν Μαθηματικῶν ὀδήγησε διαλεχτικὰ στὸ ὄριμασμα μῆς ποιότητος ἀλλαγῆς, κι' ἔτσι γεννήθησαν τὰ νέα, τὰ μοντέρνα λεγόμενα μαθηματικά, ὡς καινούργιο ἐπιστημονικὸ οἰκοδόμημα μὲ νέα ἀρχιτεκτονικὴ δομὴ, ἀντίκρου στὸ παλιὸ πολυὸροφο ποῦ παίρνει πιά μουσειακὴ μόνον ἀξία.

Ἡ ἀνάγκη ἦταν ἐπείγουσα. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1959 ὁ Ὄργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀνάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) συγκαλέσει στὸ Παρίσι μιά «Διάσκεψιν μελέτης γιὰ τοὺς νέους τρόπους διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν». Στὴ Διάσκεψιν αὕτη ἐκπροσωπήθησαν μὲ εἰδικούς ὄλες οἱ χῶρες-μέλη, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἐκπονηθῆ ἕνα «Νέο πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν στὴ Μέση Ἐκπαίδευσιν». Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ κλήθησαν νὰ ἐφαρμύσουν πειραματικὰ οἱ χῶρες-μέλη, ἐνισχυμένες μὲ οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ βοήθεια ἀπὸ τὸν Ο.Ο.Σ.Α.

Ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1962—63, μιά Ἐπιτροπὴ ἀπὸ εἰδικούς ἀνάλαβε, καὶ στὴ χώρα μας, τὴν πειραματικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου αὐτοῦ προγράμματος ἀρχικὰ σὲ ἰδέκα πρώτες Γυμνασιακὰς τάξεις καὶ τὴ συνέχισε

στά δυο επόμενα χρόνια, όπως να ολοκληρωθεί στον κατώτερο κύκλο. Η ίδια Επιτροπή έγραψε και τα αντίστοιχα πειραματικά βιβλία και οργάνωσε ειδικά σεμινάρια μετεκπαιδευσης των καθηγητών που είχαν επιλεγεί για να διδάξουν.

Το πείραμα, κατά γενική αναγνώριση, είχε θετικά αποτελέσματα που χρησιμοποιούνται κιόλας από το Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο, στα Νέα Μαθηματικά προγράμματα του Γυμνασίου. Κατά καλή τύχη, μάλιστα, ο Αντιπρόεδρος του ήταν ένα από τα πιο ενεργά μέλη της Επιτροπής του πειραματισμού. Δυο λόγια τώρα πληροφορικά για το περιεχόμενο του νέου αυτού προγράμματος:

Α ΜΕΣΩΣ από τον πρώτο χρόνο μπαίνουν σε δράση της μαθηματικής αγωγής οι θεμελιώδεις έννοιατικές γνώσεις από τη μαθηματική θεωρία των συνόλων. Με τη βοήθεια των απλών και ευχάριστων αυτών γνώσεων θα προσπελάσουν οι μικροί μαθητές την αριθμητική, την Άλγεβρα και τη Γεωμετρία. Μαθηματικές έννοιες θεωρούμενες ανώτερης στάθμης ως χτές, όπως τα διανύσματα, οι σχετικοί (άλγεβρικοί) αριθμοί και οι γεωμετρικοί μετασχηματισμοί, διδάσκονται σήμερα από την πρώτη κιόλας τάξη του Γυμνασίου σε παιδιά 12 και 13 ετών και, με τη νέα μαθηματική γλώσσα των συνόλων και τους νέους ζωντανούς συμβολισμούς, μετουσιώνονται σε εύγευστη και θεραπευτική μαθηματική τροφο.

Στο δεύτερο και τρίτο χρόνο του Γυμνασίου έμβραθύνονται περισσότερο οι έννοιατικές γνώσεις περί συνόλων, για να διαποτίσουν και να ζωογονήσουν την παραπέρα διδασκαλία της Άλγεβρας και της Γεωμετρίας (επίπεδης και στερεάς). Ακόμη προσφέρονται αρκετές γνώσεις στατιστικών μαθηματικών και γνώσεις επίπεδης Τριγωνομετρίας.

Έτσι, στο άμεσο μέλλον, ο απόφοιτος του νέου υποχρεωτικού Γυμνασίου θα είναι στα 15 με 16 χρόνια της ηλικίας του εφοδιασμένος με αρκετές μαθηματικές αποσκευές για ένα συνειδητό και υπεύθυνο ταξίδι της ζωής, είτε για μακρόχρονη επιστημονικές σπουδές, είτε για βραχύχρονη τεχνική ή επαγγελματική εκπαίδευση. Το σπουδαιότερο όμως είναι ότι θα ζει συνειδητά και ενεργά την εποχή του, θα είναι σύγχρονός της και θα την κατανοεί. Δεν θα σέρνεται πίσω της παθητικά σαν ανίδεος θεατής.

Στην Α' και τη Β' τάξη των Γυμνασίων όλης της χώρας —στην Α' από πέρσι— άρχισε η εφαρμογή του νέου μαθηματικού προγράμματος. Για την ολοκλήρωσή του όμως και στα Λύκεια θα χρειασθούν 5 ακόμη σχολικά έτη, μαζί με το φετεινό. Στα Λύκεια το νέο Μαθηματικό πρόγραμμα θα φθάσει σε πολύ ύψηλο επίπεδο.

Έτσι, το έργο που έχει να ερευνησει, να προγραμματίσει και να εκτελέσει το Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο είναι τεράστιο και προβάλλεται προς δύο κύριες κατευθύνσεις:

Από τη μια βρίσκεται το έργο του προγραμματισμού και της συγγραφής νέων διδακτικών βιβλίων, από την άλλη η εξασφάλιση, ή παρακολούθηση και η καθοδήγηση του απαραίτητου διδακτικού προσωπικού. Θα χρειαστεί γι' αυτό έντακτική μετεκπαιδευτική προσπάθεια των υπηρετούντων καθηγητών, και παράλληλη κατάρτιση νέων μαθηματικών από τις Πανεπιστημιακές Σχολές μας σε επιταχυνόμενο ρυθμό, ώστε, στο συντομώτερο δυνατό χρόνο να πληρωθούν τα μεγάλα κενά που υπάρχουν σήμερα και τα προβλεπόμενα στο άμεσο μέλλον. Για την αυτομόρφωση των καθηγητών μεταφράστηκαν με δαπάνες του Ο.Ο.Σ.Α. και τέθηκαν στη διάθεσή τους τα κατάλληλα νέα μαθηματικά βιβλία.

Αυτά για τη μέση εκπαίδευση. Ας περάσουμε τώρα στη Δημοτική:

Θα χρειαστεί κι' εδώ άμεση ανανέωση και εκσυγχρονισμός των μαθηματικών προγραμμάτων με παράλληλη μετεκπαιδευση των δημοδιδασκάλων και νέο μαθηματικό πρόγραμμα στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, που έγινε κιόλας.

Μέχρι τώρα τα προγράμματα του Δημοτικού είχαν την απαραίτητη αυτοτέλεια για μια παιδεία που έκλεινε τον κύκλο της υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας. Με την Εκπαιδευτική όμως Μεταρρύθμιση που επεκτείνει την υποχρεωτική σχολική ηλικία ως τα 15 χρόνια, το Δημοτικό χάνει πια την αυτοτέλειά του και γίνεται προθαμίδα του Γυμνασίου. Παίρνει έτσι καινούργιο εκπαιδευτικό προορισμό. Το Μαθηματικό του πρόγραμμα θα χρειαστεί να προσαρμοστεί στις παιδευτικές ανάγκες του υποχρεωτικού για όλα πια τα Έλληνόπουλα Γυμνασίου. Το Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο άρχισε κιόλας την προεργασία και προγραμματίζει πειραματική έρευνα διδασκαλίας των Νέων Μαθηματικών μέσα στα πλαίσια των νοητικών δυνατοτήτων των μαθητών του Δημοτικού. Έχει σήμερα πειραματικά θεβαιωθεί ότι τα παιδιά, από το 10ο κιόλας χρόνο της ηλικίας τους, είναι ικανά να κατανοήσουν βασικά στοιχεία από την Άλγεβρα, κι' ως μη ξεχνάμε, ότι κάθε λύση προβλήματος, απ' αυτή ακόμη την ηλικία, είναι Άλγεβρα που περιμένει το συμβολισμό της.

Θα κλείσουμε το άρθρο μας με λίγα λόγια για το βασικότερο συντελεστή του εκσυγχρονισμού των Μαθηματικών στον τόπο μας. Πρόκειται για το γλωσσικό όργανο της διδασκαλίας τους. Ο νέος εκπαιδευτικός Νόμος επιτρέπει τη χρήση της δημοτικής γλώσσας τόσο στον προφορικό, όσο και στον γραφτό λόγο της διδασκαλίας. Έτσι και τα μαθηματικά μαζί με τις άλλες θετικές επιστήμες θα μπορούν να μιλήσουν στα Έλληνόπουλα με τη ζωντανή γλώσσα που βύζαξαν από τις μητέρες τους, για να θυμηθούμε την έκφραση του Έθνικού δασκάλου Δανιήλ Φιλιππίδη. Διδακτικά μαθηματικά βιβλία, γραμμένα στη ζωντανή Έθνική μας γλώσσα, άρχισαν κιόλας να κυκλοφορούν στην ελεύθερη αγορά, σύγχρονα με τα νέα έγκυρα για τις κατώτερες τάξεις του Γυμνασίου βιβλία του Οργανισμού.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ

Επί του θέματος των Νεωτέρων μαθηματικών και της διδασκαλίας των έδημοσίευσε τελευταίως ο «Economist» του Λονδίνου ένα λίαν ενδιαφέρον άρθρον, το όποιον καταχωρούμεν κατωτέρω:

ΜΕΤΑ ΠΑΡΟΔΟΝ όλγων ετών, όταν τα παιδιά του γυμνασίου θα δίδουν εισαγωγικά εξετάσεις δια το πανεπιστήμιον, θα έχουν μαζί των και ένα κατάλογον μαθηματικών τύπων που θα τον χρησιμοποιούν ελεύθερα, και θα αποδεικνύεται ούτω πόσον λανθασμένοι υπήρξαν οι αντίληψεις των σημερινών ανθρώπων σχετικά με τα μαθηματικά.

Οι περισσότεροι από ημάς τους μεγάλους αγνοούμεν τί σημαίνουν τα νεώτερα μαθηματικά. Παρ' όλα τα χρόνια που διαθέσαμεν μαθημάτων, και θα κλάσματα και οι εξισώσεις, εἴμεθα άνικανοί να έννοήσωμεν ἔστω και τὰς στοιχειώδεις αρχάς των νεωτέρων μαθηματικών. Το αυτό ισχύει ακόμη και δια μαθηματικούς κάπως περασμένης ηλικίας. Υποστηρίζουν τινές ότι κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια τα μαθηματικά έχουν προχωρήσει περισσότερο απ' ὅτι κατά τα προηγθέντα δύο χιλιάδες χρόνια.

Αί έννοιαι των νεωτέρων μαθηματικών δεν είναι ὡστόσο και τόσο νέαι. Αί βάσεις των ἐτέθησαν τὸν περασμένον αἰώνα. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1854 ἔχομεν μίαν γεωμετρίαν που δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν με τὸν Εὐκλείδην. Ὅπως ὁμως ἔχει συμβῆ πολλάκις εἰς τὴν ἱστορίαν των μαθηματικών, ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς νέας τεχνικῆς προηγῆθι κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν της.

Ἦμπορεῖ εἰς τὰ μαθηματικά οἱ στόχοι να καθορίζονται ἀπὸ τὰ μέσα. Ἡ διδασκαλία ὁμως αὐτῆ χρειάζεται να καταλύτην, και ἡ βιομηχανία υπῆρξεν ἕνας τοιοῦτος καταλύτης. Τὰ τεχνολογικά προβλήματα της σύγχρονης ἐποχῆς ἔγιναν τόσο πολύπλοκα, ὥστε ἡ χρησιμοποίησις εἰδικευμένων μαθηματικών εἰς τὴν βιομηχανίαν ἔχει γίνει ἀπαραίτητος. Μόλις πρὸ εἴκοσι ἐτῶν αἱ ἐπιχειρήσεις ἔλυαν τὰ προβλήματά των με τὴν βοήθειαν μόνον των μηχανικῶν. Καί οἱ μαθηματικοί εἶχον τότε περιωρισμένης δυνατότητος σταδιοδρομίας: καθηγῆται, δημόσιοι υπάλληλοι, ἀναλογισταί. Σήμερα, αἱ υπηρεσίαι των ζητοῦνται εἰς τομαῖς της βιομηχανίας που κανεὶς δὲν ἐφαντάζετο ποτέ: αὐτόματος ἔλεγχος, δειγματοληψία, γραμμικὸς προγραμματισμός, ἐπιχειρησιακὴ ἔρευνα, θεωρία των παιγνίων και, τελευταίως, αἱ κοινωνικαὶ ἐπιστήμαι. Με τὰ σημερινὰ δεδομένα, ἡ παραγωγή ηλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν θα ὑπερβῆ τὸν ἀριθμὸν των μαθηματικῶν που θα ἦμπορουν να καταστρώνουν τὰ σχετικά προγράμματα. Εἰς μίαν τελευταίαν ἔκδοσιν τοῦ ἀγγλικῶ ὑπουργείου Παιδείας και Ἐπιστημῶν διατυπῶνται ἡ πρόβλεψις ὅτι κατὰ τὰ ἐπόμενα δέκα χρόνια ἡ Ἀγγλία θα χρειάζεται 10 χιλιάδας κατασκευαστὰς συστημάτων, 28 χιλιάδας ἀναλυτὰς προγραμμάτων και 38 χιλιάδας προγραμματιστὰς δια τὴν λειτουργίαν 5 χιλιάδων ηλεκτρονικῶν ἔγκυρα στάσεων. Τὸ αὐριανὸν βιοτικὸν μας ἐπίπεδον θα ἔξαρτᾶται ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν των εἰδικευμένων μα-

θηματικῶν που θα διαθέτωμεν.

Ἀκόμη ὁμως και τὸ παιδί που δὲν θα ἔγγραφῆ εἰς τὸ πανεπιστήμιον χρειάζεται να μάθῃ δια τὰ μαθηματικά κάτι διαφορετικὸν ἀπὸ αὐτὸ που μαθαίνει σήμερον εἰς τὸ σχολεῖον. Αἱ ἐπιχειρήσεις χρειάζονται ὄχι μόνον εἰδικευμένους μαθηματικούς, ἀλλὰ και ὑπαλλήλους που να καταλαβαίνουν ἀπὸ ἀριθμούς, που ἔχουν ἀφομοιώσει τρόπους να συστηματοποιῶν τὰς πληροφορίας που λαμβάνουν, και που γνωρίζουν να εἰδίσκουν τὰς σχέσεις μεταξύ παραγωγῆς και ἀπασχολήσεως των παραγωγικῶν συντελεστῶν.

ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ὑπολογισταί λειτουργοῦν βασικά με τὸ δυαδικὸν σύστημα μετρήσεως, που χρησιμοποιεῖ μόνον τοὺς ἀριθμούς 0 και 1. Πρόσοι ὁμως γνωρίζουν σήμερον να μετροῦν με αὐτὸ τὸ σύστημα; Οὔτε ἕνας ἐπὶ των ἑκατῶν. Ἀκόμη ὀλιγώτεροι γνωρίζουν τὴν θεωρίαν των συνόλων, που ἀποτελεῖ τὸ ἐπίκεντρον των νεωτέρων μαθηματικῶν. Τὰ στοιχεῖα των συνόλων δυνατόν να εἶναι ἀριθμοί, μεταμορφώσεις χώρου ἢ στροφαί γεωμετρικῶν σωμάτων. Ὅπως ὁμως ἦμπορουν να γίνουν ὑπολογισμοί με ἀριθμούς, οὔτω ἦμπορουν να λυθοῦν και προβλήματα με τὴν βοήθειαν των συνόλων, που ἔχουν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν γεωμετρίαν, τὴν ἄλγεβραν και τὴν λογικὴν. Ἡ θεωρία των συνόλων ἀποτελεῖ σήμερον ἕνα ἀπὸ τοὺς πλέον χρησίμους κλάδους των μαθηματικῶν δια τὸν προγραμματικὸν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν και δια τὴν μηχανικὴν τοῦ διαστήματος.

Ἡ γεωμετρία ἔχει παῦσει πλέον να εἶναι ἡ Εὐκλείδειος γεωμετρία που ἐγνωρίζαμεν εἰς τὸ παρελθόν, και ἀσχολεῖται με τὴν μελέτην τοῦ ἀφηρημένου χώρου. Ἡ τοπολογία που ἀποτελεῖ και τὸν πλέον σύγχρονον τομῆα της γεωμετρίας, ἀγνοεῖ τελείως τὴν έννοιαν τοῦ μεγέθους. Ἀσχολεῖται ὀλιγώτερον με τὴν μορφήν ἐνὸς σώματος και περισσότερο με τὸν τρόπον που συνδέονται τὰ μέρη που τὸ ἀποτελοῦν. Ἀπὸ τὴν αὐστηράν ἀφαιρετικὴν μέθοδον τοῦ Εὐκλείδου οἱ μαθηματικοί ἔχουν στραφεῖ πρὸς τὴν διαίσθησιν. Ἐκεῖνο που έντυπωσιάζει εἰς τὰ νεώτερα μαθηματικά, παρ' ὅλας τὰς πρακτικὰς των ἐφαρμογὰς, εἶναι ἡ σημαντικὴ θεωρητικὴ των ὑποδομῆ.

Σήμερα, τὰ νεώτερα μαθηματικά ἔχουν εἰσχωρήσει εἰς τὰ περισσότερα πανεπιστήμια, ὄχι ὁμως και εἰς τὰ περισσότερα σχολεῖα. Καί οἱ πρωτοετείς φοιτηταί εἶναι ὑποχρεωμένοι να ἀσχολοῦνται καθ' ὅλον τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος με τὴν ἐκμάθησιν των νέων αὐτῶν έννοιῶν. Οὔτω, ἕνα παιδί που ἦμπορεῖ να ἔχῃ ἀριστεύσει εἰς τὸ

ακαδημαϊκόν, αισθάνεται πελαγωμένον εμπρός εις τὰς έννοιαις αὐτάς.

Ἦδη ἀπὸ τὸ 1962 τὸ Κολλέγιον Σαιν Ντάνσταν τοῦ Λονδίνου καθιέρωσε τὰ νεώτερα μαθηματικά ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ἐξεταστέα μαθήματα διὰ τὸ ἀπολυτήριόν του. Ταύτοχρόνως, εἰς τὸ Σαουθάμπτον διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καθιερώθη πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν νεωτέρων μαθηματικῶν πού ἀφεύρα ὄχι ἓνα μεμονωμένον σχολεῖον, ἀλλὰ μίαν δλόκληρον ἐκπαιδευτικὴν περιφέρειαν. Τὸ ἀναλυτικὸν τοῦτο πρόγραμμα περιελάμβανε τὴν έννοιαν τῆς δυαδικῆς κλίμακος μετρήσεως, τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν έννοιαν τοῦ συνόλου, πολλαπλασιασμὸν μητρῶν, τὴν χρησιμοποίησιν διαγραμμάτων εἰς τὸν γραμμικὸν προγραμματισμὸν, ἀπλὴν θεωρίαν τῶν πιθανότητων καὶ ὑπολογισμὸν τῆς διαμέσου. Κατὰ τὰ τελευταία τρία χρόνια ἡ διδασκαλία τῶν νεωτέρων μαθηματικῶν ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλας ἐκπαιδευτικὰς περιφέρειαις. Εἰς τὴν Σκωτίαν πλέον τοῦ 75% τῶν παιδιῶν τοῦ γυμνασίου διδάσκονται κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τὰ νεώτερα μαθηματικά.

Σημειωτέον ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν νεωτέρων μαθηματικῶν ἐπεκτείνεται ἤδη καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Πέρυσι ἔγιναν πειραματικὰ προσπάθειαι εἰς 14 ἐκπαιδευτικὰς περιοχὰς τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἀπὸ τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον ἡ προσπάθεια αὐτὴ θὰ ἐπεκταθῆ εἰς ἄλλας 65 περιοχὰς. Εἶναι ὁμως περιττὸν νὰ ἀναφερθῆ ὅτι δὲν συμφωνοῦν ὅλοι οἱ μαθηματικοὶ μετὰ τὸς νέους τρόπους καὶ μεθόδους διδασκαλίας. Π.χ. ὄρισμένοι ἐκπαιδευτικοὶ θεωροῦν ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς στατιστικῆς εἰς τὰ γυμνάσια πρέπει νὰ ἀποφεύγεται διότι προκαλεῖ σύγχυσιν. Ἄλλοι πιστεύουν τὸ ἀντίθετον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ πειραματισμὸς συνεχίζεται εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα, τόσον εἰς τὰς ἐξετάσεις ὅσον καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν.

ΕΝΑ ΝΕΟΝ ὁμως σύστημα διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ δύο προϋποθέσεις: νὰ μὴν ἐμποδίζῃ τὴν πρόοδον τῶν παιδιῶν πού δεικνύουν ἰδιαιτέραν κλίσιν εἰς τὰ μαθηματικά, καὶ δεύτερον, νὰ καταπολεμῆ τὴν λανθασμένην ἄποψιν ὅτι «ὁ μαθηματικὸς γεννᾶται, δὲν γίνεται». Ἐὼς φώρα δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι τὰ ἔξυπνα παιδιά ὀγαίνουσι χαμένα μανθάνοντας μαθηματικά μετὰ τὸ νέον σύστημα. Ἐξ ἄλλου, ὁ Βέλγος καθηγητῆς κ. Παπὺ ἔχει ἐφαρμόσει εἰς τὸ Βέλγιον ἓνα σύστημα διδασκαλίας ὁμοιον περίπου μετὰ τὸ πού πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῆ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ αἱ στατιστικαὶ μετρήσεις πού ἔγιναν εἰς τὸ Βέλγιον ἀποδεικνύουν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἀναλογία μεταξὺ τῶν βαθμῶν πού παίρνουν τὰ παιδιά εἰς τὰ μαθηματικά καὶ τῆς ἐπιδόσεως των εἰς ἄλλα μαθήματα.

Ἐν συμπεράσματι, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν πρέπει νὰ ἀλλάξῃ. Τὸ μόνον ἐρώτημα πού τίθεται εἶναι ἐὰν ἡ πρόοδος πού γίνεται πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν εἶναι ἀρκετὰ ταχεῖα. Ἄν κρίνωμεν ὁμως ἀπὸ τὸ τί συμβαίνει ἐν προκειμένῳ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ ρυθμὸς τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ὑπερβολικὰ θραδύς. Καὶ ὁμως ἡ μεταρρύθμισις ἔπρεπε νὰ εἶχε ὀλοκληρωθῆ ἀπὸ καιροῦ.

Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 40)

γετικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπον κίνησις πού ἐπιδιώκει ν' ἀπελευθέρωσι καὶ πραγματικὰ νὰ «ἔξῃ ἀνθρωπίσει» τὸν ἄνθρωπον ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερον. Εἶναι μιὰ κίνησις πού ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὴν προσέξουμε καὶ νὰ τὴν προσαρμόσομε εἰς τὰς ἀνάγκαις μας.

Τὴν ἄλλη, τώρα, τὴ β ε ὑ τ ε ρ η, πλευρὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως γιὰ τοὺς ἐνηλίκους τὴν ὠνομάσαμε καθ' ἑαυτοῦ ἐπιμόρφωσις ἢ καλλιτέρεσις μετεκπαιδεύσις γιὰ ἓνα ὄρισμένον σκοπὸν ἓνα ὄρισμένον τομέα ὁράσεως.

Ἐδῶ συνδυάζεται φυσικὰ καὶ πάλιν ἡ ἐλεύθερη ἀπόφασις τοῦ ἀτόμου, πού θέλει νὰ προσδεύσῃ στὴ ζωὴ καὶ νὰ προαχθῆ στὴν ὑπηρεσία του, μετὰ τὴ σκοπιμότητα πού θέτουν συνήθως ἑξωτερικοὶ παράγοντες καὶ πού προσδιορίζουν τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα τὸ ἄτομον μπορεῖ νὰ κινήθῃ. Ἔτσι π.χ. τὸ Ἴνστιτούτον Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν (I.K.Y.) προκηρύσσει σύμφωνα μετὰ τὰς παρουσιαζόμενας κρατικὰς ἢ γενικὰ ἔθνικὰς ἀνάγκαις ὑποτροφίαις καὶ στὸ ἔξωτερον γιὰ ἓνα ὄρισμένο ἢ καὶ γιὰ περισσότερους ἐπιστημονικοὺς κλάδους θάσει ἐνὸς καλὰ καθωρισμένου προγράμματος καὶ γιὰ ἓνα ὄρισμένο χρονικὸν διάστημα. Ἔτσι, ἐπίσης, μετεκπαιδεύονται στὴν Ἀθήνα γιὰ μιὰ διετία ἓνας, μικρὸς δυστυχῶς, ἀριθμὸς ἰδημοδιδασκάλων καὶ καθηγητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ἔτσι λειτουργεῖ, ἀκόμη, καὶ ἡ περάστια Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Ὑποτροφιῶν Fulbright, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων ξένων Κυβερνήσεων, τῆς Ἀγγλίας (μέσῳ τοῦ Βρετανικοῦ Συμβουλίου), τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ἰταλίας (μέσῳ τῶν πρεσβειῶν τους) κλπ. Ἔτσι τελευταία παρακολούθησαν σειρὰ μαθημάτων στὴν Φυσικὴ Πυρηνικὴ οἱ καθηγητῆς τῶν Φυσικῶν, ἔτσι ἀποστέλλονται ἰδημοσίοι ὑπάλληλοι, πολιτικοὶ ἢ στρατιωτικοί, στὸ ἔξωτερον γιὰ νὰ γνωρίσουν κάτι νέο σχετικὸ μετὰ τὴν ὑπηρεσία τους ἢ καινούργιαις μεθόδους σ' ἓνα τομέα τῆς ἀσχολίας τους κλπ. Αὐτὸν ἄλλωστε τὸ σκοπὸν — σ' ἓνα θέματα πολὺ ὑψηλότερον ἐπίπεδο — ἔχουν καὶ οἱ «Συναντήσεις τῶν Ἀθηνῶν», πού γίνονται κάθε δυὸ χρόνια στὴν Πνύκα ἀπὸ κορυφαίους ἐπιστήμονας καὶ στοχαστῆς τῶν κόσμου ὀλοκληρο.

Τελειώνομε τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔδῳ τονίζοντας ὅτι τὸ νέον στήν «ἐπιμόρφωσιν τῶν ἐνηλίκων» σήμερα ἔγκειται στὴν συστηματικὴν τῆς ὀργάνωσις, τὴν ἐπιστημονικὴν ἀντιμετώπισιν μεθόδους γιὰ τὴν προσέλευσιν τοῦ ἀνθρώπου στὸ καλὸ, τὸ ἀνυψωτικὸ, τὸ ὠφέλιμον καὶ κυρίως τὸ νέον ἔγκειται στὸ συντονισμὸν ὁλων αὐτῶν τῶν ἐποικιοβιομηχανικῶν μορφωτικῶν ἐπιδράσεων γιὰ τὸ γενικὸ ἀνέθεσμον ἐνὸς ἐθνικοῦ συνόλου, τῆς ἀνθρώποπότητας γενικὰ.

Ἡ «ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων», στὸ σημεῖον πού ἐξετάζομε ἔδῳ, εἶναι, μετὰ τὸν λόγον, μιὰ ἔνση τὸν ὠτικὴν.

(Συνεχίζεται)

Ἀναχρονιστικὰ καὶ γραφειοκρατικὰ Αἱ Ὑπηρεσίαι Ὑπουργείου Παιδείας

Φωτισμένη καὶ προοδευτικὴ

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν ἐκπαιδευτικῶν θεμάτων

Η ΣΤΑΣΙΣ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἔναντι τῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν Ἐνῶν Γλωσσῶν (σχολῶν γενικοῦ Ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, κατὰ διάκρισιν ἀπὸ τὰς ξενόγλωσσους σχολὰς ἐπαγγελματικῶν ἐθετικῶν, γραμματέων, ξεναγῶν κλπ.) χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀπίστευτον στενότητα ἀντιλήψεων καὶ ἀκατανόητον ἐμμονὴν εἰς ἀναχρονιστικὰ καὶ ἀποτυχημένα ἐκπαιδευτικὰ συστήματα.

Παράδειγμα τοιοῦτου ἀποτυχημένου συστήματος ἔχουμε τὴν ἰακωμάτικησ - φιλολογικῆσ κατεύθυνσιν διδασκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν παρ' ἡμῶν Μέσῃν ἐκπαιδεύσειν. Ὅλοι πράγματι γνωρίζομεν ὅτι οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Μέσης, μετὰ πολυτετεῖς σπουδὰς εἰς τὴν γαλλικὴν, ἀδυνατοῦν πολυλάκις νὰ χρησιμοποιοῦσιν ὀρθῶς ἔστω καὶ ἐλαχίστας λέξεις τῆς ξένης ταύτης γλώσσης. Ἡ «ἀδυναμία» ὁμως τῆς ξενόγλωσσου ἐκπαιδεύσεως δὲν συνήντα κατὰ τὸ παρελθὸν οὐσιώδη ἀντίδρασις, διότι ἡ ἐκμάθησις τῶν ξένων γλωσσῶν ἀπέβλεπε συνήθως εἰς σκοποὺς καθαρῶς θεωρητικῶν, μορφωτικῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶν. Καὶ μόνον οἱ ὀλίγοι πού ἐπεθύμουν νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὴν ξένην γλῶσσιν διὰ σκοποὺς πρακτικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν εὐρίσκοντο ὑποχρεωμένοι νὰ καταφύγουν εἰς ἰδιαιτέρας σχολὰς ἐπαγγελματικῆς ἐθετικῆσ (ξενόγλωσσου γραμματέως, στενοδακτυλογράφου κλπ.).

Σήμερον ὁμως εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ ξένηι γλώσσαι ἀπέδρασαν πρωταρχικὸν ἐπαγγελματικὸν ἐφόδιον, ἐνῶ συγχρόνως οἱ ἐπαγγελματικοὶ κλάδοι οἱ ἀπαιτοῦντες τὸ ἐφόδιον τοῦτο (τραπεζικοί, ἐμπορικοί, τουριστικοί, ναυτιλιακοὶ κ.ἄ. κ.ἄ.), ἐπληθύνθησαν εἰς μέγαν βαθμόν. Ἄλλ' ὁ μέγας ἀκριθῶς ἀριθμὸς τῶν κλάδων τούτων κατέστησεν ἐν ταυτῇ πρακτικῶς ἀδύνατον τὴν ὄδρυσιν ἰδιαιτέρων σχολῶν δι' ἑκάστην ἐπαγγελματι-

κὴν εἰδίκευσιν, καὶ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην ξενόγλωσσων σχολῶν γενικῆσ Ἐπαγγελματικῆσ κατεύθυνσεως. Ἐγεννήθη δ' ὡς ἐκ τούτου, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλλήλως πρὸς τὴν γνωστὴν εἰς ἡμᾶς ξενόγλωσσον διδασκαλίαν ἀκαδημαϊκῆσ-φιλολογικῆσ κατεύθυνσεως, τῆς ἀπαιτούσης πολυετῆ συνήθως σπουδῆν, καὶ μιὰ νέα μορφή ταχεῖαις διδασκαλίαις ξένων γλωσσῶν — ἰδιαιτέρως τῆς Ἀγγλικῆσ — μετὰ πρακτικώτεραν κατεύθυνσιν πρὸς γενικὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν τοῦ σπουδαστοῦ, καὶ τῆσ ὁποίας τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ εἶναι:

1ον. Ἡ ἀπὸ τῆσ ἐνάρξεωσ τῆσ διδασκαλίαισ προσυδομένη ἰδιαιτέρα ἐμφασις εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ὀρολογίαν (μετὰ λεξιλόγιον εἰδικῆσ ἐπιλογῆσ), ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλαισ ξενόγλωσσους ἐπαγγελματικὰς ἐφαρμογὰς: ἀλληλογραφίαν, μετάφρασιν, διερμηνείαν κλπ.

2ον. Ἡ γενικὸτης τοῦ ἐπαγγελματικοῦ τῶν σχολῶν τούτων προσανατολισμοῦ, καὶ διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, δὲν καθίσταται σήμερον πρακτικῶς δυνατὴ ἡ λειτουργία ἀπειρίας σχολῶν ἐπαγγελματικῶν εἰδικῶν δι' ἑκάστον κλάδον, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κλάδος οὗτος δὲν εἶναι συνήθως ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸς εἰς τὸν σπουδαστὴν, ἔξαρτώμενος ἀπὸ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκαισ τῆσ κοινωνίας καὶ τῆσ ἀγορᾶσ.

3ον. Τὸ ἐναιον τῆσ διδασκαλίαισ ἀπ' ἀρχῆσ τῆσ ἐκμάθησεωσ τῆσ ξένης γλώσσης μέχρι καὶ τῆσ ἀποκτήσεωσ τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων ἐπαγγελματικῆσ χρησιμοποιοῦσεωσ αὐτῆσ, θάσει τῆσ γενικῶσ παραβεβεγμένησ ἀρχῆσ τοῦ ἐνιαίου τῆσ ἐκπαιδεύσεωσ. Ἀποφεύγεται οὕτω ἡ πὸ λ λ α π λ ὡ ε ἐ π ι ζ η μ ί α καὶ ἀκατανόητος εἰς τὴν ἐποχὴν μας διάσπασις τῆσ διδασκαλίαισ τῶν ξένων γλωσσῶν εἰς προηγουμένην ἀκαδημαϊκὴν ἐκμάθησιν τῆσ γλώσσ-

σης και εις μεταγενεστέρην ξενόγλωσσον επαγγελματικήν ειδικεύσειν.

4ον. Τὸ ταχύρρυθμόν τῆς διδασκαλίας, ἀποφευγμένης τῆς ἀνεπιτρέπτου σήμερον σπατάλης χρόνου, ἀλλὰ καὶ χρήματος καὶ κόπων, ἦν μοιραίως συνεπάγεται ἢ ἀλληλοδιαδόχως φοιτήσις πρῶτον εἰς σχολὴν ἀκαδημαϊκῆς κατευθύνσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς σχολὴν ξενόγλωσσου επαγγελματικῆς ειδικεύσεως (καὶ ἐὰν ἀκόμη ἢ λειτουργία τῆς δευτέρας τοιαύτης σχολῆς καθίστατο πρακτικῶς δυνατὴ δι' ὅλας τὰς ειδικεύσεις).

Σημειωτέον ὅτι ἡ νέα αὕτη μέθοδος ταχυρhythμου διδασκαλίας μετὰ πρακτικὴν κατεύθυνσιν πρὸς ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν τοῦ σπουδαστοῦ ἐκφράζεται καὶ ἐφαρμόζεται εἰς παγκόσμιον κλίμακα ὑπὸ σειρᾶς ὄλης ἀξιολόγησις ἐκπαιδευτικῶν διδλίων, εἰδικῶς συντεταγμένω ἐν ὄψει τῆς ἀνωτέρας ἐκπαίδευσεως, ἀπὸ διακεκριμένων ξένων γλωσσολόγων, καὶ ἐκδιδομένων ἀπὸ ἐκδοτικῶν οἴκων παγκοσμίου κύρους (American

Book Co, New York, English Language Center, Washington, University of London Press, x. z.).

Ὁλοῦς ΠΑΡΑΔΟΞΩΣ, τὴν σύγχρονον αὐτὴν ἐξελίξιν τῆς ξενόγλωσσου διδασκαλίας ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΕΠΙΜΟΝΩΣ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΘΗ καὶ ΕΠΙΤΡΕΨῆ (!!) ἢ ἀρμόδια ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐπιμένουσα ἀνεκδοτῶς εἰς τὸ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΟΝ σχῆμα τῆς ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ἐκμαθήσεως τῆς ξένης γλώσσης ὑπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴν αὐτῆς μορφήν, καὶ τῆς ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑΣ επαγγελματικῆς ειδικεύσεως εἰς αὐτὴν, ὑποχρεομένου οὕτω τοῦ σπουδαστοῦ νὰ φοιτήσῃ ἀλληλοδιαδόχως (μετὰ σπατάλην χρόνου, χρήματος καὶ προσπαθειῶν) εἰς ΔΥΟ διαφορετικῆς μορφῆς καὶ κατευθύνσεως ἐκπαιδευτήρια, ἀνεξάρτητα ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ὑπαγόμενα εἰς τὸ ὅσον διαφορετικῶς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου, καὶ κατὰ πρωτοφανῆ περιφρόνησιν καὶ ὄλβον τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς συγχρόνου ἐκπαιδεύσεως (ἐνταῖα ἐκπαίδευσις, παχύρρυθμος ἐκπαίδευσις, ἔλλογος ὀργάνωσις, ειδικεύσεις κλπ. κλπ.), ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιταγῶν τῆς στοιχειώδους λογικῆς καὶ πρακτικῆς.

Ἡ Δικαιοσύνη ὄχυρόν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ΘΑΙΒΕΡΑΝ ὁμολογουμένως κατάστασιν ὑπάρχουν δύο παρήγορα καὶ φωτεινά σημεῖα: ἢ ἐν προκειμένῳ στάσις τῆς ἑλληνικῆς Κοινωνίας, καὶ ἢ στάσις τῆς ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης.

Καὶ ἡ μὲν Κοινωνία, ἰαγνοοῦσα πᾶς ἀναχρονιστικὰς ἀντιλήψεις τῆς ὑπηρεσίας, περιέβαλε καὶ περιβάλλει μετὰ ἀμέριστον ἐμπιστοσύνην τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς Ξένων Γλωσσῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς αὐτὰς φοιτούντων 70.000 σπουδαστῶν ἀποτελεῖ πειστικὴν ἀπόδειξιν τούτου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη ἐπανειλημμένως ἀνεδείχθη, ἐν τῇ πλαίσιῳ πάντοτε τῆς κειμένης νομοθεσίας, περισσότερον φιλελευθέρᾳ, φωτισμένη καὶ προσδευτικῇ ἀπὸ τὰς ἐκπαιδευτικὰς μας ὑπηρεσίας, καὶ ἀπέβη ὄχι μόνον τὸ ὄχυρόν τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ τῆς... Ἐκπαιδεύσεως.

Οὕτω, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἐξ ἀφορμῆς ἀρνήσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ὅπως χορηγήσονται ἄδειαν ἰδρύσεως Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς Ξένων Γλωσσῶν, ἀπεφάνθη προσφάτως (διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 972) 1966 ἀποφάσεώς του τὰ ἑξῆς ἑπισημάντα:

... Διόκειται ὑπὸ τοῦ αἰτούντος ἢ ἀκύρωσις τῶν πράξεων καὶ τῆς ἐν γένει ἀρνήσεως τῆς Διοικήσεως ὅπως, κατόπιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεισῶν ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1961 καὶ 30 Ἰουνίου 1964 αἰτήσεων πρὸς τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, χορηγήσῃ τὴν αἰτηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἄδειαν ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῆς ἰδιωτικῆς σχολῆς τῆς διδασκαλίας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καθ' ὧν στρέφεται ἡ ὑπὸ κρίσιν αἰτησις πράξεων, μόνη παραδεκτῶς, ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτελεστότητος καὶ

προθεσμίας προσβάλλεται τὸ ὑπ' ἀριθμ. 90599/Χ 64, τῆς 1. 8.1964 ἔγγραφον τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δι' οὗ, κοινοποιήθη καὶ εἰς τὸν αἰτούντα, διαβιβάζονται αἱ αἰτήσεις τοῦ τελευταίου εἰς τὴν διεύθυνσιν Ἰδιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου διὰ τὰ περαιτέρω, συγχρόνως δὲ γνωρίζεται εἰς αὐτὴν ὅτι τὸ Ἄνωτατον Συμβούλιον Ἐκπαιδευτικοῦ Προγράμματος ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 19/22.5.1964 πράξεώς του ἀπεφάνθη ἐπὶ παρομοίῳ αἰτήματος ὅτι εἶναι ἀναρμόδιον νὰ γνωματεύσῃ διὰ τὴν ἴδρυσιν σχολῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, καθ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ σχολῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσεως. Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ὑπ' ἀριθμ. 90599/Χ 64 ἔγγραφου ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιλαμβάνεται τῶν αἰτήσεων τοῦ αἰτούντος, τὸ πρῶτον δὲ διὰ τοῦτο ἐκδηλοῦται ἠρηθῶς ἢ ἀρνήσις τῆς ὅπως παράσχη εἰς τὸν αἰτούντα ἄδειαν ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διδασκαλίας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, ἐπὶ τῇ αἰτιολογίᾳ, προφανῶς, τῆς περιεχομένης ἐν τῇ ἦν τοῦτο μνημονεύει ὑπ' ἀριθμ. 19/22.5.64 πράξεϊ τοῦ ΑΣΕΠ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπειδὴ, καθ' ἃ ἡ δὴ ἐκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1527/1965 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς νομοθεσίας περὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἀντικείμενον τῶν σχολῶν ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνάγεται εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ μετάδοσιν γνώσεων ἀνεπαρκῶν καὶ ἰσορροπιῶν διὰ τὴν ἀσκῆσιν πρακτικῶν ἐπαγγέλματος. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, ἡ διδασκαλία ξένων γλωσσῶν, ὁσάκις αὕτη δὲν περιερίζεται εἰς τὴν ἀπλήρη φιλολογικὴν ἐκμάθησιν τῆς διδασκαλομένης γλώσσης, ἀλλ' ἐνεργεῖται κατὰ τρόπον παρέχοντα, ἐπὶ τῇ βάσει ἐδικῶν κανόνων, τὴν δυνατότητα ἀσκήσεως πρακτικῶν ἐπαγγέλματος, ἔχοντος ὡς βάσιν τὴν γλωσσομάθειαν (οἷον διεργηνέως, μεταφραστοῦ, ἐιδικοῦ λογιστοῦ εἰς ὠριμὴν γλώσσαν κλπ), ΔΥΝΑΤΑΙ Ν' ΑΠΟΤΕΛΕΣΘΗ ἀνεπίμενον ἐιδικῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν

διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν. Ἡ ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις διδασκαλία τῶν ξένων γλωσσῶν συνδέεται πρὸς ὠρισμένην ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν, ἀποβλέπουσα ὁρίζεται ἀπὸ τὸν ἐκπαιδευτικόν ἐκπαιδευτικόν ἀναγομένον εἰς τὴν χορῆσιν τῆς διδασκαλομένης ξένης γλώσσης ὡς μέσον ἐκφράσεως, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκμάθησιν καὶ χορῆσιν ταύτης, διὰ τὴν ἀσκῆσιν συναφοῦς πρακτικῶν ἐπαγγέλματος. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην, αἱ ἐν λόγῳ ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν, διεπόμεναι ὑπὸ τῆς νομοθεσίας περὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, διακρίνονται σαφῶς τῶν ἀπλῶν φροντιστηρίων ξένων γλωσσῶν, ἅτινα διεπόμενα ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἀν. γ. 2545/1940, σκοπὸν ἔχουν τὴν διδασκαλίαν ἀπλῶν γλωσσικῶν μαθημάτων, ἀποκλειόμενης τῆς συγχρόνου συστηματικῆς διδασκαλίας καὶ ἐτέρων μαθημάτων.

Ἐπειδὴ, περαιτέρω, τὸ Ν.Α. 3971/1959 «περὶ τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὀργάνωσεως τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ διοικήσεως τῆς παιδείας, (187), δι' οὗ ἐρρυθμίσθησαν κυρίως τὰ τῆς ἰδρύσεως ὠρισμένων δημοσίων τεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, ὡρίσεν ἐν ἄρθρῳ 16 παρ. 4 αὐτοῦ ὅτι, δι' ἀποφάσεως τοῦ ὁμοιοτύτου Παιδείας, ἐκδιδομένης κατόπιν γνώμης τοῦ ΑΣΕΠ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ δημοσιονομικῆς εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νὰ χορηγηθῆ εἰς φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα ἢ ἄδεια ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ὁμοίων πρὸς τὰς δημοσίας ἢ ἑλλήνων ἐιδικῶν σχολῶν, τῶν ὄρων ἰδρύσεως, ὀργάνωσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν, τοῦ χρόνου σπουδῶν, τῶν προγραμμάτων καὶ τῶν προϋποθέσεων ἰσοτιμίας αὐτῶν πρὸς τὰς δημοσίας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς καθοριζομένων διὰ 6. διαταγμάτων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξουσιοδοτικῆς ταύτης διατάξεως ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 671/1961 Β. Διάταγμα «περὶ καθορισμοῦ τῶν ὄρων ἰδρύσεως, ὀργάνωσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν καὶ τῶν προϋποθέσεων ἀναγνωρίσεως τῶν ὠρισμένων ἰδιωτικῶν μαθημάτων τεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν» (φ. 159), δι' οὗ ἐγένετο λεπτομερὴς ρύθμισις ὡς πρὸς τὰ ὑποβληθέντα δικαιολογητικά ὡς καὶ τὰς προϋποθέσεις τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ἴδρυσιν τῶν ἀνωτέρω σχολῶν, ἀναφερομένης εἰς τὸ αἰτούμενον τὴν ἄδειαν πρόσωπον, φυσικὸν ἢ νομικόν, ὡς καὶ τοὺς ὄρους λειτουργίας τῶν σχολῶν τούτων ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ὀργανισμοῦ τῆς σχολῆς, προσόντων διδασκικοῦ/προσωπικοῦ, καταλληλότητος τοῦ κτιρίου καὶ ἐπαρκείας ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας, καὶ ὠρίσθη ἡ διαδικασία διὰ τὴν χορηγήσιν ἀδειῶν ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τούτων. Ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 583 τοῦ 1962 Β.Δ./τος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 671/1961 Β. Δ/τος» (ΦΕΚ 132) ὠρίσθη ὅτι (ἄρθρον μόνον παρ. 2), προκειμένης ἰδρύσεως ἰδιωτικῶν τεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, δι' ἃς δὲν ὑφίστανται ὁμοιοτύποι δημόσιαι σχολαί, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατάρτισιν καὶ ἔγκρισιν τῶν ὀργανισμῶν περὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτῶν, ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 5197/1931 καὶ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Α. 1098/1942.

Ἐπειδὴ, ἐν προκειμένῳ, διὰ τὴν χορηγήσιν τῆς αἰτηθείσης ἀδείας ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ἐπαγγελματικῆς σχολῆς ἐφαρμογὴν ἔχουσιν αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, αἰτίνες ἰσχύουν διὰ τὰς ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν χορηγουμένας ἀδείας ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, οὐχὶ δὲ αἱ προϋποθέσεις τοιαῦται αἰτίνες, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. Α/τος 3973 τῆς 2/7 Σεπτεμβρίου 1959 ἐπὶ ἐνοποιήσεως καὶ συντονισμοῦ τῆς διοικήσεως τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐξακολουθοῦν νὰ διέπουν, μέχρις ἐκδόσεως τῶν ἐν ἄρθρῳ 5 τοῦ νόμου τούτου προβλεπόμενων ἀντιστοιχῶν 6. διαταγμάτων, μόνον τὰς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τούτου νομίμως συνεστημένας καὶ λειτουργούσας ὡς δημοσίας, νομικὰ πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἢ ἰδιωτικῶς πάσης ἐιδιότητος καὶ βαθμίδος ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, αἰτίνες ὑπαγόμενα μέχρι τοῦδε εἰς τὰ Ὑπουργεῖα Βιομηχανίας καὶ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ὑπὸ

χθῆσαν ἐφεξῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας (παρ. 1).

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τοῦ Ν. 3971 καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἐκδοθέντων 6. διαταγμάτων, προκύπτει ὅτι ἡ χορηγήσις ἀδείας ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ἐπαγγελματικῆς σχολῆς ἦτις, σημειωτέον ἐπὶ τῇ συνδρομῇ τῶν ἐν ταῖς ἀνω διατάξεσιν ὀρισμένων προϋποθέσεων, εἶναι ΤΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ, συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 5 τοῦ Συντάγματος, γίνεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ ΑΣΕΠ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ ὅτι, κατὰ τὰ ἄρθρα 4 καὶ 5 παρ. 3 τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 671 6. διατάγματος, τὸν ἔλεγχον τῶν ὑποβαλλομένων δικαιολογητικῶν ὡς καὶ τὴν διαβίβασιν αὐτῶν μετὰ τῆς αἰτήσεως πρὸς τὸ γνωμοδοτοῦν Α.Σ.Ε.Π. ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐνεργεῖ ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπειδὴ, ἐν προκειμένῳ, ὁ αἰτῶν διὰ τῆς ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1961 αἰτήσεώς του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας (γενικὴν διεύθυνσιν ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως), εἰς ἣν ἐπανήθη διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1964 δευτέρας τοιαύτης, δι' ἣς διηκρινίσθη ἡ πρώτη καὶ συνυποβλήθησαν δικαιολογητικά, ἠτήσατο τὴν χορηγήσιν ἀδείας ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διδασκαλίας ἀγγλικῆς γλώσσης. Διὰ δὲ τῆς προσβαλλομένης πράξεως, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν εἰς ἣν αὕτη ἀναφέρεται ὑπ' ἀριθμ. 19/1964 πράξιν τοῦ ΑΣΕΠ, τοῦτο ἠρνήθη πράγματι τὴν χορηγήσιν τῆς αἰτηθείσης ἀδείας ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διδασκαλίας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ἐπὶ τῇ αἰτιολογίᾳ ὅτι ἡ ἴδρυσιν σχολῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑποβληθέντων στοιχείων καὶ τῆς ὄλης ὀργανώσεώς της δὲν ἔχει ἐπαγγελματικὸν σκοπὸν ἀλλ' ἀπλῶς τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ δὲν εἶναι οὕτω, σχολὴ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις κατ' ἀρχὴν μὲν δὲν ἀρνεῖται ὅτι εἶναι δυνατὸν σχολὴ ξένων γλωσσῶν νὰ εἶναι ἐπαγγελματικὴ, ἀρκεῖ ὁ ἐπαγγελματικὸς τῆς χαρακτῆρ νὰ προκύπτῃ ἐκ τοῦ ἐπιδιωκομένου ὑπ' αὐτῆς σκοποῦ καὶ τῆς ὄλης ὀργανώσεως. Ὅθεν, ἐπὶ ἀνακριβοῦς προϋποθέσεως στηρίζεται ὁ προσβαλλόμενος λόγος ἀκυρώσεως καθ' ὅν παρὰ τὸν νόμον ἀρνεῖται ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τὸν ἐπαγγελματικὸν χαρακτῆρα εἰς πᾶσαν σχολὴν διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν. Περαιτέρω ὁμοῦ αἰτιολογία τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀρνοιμένης ἄδειαν, ὁποῦρο ὅτι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐν συνδρομῇ τῶν ἐν τῷ νόμῳ προϋποθέσεων, χορηγητέας, εἶναι ἀόριστος μὴ ἐπικαλουμένη τὰ συγκεκριμένα ἐκεῖνα στοιχεῖα ἐξ ὧν προκύπτει ἢ ἔλλειψις τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν χορηγήσιν τῆς αἰτηθείσης ἀδείας ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διδασκαλίας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης. Τῷ λόγῳ δὲ τούτῳ, βασίμως προσβαλλομένη, εἶναι ἀκυρωτέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἀνακατασκευαστέα τῆς ὑποθέσεως εἰς τὴν διοίκησιν διὰ τὴν ἠτιολογημένην κρίσιν ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης αἰτήσεως,

ΔΙΑΤΑΓΤΑ
Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν αἰτησιν. Ἐκδοῦν τὴν ὑπ' ἀριθμ.

Ἐνα ἀκόμη φωτεινὸν παράδειγμα

ΕΤΕΡΟΝ παράδειγμα φωτισμένων, φιλελευθέρων καὶ προσδευτικῶν ἀντιλήψεων, συμφώνων πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ πρὸς τὸ γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ Συντάγματος, ἀποτελεῖ καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 38) 1965 γνωμοδότησις τοῦ Νομικοῦ συμβούλου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ διακεκριμένου νομομαθοῦς κ. Α. Μαλαγαρδῆ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἀρμοδία Διεύθυνσις Μέσης Ἰδ. Ἐκπαίδευσως, παρρημηγνύουσα τὸν Α.Ν. 2545) 1940, δὲν ἐπέτρεπε μέχρι σήμερον τὴν ἐπέκτασιν οἰουδήποτε φροντιστηρίου εἰς δευτέρον κτίριον, ὅταν τὸ χρησιμοποιούμενον ἀπεδεικνύετο ἀνεπαρκές διὰ τὴν στεγαστὴν ἱκανοποιητικῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν φοιτούντων εἰς αὐτὸ σπουδαστῶν, μὲ τοὺς ἀβασίμους ἰσχυρισμούς: 1ον, ὅτι ἡ ἐπέκτασις εἰς δευτέρον κτίριον ἀπετέλεε ἔθρυσιν δευτέρου φροντιστηρίου (!), καὶ 2ον, ὅτι ὁ νόμος ἀπηγόρευε κατ' ἀρχὴν τὴν παρά τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἔθρυσιν δευτέρου φροντιστηρίου!

Ἡ ἀνωτέρω μνημονευομένη γνωμοδότησις τοῦ κ. Νομικοῦ Συμβούλου ἀποφαίνεται ἐν προκειμένῳ τὰ ἑξῆς:

Ἐπὶ τοῦ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 146917 καὶ 148356/1965 ἐγχοφώνσας ὑποβαλλομένου ἐρωτήματος ἐὰν συγχωρηθῆται ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ ὑπὸ τοῦ ἐχόντος ἄδειαν λειτουργίας φροντιστηρίου ἐπέκτασις τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἐτέρου οἰκήματος παρὰ κειμένου ἢ μὴ πρὸς ἐκεῖνο εἰς ὃ ἀσκεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ, γνωμοδοτοῦμεν ὡς ἀκολούθως:

Εἰς τοὺς ὅρους καὶ τὰς προϋποθέσεις ἰδρύσεως φροντιστηρίου τὰς καθοριζόμενας ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 65 τοῦ νόμου 2545/1940 περιλαμβάνεται καὶ κρίσις τῆς σχολιατρικῆς ὑπηρεσίας

περὶ τῆς καταλληλότητος τῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ αὐτῶν τὴν ἄδειαν ἰδρύσεως φροντιστηρίου. Τὴν διατύπωσιν ταύτην ὀρεῖται νὰ τηρήσῃ καὶ ὁ αὐτῶν ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἐτέρου ἀκινήτου, δεδομένου ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχει ἀνάλογον ἐφαρμογὴν ἢ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 67 ἢ ἐπιβάλλουσα σχετικὴν δήλωσιν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τὸν Ἐπιθεωρητὴν, ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐλέγχου περὶ οὗ ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἀρθροῦ 65. Πλέον τῆς διατυπώσεως ταύτης, εἰς οὗδεμίαν ἐτέραν περιαιτέρω σχετικὴν ὑποβάλλεται ὁ ἐπιδιώκων τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἐτέρου ἀκινήτου, διότι ὁ ἅπαξ τυχὸν τῆς κατὰ νόμον ἀδείας ἰδρύσεως φροντιστηρίου ἀσκεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ εἰς πλείονας τοῦ ἐνδὲς τόπους, τῆς ἐπιλογῆς του βεβαίως, κατόπιν ἐλέγχου ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς καταλληλότητος αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς. Περιορισμὸς τῶν πλειόνων τοῦ ἐνδὲς φροντιστηρίου περὶ οὗ ἡ παρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 68 δὲν ἀφορᾷ τὰ πλείονα κτίρια εἰς ἃ ἀσκεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ πλείονα τοῦ ἐνδὲς καὶ διάφορα κατ' εἶδη φροντιστήρια, ὡς ταῦτα κατ' ἴδιαν χαρακτηρίζει ἡ παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 63, τοῦ νόμου μὴ ἐπιτρέποντος τὴν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον συγκέντρωσιν πολλῶν ἀδειῶν ἰδρύσεως φροντιστηρίων διαφόρων κατ' εἶδος. Πλέον δὲ τῶν περιορισμῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἔθρυσιν φροντιστηρίων οὔτε ἐκ τῶν νόμων συνάγονται, οὔτε εἶναι συγχωρητοὶ ἔτεροι, καὶ δὴ κατ' ἀναλογίαν τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν διατάξεων τῶν ἀφοροσῶν τὴν ἴδρυσιν ἰδιωτικῶν σχολείων, τῆς τῶν αὐτῆς κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογῆς ἀποκρουομένης καὶ διότι δὲν συντρέχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου κενὸν τοῦ νόμου ἀναπληρούμενον διὰ τοῦ ἐξηγητικοῦ τούτου τρόπου, καὶ διότι ἡ κατὰ τὸν τρόπον τούτον ἐξηγητικὴ ἀγει εἰς στέρησιν δικαιώματος πολλὰ πλῶς κατ' οὐκ ὀρθὸν.

Ὁ Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Κράτους
Α. ΜΑΛΑΓΑΡΔΗΣ

★ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΝΕΑ

◆ «Πανεπιστήμιον Ἀέρος» εἰς Ἀγγλίαν

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.—Εἰς Λευκὴν Βίβλον τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως, δημοσιευθεῖσαν τελευταίως, ἀντιμετωπίζεται ἡ σύστασις ἐνδὲς «Πανεπιστημίου τοῦ Ἀέρος», τὸ ὁποῖον θὰ χορηγῇ διπλώματα, κατόπιν μαθημάτων τὰ ὁποῖα θὰ γίνωνται ἀπὸ τὴν τηλεόρασιν καὶ τὸ ραδιόφωνον. Ἡ Κυβέρνησις, γράφει, συζητεῖ ἤδη τὰς ἀπαιτούμενας ἐνεργείας διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ πανεπιστημίου, σκοπὸς τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι νὰ βελτιώσῃ γενικῶς τὸ ἐκπαιδευτικόν, πολιτιστικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν ἐπίπεδον, νὰ βοηθήσῃ ὠρισμένα ἄτομα ποὺ δεικνύουν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν μόρφωσιν, καὶ νὰ βοηθήσῃ φοιτητὰς εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, ὡς καὶ τοὺς σπουδάζοντας εἰς Βρετανίαν. «Εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας ἰδιαιτέρως ὑπάρχει ἐπιγούσα ἀνάγκη, ὄχι μόνον διὰ μέσον ἐκπαίδευσιν, ἀλλὰ δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἄριστα ἐκπαιδευμένους, διαθέτοντας τὰ προσόντα ὅπως ἀποδοῦν ἠγετικά στελέχη τῆς ἐθνικῆς ζωῆς», ἀναφέρει ἡ Λευκὴ Βίβλος.

Ἡ Λευκὴ Βίβλος συνετάγη ὑπὸ μιᾶς συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, προεδρευομένης ὑπὸ τῆς Μῆς Τζέννυ Λή, Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Ἐπιστημῶν, καὶ ἀναφέρει, ὅτι ἀντικειμε-

νικὸς σκοπὸς τοῦ πανεπιστημίου πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία «ποιότητος μὴ δυναμένης νὰ υπερβληθῇ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην χώραν τοῦ κόσμου» χωρὶς συγχρόνως νὰ ἀπαιτῆται πρὸς τοῦτο τεραστία δαπάνη διὰ κτιριακὰς ἐγκαταστάσεις.

◆ Βρετανικὸν διδακτικὸν προσωπικὸν εἰς τὴν Γεωργικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.—Κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπισκέψεως του εἰς τὸ Ρήντινγκ τῆς Νοτίου Ἀγγλίας, ὁ κ. Ι. Ἀφεντάκης, Γεν. Διευθυντῆς τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ἐνόσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν εἰς Ἀθήνας, συνεζήτησε τὸ θέμα τῆς δυνατοῦτος παροχῆς βοηθείας διὰ τὴν νέαν Γεωργικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης. Ὁ κ. Ἀφεντάκης συνεζήτησε μετὰ τοῦ Ἀρ. Πῆρος, λέκτορος ἐπὶ θεμάτων γεωργίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ρήντινγκ, τὰς δυνατότητας διαθέσεως θέσεων δι' Ἑλληνας σπουδαστὰς γεωπονίας καὶ παροχῆς διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἀπὸ τὴν Βρετανίαν, διὰ τὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐν λόγῳ συζήτησις ἔλαβεν χώραν κατὰ τὴν διάρκειαν φιλικῶν δεύσεων καὶ οἱ δύο εἰδικοί συνεφωνήσαν ὅπως συνεχίσουν τὸ θέμα δι' ἀλληλογραφίας. Ἡ Γεωπονικὴ Σχολὴ τοῦ Ρήντινγκ ἔχει διεθνή φήμην καὶ ἐκπαιδεύει σπουδαστὰς ἀπὸ ὅλων τῶν κόσμων. Τελευταίως ἴδρυσεν ἑνὴν μονάδα ἐξυπηρέτησεως ἐξωτερικοῦ, διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ὑπ' αὐτῆς γενομένην ἐργασίαν διὰ λογαριασμῶν τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν.

- I.A.S. A. : 'Ακαδημία 22
- I.A.S. B. : 'Ακαδημία και Χ. Τρικώμη 18
- I.A.S. Γ. : Φειδίου 59
- I.A.S. Δ. : Πλατεία Κόνιγγος - Τζόρτζι 4

IAS

IAS

ΚΕΝΤΡΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ ΤΟΥ IAS

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Μεσα εις την πνήθωσαν των διαρκώς εμπανίζοντων νέων σχολών και λυσιτελούντων αγγλικής, τὸ σήμα «I.A.S.» ἀποτελεί

Χρονικῶς εὐκόλον. Νέα τμήματα ἀρχίζουσι καθὲς μήνα δι' ὅσας τῆς τῆς Ἀρχαίων και Προχωρημένων. Ἐτσι, σὰς εἶναι δυνατόν νὰ ἐγγράφητε εις τὰ ΝΕΑ αὐτὰ τμήματα ὅποτε σὰς εἶναι

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΝΕΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΑΙ ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ ἔγιναν ἀπαραίτητες εις τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον· και εἶναι ἀκόμη περισσότερο ἀπαραίτητες εις τὸν σύγχρονον Ἕλληνα.

Ἡ ἐκμάθησις δὲ μιᾶς ξένης γλώσσας εἶναι ὑπόθεσις σοβαρή, πού ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχῇ τὴν κατάλληλη ἀντιμετώπισι, δηλαδὴ: συγχρονισμένες μεθόδους διδασκαλίας, δοκιμασμένα βιβλία και πρὸ παντός ἱκανοὺς καθηγητάς. Ἡ σκέψις διτι μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρχίσῃ ὅπως - ὅπως, με «προχειρότητα», και νὰ συμπληρώσῃ ἔπειτα τὰ κενὰ και νὰ διορθώσῃ τὰ «στραβὰ» πού ἔμαθε στὴν ἀρχῇ, εἶναι ἀπολύτως ἐσφαλμένη. Διότι ἀπαιτεῖτε τελικὰ πολὺ περισσότερο χρόνο και κόπον και χρήματα.

Πιστεύομε εὐλικρινὰ διτι τὸ **ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - I.A.S.** προσφέρει ὅσας τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις διὰ μίαν πραγματικὰ μεθοδική, λογικῶς σύντομη, κατὰ τὸ δυνατόν ὀλιγοδάπανη, ἀλλὰ πρὸ παντός ἀρτία ἐκμάθησι τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας. Καὶ αὐτὸ πιστοποιεῖται καθημερινῶς ἀπὸ τὰ ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα πού ἐπιτυγχάνουσι παντοῦ οἱ σπουδασταὶ τοῦ I.A.S.

Τὸ I.A.S. σὰς ἀναμένει εις μίαν φιλικὴν ἐπίσκεψιν. Θὰ σὰς ὑποδεχθῶμεν με μεγάλη χαρὰ, και θὰ σὰς δώσωμεν εὐχαριστως κάθε πληροφορία σχετικὴ με τὴν σπουδὴ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας.

IAS

John D. Sogam Jr.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ I.A.S.

Τὸ IAS σὰς ἐξασφαλίζει:

- Ἀρίστους καθηγητάς
- Ἄρτιον σύστημα διδασκαλίας
- Σύγχρονα βιβλία
- Θαυμάσια κεντρικὰ κτίρια
- Σοβαρὸν περιβάλλον
- Ποικιλίαν τμημάτων
- Περιορισμένον κατὰ τμήμα ἀριθμὸν σπουδαστῶν
- Ἀναγνωστήρια - βιβλιοθήκας
- Μορφωτικὰς, ψυχαγωγικὰς κ.λ.π. ἐκδηλώσεις

INSTITUTE
OF AMERICAN STUDIES

IAS

IAS

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άγγλικά στο IAS

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ I.A.S.

Το 'Ινστιτούτον Άμερικανικῶν Σπουδῶν, τὸ φημισμένο εἰς ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα I.A.S., εἶναι ἕνας μεγάλος ἐκπαιδευτικός ὄργανισμός ὅπου ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα διδάσκεται ἀρτια - σύντομα - ὀλιγοδάπανα - με δοκιμασμένα βιβλία - με συγχρόνους μεθόδους - ἀπὸ τοὺς πλέον διακεκριμένους καὶ πεπειραμένους Ἀμερικανούς, Ἀγγλους καὶ Ἑλληνας καθηγητάς.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ I.A.S.

Διευθυντής Σπουδῶν τοῦ I.A.S. εἶναι ὁ διακεκριμένος Ἀμερικανὸς γλωσσολόγος καθηγητὴς κ. JOHN D. LOGAN JR, M.A., ποῦ ἐσπούδασε Ἀγγλικὴν φιλολογοῖαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Brown καὶ γλωσσολογοῖαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan. Πρὶν ἀναλάβῃ τὴν Διεύθυνσιν Σπουδῶν τοῦ I.A.S., ὁ κ. LOGAN ἐδίδασκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν ἔδραν Ἀμερικανικῆς φιλολογοῖας ποῦ Ἰδρυσεν ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ I.A.S.

Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος τοῦ I.A.S. εἶναι ὁ καθηγητὴς κ. Θεόδωρος Χαραλαμπίδης, D. PH., B. A., διακεκριμένος ἐκπαιδευτικὸς καὶ συγγραφεύς, τ. Διευθυντὴς τῆς Μαρασλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας καὶ τ. καθηγητὴς τοῦ Robert College καὶ τοῦ Βρετανικοῦ Συμβουλίου.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΝΩΤΑΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τὸ I.A.S. εἶναι μέλος τῆς «Ἐθνικῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως διὰ τὴν Ἐκπαίδευσιν τῶν Ξένων Σπουδαστῶν». Τὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν τοῦ I.A.S. κατηρτίσθη κατόπιν πολυετοῦς συνεργασίας με τὸ Γλωσσολογικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ παγκοσμίου κύρους Ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου Columbia. Τμήμα τοῦ φημισμένου Πανεπιστημίου τοῦ Maryland ἐλειτούργησεν εἰς τὸ I.A.S., ὅταν φοιτηταὶ τοῦ ἐν λόγω Πανεπιστημίου, ἀνήκοντες εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῶν Η.Π.Α., ὑπρέτεον εἰς Ἑλλάδα.

Ο ΠΛΗΡΗΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Ἡ πλήρης διδασκαλία τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὸ I.A.S. περιλαμβάνει ἕξ κύκλους σπουδῶν (τάξεις):

Α' - Ἀρχαρίων, **Β'** - Μέσων, **Γ'** - Ἡμιπροχωρημένων, **Δ'** - Προχωρημένων, **Ε'** - Lower (διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Lower Certificate), καὶ **Ρ'** - Proficiency (διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Certificate of Proficiency in English).

ΤΜΗΜΑΤΑ: ΑΠΛΑ - ΕΝΤΑΤΙΚΑ - ΥΠΕΡΕΝΤΑΤΙΚΑ

Αἱ ἀνωτέρω τάξεις λειτουργοῦν ὑπὸ διαφόρους μορφάς καὶ εἰς διαφόρους ἡμέρας καὶ ὥρας, διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἀνάγκας κάθε σπουδαστοῦ. Οὕτω, λειτουργοῦν τμήματα **Ἀπλά** τρισεβδομαδιαία (καθ' ἑκάστην Δευτέραν - Τετάρτην - Παρασκευὴν ἢ Τρίτην - Πέμπτην - Σάββατον, διαρκείας μίᾳ ὥρᾳ κάθε φοράν), ὡς καὶ τμήματα **Ἐντατικά** τρισεβδομαδιαία (καθ' ἑκάστην Δευτέραν - Τετάρτην - Παρασκευὴν ἢ Τρίτην - Πέμπτην - Σάββατον, διαρκείας 1.30' ὥρας κάθε φοράν διὰ τὰς τάξεις Α', Β' καὶ Γ', καὶ 2 ὥρῶν διὰ τὰς τάξεις Δ', Ε' καὶ Ρ'). Λειτουργοῦν ἐπίσης καὶ τμήματα **ὑπερεντατικά** (μονοτάξια καὶ διτάξια) καθημερινῆς διδασκαλίας τριῶν ἢ δύο ὥρῶν (πλὴν Σαββάτου). Ὅλα τὰ τμήματα λειτουργοῦν ὡς πρωτῖνά, ἀπογευματινὰ καὶ βραδυνὰ, κατ' ἐκλογὴν τοῦ σπουδαστοῦ, ἀπὸ τῆς 9ης π.μ. μέχρι τῆς 10ης μ.μ.

ΕΙΔΙΚΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Εἰς τὸ I.A.S. λειτουργοῦν εἰδικὰ **Παιδικὰ τμήματα** διὰ μαθητὰς 9-12 ἐτῶν, με εἰδικευμένους παιδαγωγούς καθηγητάς.

ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΤΟΥ I.A.S.

Τὸ I.A.S. συνδυάζει τὴν καρποφόρον ἀφ' ἐνὸς διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης ἀπὸ ἱκανωτάτους καὶ πεπειραμένους καθηγητάς, καὶ ἀφ' ἑτέρου διδάκτρα χαμηλά καὶ προσιτὰ εἰς ὅλους.

ΠΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ MICHIGAN ΚΑΙ CAMBRIDGE

Ἵπερχίλιοι ἀπόφοιτοι τοῦ I.A.S. ἔλαβον μέχρι σήμερον **Πτυχία** τῶν Πανεπιστημίων Michigan Η.Π.Α. καὶ Cambridge Ἀγγλίας εἰς τὰς ἐξετάσεις ποῦ διεξάγονται πρὸς τοῦτο κατ' ἔτος εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΣΕΙΣ ΝΑ ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΕΙΣ ΤΟ I.A.S.

Ἡ ἐγγραφή εἰς τὸ I.A.S. εἶναι εὐκόλη. Οἱ ἀγνοοῦντες παντελῶς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἢ ἔχοντες ἐλαχίστας γνώσεις αὐτῆς ἐγγράφονται εἰς μίαν Α' τάξιν (Ἀρχαρίων). Οἱ ἔχοντες περισσοτέρας γνώσεις κατατάσσονται εἰς τὴν κατάλληλον δι' αὐτοὺς τάξιν.

ἀγγλικά
ὁ 9 μῆνες

ΜΟΝΟΤΑΞΙΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Εἰδικὰ **Μονοτάξια** ὑπερεντατικά τμήματα καθημερινῆς τριώρου διδασκαλίας με δύο καθηγητάς καλύπτουν ὁλόκληρον τὴν ὕλην τῶν 5 τάξεων ἐντὸς 9 μόνον μηνῶν καὶ καταρτίζουν τοὺς ἀρχαρίους σπουδαστὰς διὰ τὸ Lower Certificate.

ΔΙΤΑΞΙΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Εἰδικὰ **Διτάξια** ὑπερεντατικά τμήματα, καθημερινῆς διώρου διδασκαλίας (πλὴν Σαββάτου) με δύο καθηγητάς καλύπτουν ὁλόκληρον τὴν ὕλην τῶν 5 τάξεων ἐντὸς 18 μόνον μηνῶν καὶ καταρτίζουν τοὺς ἀρχαρίους σπουδαστὰς διὰ τὸ Lower Certificate. Ἡ ὕλη τῶν τάξεων Α', Β' καὶ Γ' καλύπτεται ἐντὸς 3 μηνῶν ἐκάστη, καὶ τῶν τάξεων Δ' καὶ Ε' ἐντὸς 4½ μηνῶν.

★ Ὁ ἔχων γνώσεις Ἀγγλικῆς δύναται νὰ ἐνταχθῇ εἰς ἤδη ἀρξαμένην καὶ κατάλληλον δι' αὐτὸν ὑπερεντατικὴν τάξιν, ὥστε νὰ συντομεύσῃ ἀκόμη περισσοτέρον τὸν συνολικὸν χρόνον τῶν σπουδῶν του.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μέλος
τῆς « Ἐθνικῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως
διὰ τὴν Ἐκπαίδευσιν Ἑνῶν Σπουδαστῶν »

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ :

ΚΑΘ. JOHN D. LOGAN JR., M. A.

Διδάξας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan, Η.Π.Α., τ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
εἰς τὴν Ἔδραν Ἀμερικανικῆς Φιλολογίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ :

ΚΑΘ. ΘΕΟΔ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ Δρ Φ., Β. Α.

τ. Διευθυντῆς Μαρσλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας
τ. Καθηγητῆς τοῦ Robert College

ΕΔΡΑ : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72 (ἔναντι Γ. Ν. ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ) — ΑΘΗΝΑΙ

Κεντρικαὶ Σχολαὶ :

IAS — ΣΧΟΛΗ Α' : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72. Τηλ. 626.347

IAS — ΣΧΟΛΗ Β' : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ καὶ ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 18. Τηλ. 621.276

IAS — ΣΧΟΛΗ Γ' : ΦΕΙΔΙΟΥ 5γ. Τηλ. 620.180

IAS — ΣΧΟΛΗ Δ' : ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ (ΤΖΩΡΤΖ 4). Τηλ. 614.492

150 ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Περιλαμβάνουν : Τάξεις Ἀρχαρίων — Προχωρημένων — **Lower — Proficiency.**

Τμήματα διὰ τὰ Πτυχία τῶν Πανεπιστημίων **Michigan** Η.Π.Α. καὶ **Cambridge** Ἀγγλίας.

Τμήματα Πρωινὰ — Ἀπογευματινὰ — Βραδυνὰ — Τρισεβδομαδιαία — Ἐντατικά.

Μονοτάξια Τμήματα (9 μηνῶν) — Διτάξια Τμήματα (18 μηνῶν).

Διὰ σπουδαστὰς ΠΑΣΗΣ ἡλικίας — Ἰδιαίτερα ΠΑΙΔΙΚΑ Τμήματα — Τμήματα Μαθητῶν Γυμνασίου.

30 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ εἰς συνοικίας Ἀθηνῶν · Πειραιῶς καὶ Ἐπαρχίας